

ОБЩИНА БЕЛОВО
ОБЛАСТ ПАЗАРДЖИК

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ
2007 - 2013

Община Белово , Април 2005 год.

СЪДЪРЖАНИЕ :

ВЪВЕДЕНИЕ	стр.5
1.СЕКТОРНИ АНАЛИЗИ И АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА	стр.7
1.1. НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКА СИТУАЦИЯ	стр.12
1.2. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ И СБЛИЖАВАНЕ	стр.15
1.2.1. Растеж и равнище на развитие	стр.15
1.2.2. Секторна структура	стр.16
1.2.3. Заетост	стр.25
1.2.4. Производителност на труда	стр.26
1.3. СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ И СБЛИЖАВАНЕ	стр.26
1.3.1. Безработица	стр.26
1.3.2. Доходи	стр.26
1.3.3. Здравни услуги	стр.27
1.4. ФАКТОРИ , ОПРЕДЕЛЯЩИ РАСТЕЖА , ЗАЕТОСТТА И КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТТА	стр.28
1.4.1. Човешки ресурси	стр.29
1.4.2. Изследвания , технологии и иновации	стр.29
1.4.3. Предприемачество	стр.36
1.4.4. Развитие на услугите , подкрепящи бизнеса	стр.37
1.4.5. Обществен ред и сигурност	стр.37
1.4.6. Инвестиции	стр.38
1.4.7. Транспортна инфраструктура и транспортен достъп	стр.39
1.5. ОКОЛНА СРЕДА	
1.5.1. Качество на атмосферния въздух(КАВ)	стр.42
1.5.2. Качества на водите	стр.45
1.5.3. Качество на почвите	стр.48
1.5.4. Отпадъци	стр.49
1.5.5. Биологично разнообразие	стр.50
1.6. ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ И СБЛИЖАВАНЕ	стр.51
1.6.2. Развитие на селищната мрежа и териториално – урбанистична структура , концепция за устройство на територията	стр.51
1.6.3. Вътрешнорегионални неравновесия	стр.53
1.6.4. Райони за целенасочено въздействие	стр.53
1.6.5. Трансгранично сътрудничество	стр.54
1.6.6. Оценка на капацитета за усвояване на средствата от Структурните фондове на ЕС на местно равнище	стр.54
1.7. SWOT АНАЛИЗ	стр.59
2. ВИЗИЯ ,ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ (ОПР) ЗА ПЕРИОДА 2007-2013	стр.61
3. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ(ОПР)	стр.65
3.1. ИНСТИТУЦИОНАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПР	стр.66
3.2. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И ФИНАНСОВИ МЕХАНИЗМИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ	стр.70
4. МОНИТОРИНГ , ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОПР	стр.82
5. ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА	стр.83
6. ПРИЛОЖЕНИЯ	
7. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА	

“... Голямо Белово или Голямо Белъово, както се нарича от местното население, или пък само Белово, понеже когато се говори за Малко Белово, винаги се употребява прилагателното “Малко”, какъвто е и случаят с Гара Белово, се намира на река Яденица, в частта и на края на Родопите, навлизайки в Моминоклисурския пролом. Западно от реката е рид Саракуш с връх Варниците / 1011м./, а източно – височината “Св.Спас” /823м./.

Землището на Белово е било избрано за селище още в древни времена, за което свидетелстват пет тракийски могили в местността Татарина, на 8 км. от днешния град. Според Ст.Захариев, местността се наричала Старо градище и въз основа на многобройните развалини, допуска, че тук се е намирала Бесапара. Правдоподобно звучи хипотезата, че това селище е съществувало през средните векове и е опустошено при турското нашествие. А населението от околните села се е отбранявало срещу Гази Даут паша от крепостта Раковица.

За зараждането на днешно Белово от особено значение е и манастирът “Свети Спас”, построен на едноименната височина. Според П.Мутафчиев черквата на този манастир представлява рядък паметник на старохристиянската архитектура. На около 300 метра югозападно от нея се е намирала крепостта.

За времето, когато църквата е строена и за връзката и с Голямо Белово, пише Мутафчиев, са запазени у местното население легенди и ръкописи – летописни бележки. Според записките на беловския поп Георги, манастирът бил изграден през 1040 г. От някой си Георги, брат на княз Дамян, който бил калугер в манастира “Седем престола” в Искърския пролом и който бил изградил още 20 черкви и манастири. Но през 1620 г., когато чепинци били помохамеданчани, манастирът бил плячкосан, а 20 калугери – избити. Същият разказ, придружен с други летописни бележки бил открит в архива на друг беловски поп – Константин. Този разказ Н. Начов публикува в сп. “Български преглед” през 1898 г. Съдържанието на тези разкази е сходно с твърденията на Ст.Захариев, че манастирът е съграден през 1040 г. от княз Георги, брат на българския цар Петър Делян в местността Левка гора. Според П. Мутафчиев обаче, манастирът е строен през края на 8-ми и началото на 9-ти век, а през 1040 г. по време на византийското робство е бил обновен и дарен с привилегии и така доживял до помохамеданчването през 17 в. По-важното, разбира се за Белово е, че заради близостта си с манастира, селището е било и седалище на Левкийската епископия през средните векове, която от своя страна е била подвластна на пловдивския митрополит.

Селото е било създадено през славянобългарската епоха със славянското име Белово, в смисъл на хубаво, благодатно място. В подкрепа на това е и фактът, че в землището на Белово, както изобщо в Родопите липсва гръцка топонимия. Но когато бил построен манастирът, селото получава в превод гръцкото си име Левке. То разбира се е било употребявано само по време на византийското робство, докато през турската епоха и до днес остава само българското звучно Белово.

Друго важно събитие за развитието на Голямо Белово е помохамеданчването на чепинци. Имало е предложение и беловци да приемат исляма, но те отказали. Безспорно това е спънало развитието на селото, понеже привилегиите му отпаднали и било засегнато от разоренията на манастири и черкви от Костенец до Станимака. От друга страна обаче населението на селото се увеличило, защото част от чепинци отказали исляма, намерили убежище в Белово.

В началото на 19 в. богатото вече Голямо Белово е привличало вниманието на кърджалиите. Те го подложили на опожаряване и разграбване. Беловци реагирали на набезите и укрепили селото. До 1925 г. са били запазени остатъци от построените укрепления – те се състояли от 6 двуетажни кули с бойници, 4 от които на изток и две на запад. Освен това в началото, в средата и в края на селото на главната улица е имало поставени големи дървени врати, затваряни нощем... В никое село в пазарджишко не са били строени подобни укрепления и не е била изградена подобна отбранителна конструкция.

В този период постепенно отмира традиционната железодобивна и железарска промишленост, но се създават редица други поминъци – сапунджийство, табачество, добиване на орехово масло и най-главното – горско стопанство, което предизвиква голям брой заселници от Македония и други български краища. Създаденият “железен” път (през 1869 г. тук дошли представители на Хиршовата компания за сечене на дървен материал в беловската гора, необходим за изграждането на линия Сарамбей – Свиленград) по това време, обуславя и възникването и на Гара Белово. След свързването на Баронхиршовата железница със София, Гара Белово става важен търговски и индустриален център не само за региона, но и за дълбоката вътрешност на Родопите.

Със закон през 1969 г. селата Малко и Голямо Белово, както и Гарата се обединяват в град Белово....”

**Из “ Пазарджик и Пазарджишко “, издат.1969год.
проф . Батаклиев**

ВЪВЕДЕНИЕ

Регионалното стратегическото планиране и управление е важен методически подход за мобилизиране на местните ресурси, за привличане на инвестиции, за интегриране и търсене на обвързка и съчетано обезпечаване на множество проекти и планове за развитие на общинско и надобщинско равнище.

Общинският план за развитие (ОПР) определя целите и приоритетите за развитието на общината, както и финансовите ресурси за неговата реализация. Планът за развитие на Община Белово е документ, който очертава визията, философията и перспективите за устойчиво развитие на общината, както и подходите и мерките за постигането им.

Общинските планове за развитие са средносрочни планови документи, които следва да осигурят развитието на общината, съобразено с циклите на държавната политика и бюджетните планове на ЕС.

Този планов документ е разработен като актуализиран вариант на Плана за развитие на община Белово от 2000 год. и има за цел да го приведе в съответствие с изискванията и разпоредбите на Закона за регионалното развитие / Обн., ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г., в сила от 20.02.2004 г./, Националният план за регионално развитие, Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2005-2015 и останалите законови и подзаконовни нормативни актове и документи, като осигури включването на планираните програми и дейности в Националната оперативна програма за регионално развитие (НОПР) и програмното допълнение към нея, което е предпоставка за финансирането им. Финансирането на местни проекти от външни източници в бъдеще ще зависи от факта, дали те са част от планов документ, по който има обществено съгласие, особено що се касае за проекти с надобщинско значение.

Планът за развитие на Община Белово е ориентиран към:

- хармонично развитие и използване на естествените природни дадености и фактори на околната среда (земя, води, минерални ресурси, гори и др.), на производствените фактори и на човешките ресурси;
- повишаване на благосъстоянието на сегашните поколения без да се накърнява правото на бъдещите поколения на здравословни условия на живот, труд и обитаване;
- баланс на целите на икономическото развитие на общината с целите на социалното развитие и с изискването за запазване на постепенно подобряване на качеството на околната среда;
- съхраняване на историческите и културните традиции на територията на общината и осигуряване на естествена приемственост между поколенията;
- съхраняване, стимулиране, извеждане в приоритети и осигуряване на устойчивост на положителните тенденции в развитието на Община Белово.

При разработването на Общинският план са използвани нормите на добрата практика на стратегическото регионално планиране, основните измежду които са:

- проучване на историята на развитие на общината и използване на получените познания и поуки за определяне на насоките на бъдещото развитие;
- обвързване на плановете с мисията, т.е. чрез изпълнението на отделните планови задачи да се изпълнява и мисията на общината;
- поддържане на баланса между възприемането на нови и отказът от стари идеи и постановки.
- осигуряване на възможности за по-широко участие и съпричастност на местната общественост при подготовката и вземането на решения за развитието на общината;

Съгласно чл. 20 от Конституцията на Република България държавата създава условия за балансирано развитие на отделните райони на страната и подпомага териториалните органи и дейности чрез финансовата, кредитната и инвестиционната политика.

Националният план за регионално развитие (НПР) е основен инструмент за формирането на цялостна, дългосрочно ориентирана и ресурсно осигурена политика на

регионално развитие, основана на балансиране на националните, регионалните и местните интереси и приоритети.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) за периода 2005-2015 е основния документ за определяне на дългосрочните цели и приоритети на регионалната политика на страната. Тя дава стратегически направления и равнища на регионалната политика и представлява отправна точка за придобиване и разпределение на помощта от ЕС при изпълнение на програмите, отнасящи се до регионалното развитие.

Основната цел на регионалната политика на ЕС е да насърчи ускореното социално и икономическо сближаване в Съюза. Политиката на сближаване е политиката на ЕС, политика във всички измерения, разглеждана като интегрална част от Лисабонската стратегия. Тази политика е основен двигател за реализация чрез националните и регионални програми за развитие.

Европейската комисия се спира на един централен списък с ограничен брой ключови теми:

- Иновация и икономика, основаваща се на знания;
- Околна среда и превенция на риска;
- Достъпност и услуги от обществено икономически интерес.

Приоритетни теми на Общността са:

- Конвергенция, а именно подкрепа на растежа и създаване на работни места, в най-слабо развитите страни – членки на региона;
- Регионална конкурентно способност и заетост;
- Териториално сътрудничество.

Тази подкрепа ще приключи през 2013 год. За целта до 2013 програмите ще бъдат подкрепени от финансовите ресурси на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ) и Кохезионния фонд.

За изготвянето на ОПР бе събрана, обобщена и анализирана информация от голям брой институции от община Белово и Областния център гр. Пазарджик. Процесът на подготовка, разработка и окончателното оформяне на документа се реализира при спазване на Методическите указания за разработване на Общински планове за развитие /ОПР/ и при ползване опита и методологията на проект на DFID/Department for International Development/, по които са разработени успешно стратегиите на немалко общини в България.

Най-общо процесът на работа беше разделен на няколко основни фази: сформирание на работни групи, анализ на съществуващия документ и информация, набиране на нова информация и данни, анализ и разработка на аналитична част на стратегията, създаване на стратегическата част, обсъждане.

Основни източници на данни бяха наличната информация в общината; справки и анализи, предоставени от различните институции; специална информация, изискана с нарочни писма; анкети и въпросници до фирми и младежи в Общината; различни справочници и документи, концепция за регионално развитие на Южен централен район за планиране, Областната стратегия за РР, Редовен доклад за напредъка на България в процеса на присъединяване за 2004 год., Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2005-2015 / проект/ и др.

Основният подход за оценка на местната икономика и на цялостното обществено-икономическо развитие на община Белово е основан на специфично прилагане и адаптиране на възможностите на SWOT - анализа към проблемите на оценката на регионалното развитие. Методологията на този анализ, включва взаимнообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион *силни* (Strengths) и *слаби* (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията *възможности* (Opportunities) и *заплахи* (Threats).

Силните страни представляват определен специфичен ресурс, умение, достижение, потенциал или друго преимущество, което притежава общината. При анализа на силните

страни на общината се обръща внимание на това до каква степен са използване те в досегашното ѝ развитие и какви са възможностите и целесъобразността за извеждане на основа на тези силни страни на приоритетите за бъдещото развитие на общината.

Слабите страни представляват определени обективни или субективни ограничения, недостиг на ресурси, умения или способности, които по един или друг начин са възпрепятствали развитието на общината до сега и могат да повлияят отрицателно и върху бъдещото ѝ развитие. Важен елемент на стратегията е да се имат предвид тези слаби страни и да се ограничи влиянието им.

Възможностите включват основните благоприятните елементи на външната среда за досегашното и бъдещо обществено-икономическото и социално развитието на общината.

Заплахите включват неблагоприятните сегменти на външната среда за развитието на общината, които поставят определени бариери или препятствия пред досегашното и бъдещото ѝ развитие.

Настоящият план за развитие на Община Белово и програмата за реализацията ѝ са разработени от съвместен екип на Общинска администрация Белово и на консултанти към фирма "ИГНАТОВИ"ООД. Основните положения на плана за развитие са обсъдени с представители на местната общественост, местния бизнес и общински съветници .

1. СЕКТОРНИ АНАЛИЗИ И АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

Съгласно разпоредбите на ЗРР на територията на Република България се обособяват **шест райони за планиране**, които се формират на основата на областите в зависимост от географското им разположение, икономическото им развитие, броя на населението им и перспективите им за развитие. Районите за планиране са с наименование и териториален обхват, както следва: Северозападен район за планиране, Северен централен район за планиране, Североизточен район за планиране, Югоизточен район за планиране, **Южен централен район за планиране**, Югозападен район за планиране.

Южният централен район за планиране с център Пловдив включва 6 области – Пловдив, Кърджали, Пазарджик, Смолян, Стара Загора и Хасково, които обхващат най-голям дял от общините в страната - 68 от общо 264. На територията му са разположени 1511 населени места (28% от населените места в България), в т.ч. 63 градове и 1448 села. Районът е на първо място по площ (27516,2 km² – 24,8% от националната територия) и на второ по население (1944,4 хил.д. – 24,9% от общото население на страната) в сравнение с другите райони. Той заема централната част на Южна България, южната му граница съвпада с държавната граница с Р Гърция и Р Турция. Релефът на района е разнообразен. От север на юг се редуват части от Стара планина, Задбалканските котловини, Същинска и Сърнена Средна гора, Горнотракийската низина, Родопите и Сакар. Водните ресурси са с най-големи запаси в страната. Те се формират главно от оттока на реките Марица, Арда и Тунджа и от значителните запаси на подземни води. Голямо богатство за района са минералните води. От национално значение са Хисаря, Павел баня, с.Минерални бани (община Минерални бани, област Хасково), Велинград, Меричлери (община Димитровград), с.Нареченски бани (община Асеновград), гр.Баня (община Карлово), с.Баня (община Панагюрище), Старозагорски бани (община Стара Загора), Стрелча, използвани предимно за балнеолечение. От национално значение е и курортният комплекс “Пампорово” (община Чепеларе и община Смолян). От местно значение са минералните води при гр.Девин, гр. Белово (общ.Белово),с.Беден, с.Михалково (общ.Девин), с.Варвара и с.Ветрен дол (общ.Септември), с.Овощник (общ.Казанлък), с.Красново (общ.Хисаря), с.Баните (общ.Баните, обл.Смолян), с.Ягода

(общ.Мъглиж). В района попадат защитените територии: части от Национален парк “Централен Балкан” и “Рила”, 15 резервати, 9 под-държани резервати, природни забележителности и защитени местности.

На територията на Южен централен район за планиране са разположени 15 резервата, 9 поддържани резервата, части от националните паркове “Централен Балкан” и “Рила”, много природни забележителности и защитени местности.

В границите на районите за планиране се обособяват райони за целенасочено въздействие. Районите за целенасочено въздействие са териториална основа за провеждането на държавната политика за регионално развитие чрез система от мерки, насочени към постигане на устойчив ръст на социално-икономическото развитие и преодоляване на вътрешнорегионалните различия. Районите за целенасочено въздействие обхващат териториите на една или повече съседни общини.

Според критериите на Наредбата за определяне на районите за целенасочено въздействие могат да се определят три района за растеж – Пловдив, Стара Загора и Пазарджик. Според териториално-урбанистичния модел като централни силно урбанизирани територии с регионално значение могат да се развият и териториите на градовете Карлово, Казанлък, Кърджали, Смолян, Хасково и Димитровград. Като градове центрове с микрорегионално значение за околните селски и планински територии могат да се посочат градовете Панагюрище, Велинград, Девин, Чепеларе, Рудозем, Ардино, Крумовград, Ивайловград, Свиленград, Харманли, Раднево, Чирпан и Асеновград.

Създаването на шестте района за планиране ,които не са административно – териториални единици по смисъла на ЗАТУРБ, е обусловено от изискването на регионалното планиране и по специално от изискванията , поставяни във връзка с присъединяването на България към ЕС .Таблица едно представя някои данни за Южен централен район за планиране в България , част от който е Област Пазарджик и респективно – Община Белово.

Таблица 1 – Район за планиране (2003г.)

Район за планиране	Територия 2003г /кв.км./	% от общата територия	Население 2003г.	% от общото население	Гъстота на населението/ч./кв.км./	Брой области	Брой общини
РБългария	111001,9	100.0	7 801 273	100.0	70.3	28	264
Южен централен	27 516,2	24.8	1 944 382	24.9	70.7	6	68

Беловска община е създадена с Указ N 2295 на Държавен съвет от 26.12.1978год.

Община Белово е включена в административно-териториалните граници на Пазарджишка област и съгласно разпоредбите на ЗРП ,с който на територията на Република България се обособяват шест райони за планиране ,Община Белово попада в Южен централен район.

Област Пазарджик обхваща 11 общини , като една от тях е община Белово .

Община Белово заема 346,356 кв.км. площ и съставлява 7,77 % от територията на Пазарджишка област,която е с площ от 4 457.167кв.км.Повече от половината от територията на общината е заета от горски фонд - 229 651 дка.

ОБЩИНА	ТЕРИТОРИЯ (кв.км.)
Община Белово	346,356
Дял на територията на Община Белово от територията на Пазарджишка област	7,77 %
Дял на територията на Община Белово от територията на Република България	0,32 %
Пазарджик – област	4 457,167
Република България	111 001 ,9

Географските дадености и геостратегическото положение на всеки един регион са един от най - важните фактори за досегашното му развитие и много важен потенциал за бъдещото му развитие.

В географско отношение Община Белово попада в западната част на Пазарджишка област .На изток граничи с общините Септември и Велинград / Пазарджишка област / , на запад с община Костенец / Софийска област / и община Якоруда / Благоевградска област / .

Общината включва общо 8 населени места – гр. Белово и селата Аканджиево , с.Габровица, с. Голямо Белово, с. Дъбравите, с. Мененкьово, с. Момина клисура, с. Сестримо.

Административен, индустриален и културен център е гр. Белово, който се намира на 28 км западно от гр. Пазарджик в близост до международната ж.п. линия. През гр.Белово минава шосеен път от Западна Европа през Белград и София за Истанбул.

По своето географско местоположение общината и нейният център заемат добро място в транспортно-комуникационната система на страната. Това ѝ дава предимство пред голяма част от другите общини в България по отношение на транспортните ѝ връзки с останалата част на страната. През територията ѝ преминават важни транспортни коридори в посоките изток и запад, както и връзки към северната и южната част на България. Тук се кръстосват пътищата за Източна и Западна България, преминава главна ж.п. линия с направление София, Пловдив, Бургас и Варна

Географските дадености на община Белово са изключително разнообразни, тъй като общината се намира на пресечната точка на три планини - **Рила, Родопите и Средна гора и на Горнотракийската низина.** Това геостратегическо положение е дало силно отражение върху насоките на досегашното икономическо развитие на общината.

Територията на община Белово обхваща части от планините Рила, Родопи и Средна гора, разделени от пролома на р. Марица и силно врязаната долина на р. Яденица, както и част от Горнотракийската низина. Най- голяма част от общината е в Рила - това са най-източните части на Източна Рила (част от Белмекенския дял и по-голямата част на Славовския дял на планината).

Родопската и Средногорската части от територията на общината са много по- малки по обхват. На югоизток границата минава по билото на Родопския рид Алабак, разположен между долините на р. Яденица и р. Чепинска. На североизток билото намалява височината си до разседа към Тракийската низина.

Северно от р. Марица в общината се включват южните склонове на най-южните разклонения на Ихтиманска средна гора, стръмно спускащи се в пролома.

Най- източната част на общината представлява малка част от Горнотракийската низина след пролома на р. Марица.

Територията на общината попада на границата между умерено- континенталната и преходно- континенталната климатична подобласт на европейско- континенталната климатична област. Към умерено- континенталната подобласт се отнасят най- западните части от територията.

Равнинната част се отличава със сравнително по- мек климат. Есента е сравнително по-топла от пролетта. Най- студен е м. януари когато средните месечни температури на районите с по-голяма надморска височина достигат от -3 до - 3,5° С.

В региона валежите имат максимум през м. май или м. юни. Вторичен максимум се наблюдава през зимните месеци. Годишната сума на валежите за ниските части е около 400-600 мл/кв. м. с увеличаване на надморската височина годишната сума на валежите нараства средно с около 300 мл/кв.м на 1000 м височина.

Главна отточна артерия, пресичаща общината е река Марица. Реката пресича територията на общината в посока северозапад- изток, като образува интересния пролом

Момина клисура между Рила и Средна гора. В границите на общината в р. Марица се вливат три от петте най-значителни Рилски притоци.

Река Яденица води началото си от южните скатове на Славов връх след м. Куртово. В м. Яденица реката приема по-значителния си приток р. Юндолска.

В региона е изградена каскадата “Белмекен - Сестримо”, приемаща води от 270 водоизточника с общ обем 365 млн. куб. м. Водите на язовир Белмекен с общ обем 145 млн. куб. м осигуряват ВЕЦ/ПАВЕЦ “Белмекен” - най-голямата в България, както и ВЕЦ “Сестримо”, ВЕЦ “Момина клисура”, ПАВЕЦ “Чаира”.

Територията на общината е богата и на пресни подземни води. Термалните води са представени от минералните извори на територията на общината, намиращи се източно от кв. “Бл. Захариев”. Температурата на водата на минералните извори е 22 – 25 С°. Водата е без мирис, бистра и безцветна. По стандарт отговаря на БДС 14947 от 1980 год. Определя се като карбонатно – калциево – магнезиева вода . Няма точни данни за дебита на минералните извори, но видимият дебит се оценява на 80 до 100 л/сек.

Най-разпространените почвени видове на територията на Общината са: Канелени горски почви, Канелени подзолисти горски почви, Кафяви горски и планинско-ливадни почви. Планинско- ливадните почви са разпространени в рилската част над 1800- 2000 м. надморска височина върху почвообразуваща скала гранити. Ливадните почви в община Белово биват алувиални, делувиялно-алувиални и делувиялни. Те се характеризират с добро естествено плодородие. Рендзините (хумусно- карбонатните) почви са разпространени само в Средногорската част на системата, в компактно петно северно от с. Момина клисура и гр. Белово. Заети са предимно от гори. Общо за община Белово около 51% от общата площ са канелени горски почви, на второ място са кафявите горски и планинско-ливадните почви - 31%, следвани от ливадните - 13%, рендзините - 3% и канелено-подзолисти - 2%. Като се има предвид, че 85% от канелените горски почви са плитки, недоразвити и на много места с проявена ерозия, то само около 21-22% от почвения потенциал е с много добри качества. Останалата част в случаите на затревяване могат да се използват ефективно като пасища и ливади.

Територията на община Белово е бедна на горивно- енергийни ресурси и рудни изкопаеми. С по- голямо значение са нерудните полезни изкопаеми - варовици и особено доломитът, който е важна суровина за стъкларската промишленост. В експлоатация са две големи кариери североизточно и западно от гр. Белово. Добиват се и варовици за производство на вар и инертни строителни материали. *(в приложение 1 подробно са представени географските дадености на общината)*

През територията на общината преминават главни напоителни и отводнителни канали /държавна собственост / и общинската канална мрежа .Състоянието като цяло на напоителната система не е добро.

Транспортната инфраструктура е част от транспортната инфраструктурна схема на страната и Югоизточна Европа. През територията на общината минава международната ЖП линия, свързваща Централна Европа с Азия.

Територията на цялата община притежава благоприятни условия за развитие на земеделие и особено на животновъдство . Климатичните ресурси на общината предлагат широки възможности за стопанско използване.

По-голямата част от територията на общината е с много добра екологична характеристика. Природните дадености са възможност за развитие на екотуризма .

Като цяло местната икономика бележи спад в развитието си в последните десет години, повлияно от общото кризисно състояние на икономиката в страната. В по-голямата си част технологичното оборудване се нуждае от обновление. В икономическата база на общината съществуват резерви от неизползвани производствени мощности, трудови ресурси,

производствени и складови площи. Сериозно свиване на местно ниво има в почти всички отрасли. Характерно за общинската икономика през последните години е, че нараства делът на частния сектор. Това се дължи на провежданата с ускорени темпове структурна реформа с промяна на собствеността в посока от общинска и държавна към частна. Тенденцията от последните години е към нарастване дела на микро-фирмите в преработващата индустрия, търговията и услугите и транспорта. Увеличава се и средносписъчният състав на заетите в малките фирми от преработващата индустрия.

По последни данни в края на 2003 год. населението на община Белово е 10 334 души, от които 4 251 живеят в гр. Белово. Етническият състав на населението на общината включва и малцинствени групи. Демографските показатели на общината се влошават. Намалява броят на населението, влошава се възрастовата структура, отрицателни са естественят и механичният прираст. Периферните населени места се обезлюдяват, съществуват трайни тенденции за миграция към по-големи градове и емигриране в чужбина. В процеса на механично движение по-голямата част от мигриращото население се е насочвало към общинския център.

Доходите на населението са ниските, което определя ниската популателна възможност на населението. Увеличава се делът на социалните доходи, което говори за нарастваща зависимост от системата за социална защита. Висок е делът на доходите от домашното стопанство, което отразява една тревожна тенденция на натурализация.

По данни от НСИ икономически активното население в региона на Дирекция БТ гр. Септември към 2001 год. възлиза на 13 755 д. Средномесечния брой на безработни в община Белово към 2004 год. е 717 души. Наблюдаващото се завишаване на регистрирани незаети лица през зимните месеци се дължи на регистрацията след сезонната работа. Средно за 2004 год. равнището на безработица е 20.06%, с 2.46 пункта по малко в сравнение с предходната година, като за Община Белово равнището на безработица за 2004 год е 13,97%, т. е под средното за страната. През последните години се наблюдава една тревожна тенденция на увеличаване на броя и относителния дял на продължително безработните лица.

Системата за здравно обслужване на населението в община Белово е добре организирана и в значителна степен обезпечена материално и кадрово. Нейната структура включва: "Медицински център", частни медицински практики, център за спешна медицинска помощ.

На територията на общината функционират пет училища, от които едно средно общообразователно, три основни и едно начално училище. Броят на учащите деца в тях за 2004/2005 г. е 926. През настоящата година приключи възстановяването и ремонта на СОУ "Ал. Иванов – Чапай". Училището се превърна в най – добре уреденото учебно заведение на територията на областта.

Функциониращите детски заведения в общината са четири на брой, с общ брой деца 72 в тях в края на 2004 год..

Институционалната среда е представена от клонове на банки, застрахователни компании, Данъчно подразделение на ТДА, РУ"СО", РПУ, БТК и Български пощи, НПО и др.

Общината е богата на културно-историческите забележителности - църквати, старохристиянски базилики, една от които известна още като "Беловската базилика", останки от древни крепости и др.

1.1. НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКА СИТУАЦИЯ

Във всички райони за планиране през периода 1997 год-2003 год. се наблюдава спад на населението. Основните причини са отрицателния естествен прираст и вътрешната миграция. Естественят прираст за визирания по горе период е отрицателен за всички райони на планиране. Поддържането на тези стойности е резултат от застаряването на населението и

промените в репродуктивните му нагласи , като последните до голяма степен се дължат на ниския жизнен стандарт.

Между демографската система и икономическата система на една страна и един регион , респективно област , община съществуват отношения на взаимна обусловеност , така че в един и същи момент всяка от тях се явява и причина за състоянието и и следствия от състоянието на другата . В крайна сметка особенният род причинно – следствена връзка между двете системи довежда до факта , а именно – каквото е състоянието на икономическата система , такова е състоянието на демографската система .

Населението на Южният централен район за планиране към 31.12.2001год. наброява 1 969 595 души ,докато през 2003 г. е 1 944 382 д. Районът се характеризира с намаление на населението през последните двадесет години. За периода на двете преброявания (1992-2001 г.) средногодишният прираст е -0,82%. Въз-производството на населението се осъществява при отрицателен естествен прираст. Механичният прираст се характеризира с колебливост в динамиката с невисоки положи-телни и отрицателни стойности. Възрастовата структура е близка до средната за страната. Гъстотата на населението (70,7 д/км2) също е близка до средната за страната. Делът на градското население е 65,6%, на селското – 34,4%. Преобладава българският етнос – 81,1% от населението на района. Делът на населението от турската етническа група е 11,6%, а от ромската – 5,1%. Делът на ромите е по-висок в областите Пазарджик и Стара Загора (съответно 7,7 и 7,2%). Натрупване на общини в влошени демографски параметри има в северните части на района.

Населението на Област Пазарджик за периода 1999-2003год. е посочено в таблицата

Население към 31.12- бр.	1999год.	2000год.	2001	2002	2003
за област Пазарджик	315225	313851	308719	305790	303246

Спрямо 1997год данните сочат намаление на населението , което се дължи както на висока миграция , така и на отрицателен естествен прираст . Тенденциите в развитието на миграциите на населението са : продължаваща концентрация на населението в развитите центрове .Отчасти намаляването на населението ,се дължи и на пререструктурирането в отрасъл икономика .

Населението на Община Белово към 2003 г. наброява 10 334 души. Гъстотата на населението е 33,5 души на кв. км. Най- големите населени места по брой на живущите в тях са гр. Белово, и селата Мененкьово, Момина Клисуре и Сестримо, които се приблизително еднакви по брой на населението. Нарастването на населението на Община Белово, от 6.55 % през 1998 год., се дължи на присъединяването на с. Аканджиево към Община Белово.

Разпределението на населението в Община Белово по населени места е представено в следната таблица:

Населени места	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Община Белово	11 339	11 144	11 582	11 430	11178	10925	10572	10334
Гр. Белово	4 990	4 895	4 843	4 775	4 631	4 528	4 365	4 251
С. Аканджиево	-	-	645	649	636	556	531	510
с. Габровица	667	672	640	644	651	616	611	599
с. Голямо Белово	766	750	733	712	695	642	617	602
с. Дъбравите	688	674	662	657	638	616	587	577
с. Мененкьово	1 255	1 244	1 217	1 187	1 182	1 164	1 137	1 128
с. Момина клисура	1 349	1 334	1 332	1 317	1 298	1 244	1 218	1 196
с. Сестримо	1 624	1 575	1 510	1 489	1 447	1 559	1 506	1 471

Налице е и обща тенденция към намаляване на броя на населението по населени места и в региона, но в сравнение с други региони същата може да бъде овладяна. Не се наблюдават трайни тенденции към обезлюдяване на малките населените места. Миграционните процеси

имат временен (понякога и сезонен) характер и са свързани най - вече с безработицата в региона.

В следващите таблици са представени статистически данни за последните 5 години (изключвайки 2004 год. поради липса на публикувани статистически данни) за средногодишното население и гъстотата на населението за Община Белово и Пазарджишка област, към чийто обхват принадлежи Общината:

ПОКАЗАТЕЛ	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.
Средногодишно население - област Пазарджик	315225	313851	308719	305790	303246
Средногодишно население - община Белово	11 430	11178	10925	10572	10334
Гъстота на населението - общо за областта	70.7	70.5	69.3	68.6	68.03
Гъстота на населението - община Белово	33.0	32.2	31.5	30.5	29.8

Демографската картина в региона е сравнително добра , в контекста на същата по отношение на региона и областта , но това не бива да е причина да не се анализира ситуацията и бъдат предприети действия и мерки в тази насока .Сключените бракове , живородени,умрели,заселени и изселени през 2003год. за Област Пазарджик и Община Белово са посочени в следващата таблица .

	Сключени бракове	живороден и	умрели	заселени	изселени
За областта	1048	2667	4020	3893	5084
за общината	30	58	177	89	208

Данните са показателни и служат за анализ и съпоставка ,на база което следва да се предприемат мерки с оглед спиране на стабилната тенденция за намаляване на населението в Общината .Необходими са мерки за подобряване на социално – икономическия статус , в резултат от което ще бъде спряна тенденцията .

Население по групи възрасти в Община Белово

Групи възрасти	1999	2000	2001	2002	2003
0	86	70	70	61	53
1-4	319	304	299	296	278
5-9	526	486	480	443	415
10-14	705	685	633	585	545
15-19	762	718	624	584	579
20-24	657	660	652	588	558
25-29	722	683	660	681	633
30-34	690	659	680	663	650
35-39	761	763	700	638	639
40-44	953	904	858	848	790
45-49	841	846	903	866	877
50-54	778	805	798	815	851
55-59	598	587	661	670	679
60-64	733	709	683	653	606
65-69	831	795	807	736	714
70+	1468	1504	1417	1445	1467
Всичко	11430	11178	10925	10572	10334

Населението по юридическо семейно положение към 01.03.2003

(брой)

Общини	Общо	Юридическо семейно положение				Непоказано
		неженен (неомъжена)	женен (омъжена)	вдовец (вдовица)	разведен (разведена)	

Област Пазарджик	310723	117979	155764	27945	8429	606
в т.ч. по общини:						
Белово	11069	3538	5817	1388	310	16

Население под,в и надтрудоспособна възраст към 31.12. 2003 (брой)

Община Белово	подтрудоспособна			В трудоспособна			Над трудоспособна		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2000	1688	870	818	6153	3321	2832	3337	1217	2120
2001	1608	832	776	6191	3394	2797	3126	1122	2004
2002	1532	799	733	6053	3330	2723	2987	1054	1933
2003	1423	742	681	6016	3333	2683	2895	1006	1889

Изоставането в образователно – квалификационно равнище се дължи на множество фактори ,необходими са мерки и действия и в тази насока . Ниският коефициент на заетост е фактор генериращ криминогенно поведение.

Отделните етнически групи живеят в разбирателство, като уважат както своите традиции, така и чуждите такива. В района на община Белово не са регистрирани съществени етнически проблеми .Разпределението на населението на етнически групи може да бъде представено в следната таблица:

към 1999г

Населено място	Общо	Българи	Турци	Цигани	Други
Община Белово (брой души)	11 561	11 302	9	180	70
Пазарджишка област (брой души)	319 358	275 901	21 872	20 682	903
Община Белово (%)	100 %	97,76 %	0,08 %	1,56 %	0,60 %
Пазарджишка област (%)	100 %	86,39 %	6,89 %	6,48 %	0,24 %

към 2001г

Населено място	Общо	Българи	Турци	Цигани	Други
Община Белово (брой души)	11 069	10717	4	287	61
Пазарджишка област (брой души)	310 723	261 260	20 448	23 970	5 045
Община Белово (%)	100 %	96,82 %	0%	2,6 %	0,6%
Пазарджишка област (%)	100 %	84,08%	6,6%	2,7%	1,6%

Главни фактори ,които засягат статуса в частта на демографското развитие и които следва да се наблюдават са : естествения прираст ,вътрешната миграция ,гъстотата на населението , структура на пол,възрастова структура , коефициент на възрастова зависимост .

За Южен централен регион(ЮЦР) , данните за тези показатели към 2003година сочат :

- естествения прираст – отрицателен;
- вътрешна миграция – налице е тенденция към намаляване ;
- гъстота на населението – 70.7д/кв.км. (33,0 души на кв. км. за общината)
- структура на пола – превес на жените над мъжете (на всеки 100 мъже се падат 106 жени ,за ЕС -105 жени);
- възрастова структура – нараства броят и делът на възрастното население и намаляват тези на младите генерации;
- коеф. на възрастова зависимост – тенденция за увеличаване ;

Информацията е необходима с оглед тенденциите като цяло за региона ,част от който е и Общината като база за сравнение .

Анализът на демографското развитие в Общината показва следните характеристики

:

- Запазва се тенденция на намаляване на населението в общината ;
- Демографската тенденция за региона е по – неблагоприятна в сравнение с тази за общината ;

- Има взаимовръзка между степен на образование и квалификация , ниския коефициент на заетост и икономическото състояние ,тази връзка ще влияе върху социално – икономическото развитие на региона и в бъдеще ;
- Необходима е периодична оценка и мониторинг на статуса на социално – икономическото развитие на ЮЦР,областта и общината през филтъра на демографската система , с оглед контролиране на фактора на икономически растеж и социално – икономическото развитие на общината

1.2.ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ И СЪБЛИЖАВАНЕ

В редовния си доклад от 2003 г. Европейската комисия констатира: *„България е функционираща пазарна икономика. Тя би следвало да бъде в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в краткосрочен план, при условие че продължи осъществяването на програмата за реформа, за да бъдат отстранени оставащите трудности...“*

Структурата на икономиката на една страна , регион или община и състоянието на тази структура се явяват място , в което застива степента на социално – икономическо развитие . В това си качество структурата на икономиката и нейното състояние се явяват средство за оценка на степента на развитие на съответната икономика .Структурата и състоянието на структурата на една икономика се явяват базов фактор на икономически растеж и на социално – икономическо развитие .В този аспект за да се даде оценка и направи анализ следва да се пояснят основните измерители , а именно БВП ,като се анализира в контекста на данните за страната и ЮЦР.

1.2.1.Растеж и равнище на развитие

Равнището на икономическо развитие , се измерва с показателя Брутен вътрешен продукт (БВП) .През последните шест години икономическия растеж на България е положителен ,като от 2000год. насам той се характеризира с устойчив темп от около 4% годишно Наблюдаваният ръст на БВП у нас е по- висок от средния ръст на ЕС15, който през 2003год е под 1%. Следва да се отбележи факта , че с най- висок ръст на БВП за периода 1997-2003год. са Югозападния и Южен централен регион .

Приносът на района в БВП на страната през последните пет години е около 20-21 % и бележи лека тенденция към намаление в сравнение с 1996-1998 г. (съответно 24-22%). Разпределението на БВП по области се характеризира с най-голяма неравномерност в сравнение с останалите райони за планиране (над пет пъти) (вж. фигурата). Загуба на позиции отбелязва област Стара Загора, която намалява своя принос в регионалния БВП от 28% през 1997 г. на 25% през 2003 г., докато област Пловдив показва най-динамично развитие в района през последните 4 години. **БВП на човек по текущи цени**

Южният централен район има изключително ниски нива на БВП на човек от населението и значителни различия между областите, което се очертава като трайна тенденция през последните пет години. Има рязък контраст между развит център на района и неразвита периферия. С най-високо равнище на икономическо развитие се откроява област Стара Загора, където БВП на човек е близо два пъти по-висок от показателите за областите Кърджали и Пазарджик и с около 40-45% по-висок от съответните равнища на показателя в областите Пловдив, Смолян и Хасково. Това до голяма степен се дължи на ниската производителност (брутна добавена стойност на един зает) в района (най-ниска сред останалите райони за планиране). Като друга причина може да се посочи възрастовата структура на населението в района и съответните области.

Равнището на икономическо развитие, измерено с показателя БВП на човек, показва значителен пространствен диспарат. Въпреки системния растеж на БВП в страната, българските райони са икономически най-слабите спрямо ЕС.

В преструктурирането на икономиката е постигнат значителен напредък, а процесът на приватизация се приближава към своя завършек. Продадени или преструктурирани са голям брой държавни предприятия.

Нормативната база за либерализацията на мрежовите отрасли е вече налице и се забелязват първите признаци на конкуренция по отношение на заварените в тези отрасли предприятия. Условието за провеждане на стопанска дейност в България са се подобрили, макар че все още са необходими значителни усилия за увеличаване ефективността на държавната администрация, съдебната система и регулативната уредба, и в частност за създаване на по-добри перспективи за малките и средните предприятия.

1.2.2. Секторна структура

Структурата на създадената брутна добавена стойност (БДС) по райони се характеризира с различни тенденции в участието на секторите, от което може да се направи извода, че икономическото преструктуриране в тях продължава.

Настъпват структурни изменения в икономиката след 2002 г., които се характеризират с определено намаление на дела на селското стопанство за сметка на индустрията и услугите. Така напр. делът на селското стопанство в структурата на брутната добавена стойност намалява от 15% през 2002 г. на 9.5% през 2003 г. Подобни тенденции се отчитат и в развитието на промишлеността, която изтегля своето развитие към по-конкурентноспособни и експортно насочени производства.

Южният централен район е на второ място по принос в брутната добавена стойност на индустрията в страната (20%). Структурата на промишлеността в района се определя от широка гама отрасли, като определени традиции и опит има в производството на електроенергия, машини и оборудване, дърводобива и дървопреработването, текстила и шивашката промишленост, хранително-вкусовата промишленост и др. Развита в района до-бивна промишленост и енергетика въз основа на наличието на суровинни източници е носител на сериозни екологични проблеми. Наблюдава се непрекъснат спад в развитието на рудодобивната промишленост и флотацията, което определя необходимостта от създаване на алтернативен поминък на населението в тези части на района.

Районът като цяло разполага с благоприятни ресурси за развитие на селско стопанство. Той се характеризира с най-висок дял на площите на техническите култури, трайните насаждения и зеленчуците в страната (съответно 40%, 30%, 28%, от общите за страната). Най-висок е и делът на необработената земя (около 25% от необработената земя в страната през 2003 г. е в този район, и основно в област Хасково). В определени части на района се наблюдава моноструктурна зависимост на селското население от определени култури като тютюн и картофи, което налага търсенето на нови алтернативни култури и дейности, както и обучение на населението с оглед очакваните промени в производствената структура. Животновъдството в района е най-силно развито в сравнение с останалите райони за планиране.

Сферата на услугите реализира 56.3% от брутната добавена стойност в района (2003 г.). Характерните за района силни вътрешнорегионални различия се проявяват и в сектора на услугите, който в отделните области има различни количествени и качествени характеристики. По отношение на бизнес услугите много силно изостават областите Кърджали, Хасково и Пазарджик. С най-развити бизнес услуги се определя област Пловдив, основно в резултат на развитието им в град Пловдив, който е втория по големина град в страната.

Аналогично това се отнася и за Общината. На територията на Община Белово работят немалко на брой предприятия, същите или са частни или са в процес на реструктуриране, поради което не би могла да се очертае категорично картината на структурата за региона, но отчетените до момента показатели (напр. безработицата) сочат, че наличната индустрия в Общината осигурява заетост и работни места.

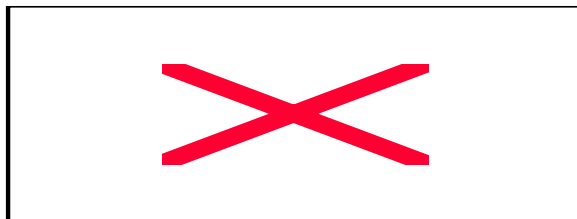
1.2.2.1. Статус на аграрния отрасъл и отрасъл горско стопанство

Селското стопанство през 2003 год. е произвело 11.4% от брутната добавена стойност (БДС) в страната. Селското стопанство във всички региони за планиране е изправено пред редица проблеми: **разпокъсана собственост, намаляване на поливните площи, липса на техника, липса на инвестиции и технологии и др.** В годините на прехода вместо да бъде направена крачка напред към реструктуриране и модернизация на аграрния сектор, протече процес на "деиндустриализация" на отрасъла.

Използваната земеделска площ в ЮЦР е 1 184 005 ха, което представлява 43,06 % от територията на района и 21.3% от използваната земеделска земя в страната. На фона на тези данни и предвид даденостите на Община Белово (над 66% заета с горски фонд), не би могло да се очакват добри показатели в аграрния отрасъл. Данните в таблицата предоставени от ТСБ, потвърждават това.

	Територия по вид								
	Общо	Земеделска			Горска	Населени места и други урбанизиран и територии	Водни течения и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспорт и инфраструктура
		Общо	в това число: обработваема площ	в това число: поливна площ					
Област Пазарджик	4456917	1580923	1212733	495854	2438893	121482	114750	174581	26288
в т.ч. за община Белово	346356	90380	58725	9472	229651	6450	7135	11139	1601

Данните сочат, че земеделието в региона на Община Белово не може да бъде приоритетен отрасъл в предвид природните дадености, за разлика от по-голямата част от общините в Пазарджишка област. Това се дължи на предимно планинския характер на релефа на Община Белово. Общината разполага със сравнително малко обработваемата земя. Разпределението на земята по фондове е следното:

- Селскостопански фонд - 26,1%
- Горски фонд - 66,3%
- Фонд населени места - 1,9%

На фона на тези данни е необходимо да се направи добър анализ на наличните природни дадености и се насочат усилията към най-рационално използване на наличния селскостопански фонд, в сферата на алтернативно и биологично земеделие, билкопроизводство, трайните насаждения. Неэффективно и нерентабилно би било да се произвеждат традиционните за целия ЮЦР култури.

Общата земеделска площ, обхваната от преброяването на земеделските стопанства през 2003г. в област Пазарджик е 873 081 дка, в т.ч. 362 152 дка обработваема земя, 440 797 дка използвана земеделска площ и необработваема земя 70 132 дка. Обработваемата земя предствлява 42 % от общата земеделска площ, обхваната от Преброяването. С най-големи площи обработваема земя са общините Пазарджик – 195 036,8 дка, Панагюрище – 40 329,2 дка, Стрелча – 27 434,7 дка, Лесичово – 12 880,1 дка.

Делът на земеделските стопанства с площ до 1 дка вкл. е 9% от общия брой действащи стопанства, на стопанствата с площ над 1 дка до 500 дка вкл. е 88%. Броя на стопанствата с площ над 500 дка до 1000 дка е 33, а над 1000 дка е 59.

Добре би било земеделските производители да се насочат към отглеждане на нетрадиционни култури ,с добър пазар в страната и чужбина , а именно **ягодоплодни култури** /ягоди, малини, касис, арония и др./ .Тази продукцията е много търсена сега и в бъдеще , културите са по-подходящи за биологично и екологично земеделие за разлика от традиционните за региона култури , реализират се на добра цена, но поради нетрайността на плодовете, липсата на изградени хладилни съоръжения и добра организация за бързото им изкупуване, площите все още са минимални. Възможно е това производство да увеличи значително обема си при едно разумно стимулиране на производителите за закупуване на специализирана техника за съхраняване и транспортиране на продукцията. Освен това, повечето от ягодоплодните култури са многогодишни растения със здрава коренова система и защитават почвата от ерозия при наклонени терени.

Друга възможност в развитието на растениевъдството е отглеждането на **етерично-маслени и билкови растения**.

Овощните насаждения са капиталоемки, но създават условия за дълготрайно, ефективно земеделие. В общината има добри условия за орех, лешник, ябълка, череша, вишна, праскова .Добри възможности за реализация на западните пазари имат замразените плодове - череши, вишни, касис, малини, ягоди и някои диворастящи плодове - къпини, боровинки, а от сушените плодове, на европейския пазар , най-добре се приемат сушените ябълки и сливи.

Спецификата на климата и наличните горски територии и площи следва да фокусират посоката за развитие на региона търсейки традициите в сферата на животновъдството и нетрадиционните култури за развитие на региона в този отрасъл .

Релефът и климатът в Беловския район благоприятстват развитието на животновъдство и то предимно на високопланинско животновъдство. Статистически данни за отглежданите от населението на територията на общината и областта ,селскостопански животни и птици са посочени в последващата таблица и информация :

Селскостопанските животни и птици	За общината към 2000		За общината към 2005	За областта към 2000год.
	Всичко,бр.	Частни, бр.	Всичко	Всичко,бр.
Говеда	231	231	364	18 268
В т.ч. крави	185	185		12 221
Биволи	-	-	-	191
В т.ч. биволици	-	-		134
Овце	2132	2132	3 090	73 532
В т.ч. овце – майки	1769	1769		53 058
Кози	1619	1619	2 710	51 564
В т.ч. кози - майки	1553	1553		38 855
Свине	564	564	912	30 055
В т.ч. свине – майки	15	15		2 382
Птици	6464	6464	11 351	2 035 190
В т.ч. кокошки - носачки	5172	5172		186 492
Бройлери	160	160		1 587 590

Пчелни семейства	109	109		8 343
------------------	-----	-----	--	-------

Посочените по горе данни сочат една плавна тенденция на нарастване на броя на отглежданите животни в общината, което не би могло да се каже и за областта анализирайки и отчитайки данните.

Видове	31.03.2004 година	31.12.2003 година
	Броя	Броя
Говеда:	16910	16906
В т.ч. крави	11910	11887
Биволи:	109	154
В т.ч. биволици	89	115
Овце:	81955	75182
в т.ч. овце-майки	52893	51199
Кози:	45745	43509
в т.ч. кози-майки	33620	36339
Свине:	33642	26911
в т.ч. свине-майки	3559	3283
Птици – общо:	369000	269000
в т.ч. кокошки-носачки	244200	228000
В т.ч. бройлери:	75600	37000
Зайци:	6270	9290
В т.ч. зайкини-майки.	1930	4835
Пчелни семейства:	11675	11116

Производството на животинска продукция, в т.ч. яйца, вълна, месо и мляко за първото четиримесечие на 2000 год. е представено следващата таблица:

Произведена продукция за областта :

Произведена продукция	към 31.03.2004 г.	към 31.03.2003 г.	към 31.12.2003 г.
	Литри /броя	Литри /броя	Литри /броя
Краве	6 178 000	6 280 000	28 663 000
Биволско:	27 000	31 000	145 000
Овче:	1 007 000	170 000	4 407 000
Козе:	894 000	244 000	6 380 000
Яйца кокоши	11 941 000	8 191 000	36 604 000

Базата за развитие на животновъдството в областта и в общината е добра. Планинската част от региона предоставя възможности за използване на естествените пасища и ливади за

производство на висококачествена, екологично чиста продукция - мляко (краве, биволско, овче, козе), месо, вълна, яйца, мед и др. Отглежданите породи говеда са Черно-шарено говедо, Българско родопско говедо, Симентал, Джерсей.

Броят на говедата през последните години запазва едно постоянно, но относително ниско равнище. На територията на областта има племенни кравеферми за отглеждане на породата Черно-шарено говедо – ЗК “Марица-95” гр. Пазарджик, ЗК “Азмака” гр. Пазарджик, “Антей” ООД с. Алеко Константиново, ЕТ “Кирил Бързев” с. Мало Конаре и др.

Предварителните данни от преброяването за животновъдството в областта са следните :

Брой на отглежданите говеда – 19 454; биволи – 131; еднокопитни – 9 099; кози – 33 525; овце – 50 442 и свине – 40 323.

Относителният дял на стопанствата, занимаващи се предимно с животновъдство е 6% от общия брой действащи стопанства, а дялът на стопанствата, отглеждащи растения и животни е 74%.

Над 90% от отглежданите говеда са в частни стопанства - по 2-3 крави. През последните две години Държавен фонд “Земеделие” подпомага производителите на качествена суровина /екстра и първо качество мляко/, което стимулира млекопроизводителите да обърнат повече внимание на хигиенните изисквания при отглеждането на животните.

Аграрният сектор се намира в процес на приспособяване към европейските стандарти за качество, квоти за износ и др. Неблагоприятните тенденции в развитието на този сектор са в резултат от проведената до момента политика, а именно силно раздробяване на земеделските стопанства, почти пълно ликвидиране на напоителните системи и съоръжения, остаряла селскостопанска техника и изключително ниски равнища на капиталобразуване в сектора, влошена агрокултура, липса на реални субсидии, унищожаване на племенните стада животни и загуба на генофонда, практически спряла дейност на селскостопанските научно – изследователски звена, липса на информация към земеделските производители и ред други. Малкият размер на възстановената собственост е една от основните причини за ограничена възможност за създаване на модерни европейски стопанства с рационални размери, където да се постигне хармонично съчетаване на производствените фактори в аграрния сектор и ефективната специализация, съобразно природните дадености на региона.

За да бъде ефективно отглеждането на животни, бъдещето без всякакво съмнение е на тези с по-големите ферми. Производството на краве, биволско и овче мляко може да стане много по-перспективно и доходно, ако фермерите своевременно се ориентират в новите условия на пазарна икономика.

Анализът сочи :

- Видно от показателите общината би могла да се впише в тази пазарна ниша и поради факта, че разполага с прекрасни условия за развитие на екологично чисто животновъдство. Региона и общината има отлични условия за производство на екологично чиста животинска продукция;
- На база даденостите има възможност за развитие на биологично и алтернативно земеделие;

Отрасъл горско стопанство

ЮЦР е с добра с добра осигуреност откъм горски фонд. Горите в района са разположени на площ от 1 095 949 ха. и представляват 29,6 от всички горски територии в страната и 39.8 % от територията на района. Основна част от териториите заети с горска растителност се стопанисва и управлява от НУГ, респективно РУГ и ДЛ.

Регионално управление на горите гр. Пазарджик стопанисва и управлява 258 744 ха горски фонд, считано към 31.03.2003 год., в т.ч. 213 613 ха ДГФ; 2 115 ха гори върху

селскостопански фонд; 5 110 ха УОГС “Юндола”; 23 231 ха Общински ГФ; 4 956 ха гори на частни физически лица; 60 ха гори на частни юридически лица; 909 ха гори на религиозни организации; 8 750 ха гори на МОСВ.

66,3 % (229 651 дка) от територията на Община Белово е заета от горски площи.

В района са разпространени естествено растящи дървесни и храстови видове като бял бор, смърч, ела, бяла мура, черен бор, клек, бук, габър, зимен дъб, благуна, цер, явор, сребролистна и едроллистна липа, трепетлика, келяв габър, мъджрян, ясен, смрика, шипка, леска, бърза, дива череша и др. Най-голямо е разпространението на бука – 19,1 % от общата площ следван от смърча 17 %, бял бор – 15.1 %, зимен дъб – 13.3 %, ела – 6,2 и т.н. Срещат естествено и изкуствено внесени над 40 вида иглолистни и широколистни дървесни и храстови видове. Иглолистните гори обхващат 41.8 % от общата площ на лесничейството, като средната възраст на горите е 60 г., средният бонитет е III, а средната плътност – 0.7. Средният запас на 1 ха е 159 м³, средният прираст на 1 ха е 2.4 м³.

От общата площ, горите със стопанско предназначение са 15 390 ха., а със специално предназначение 8 442 ха., от които защитени гори и територии 3 717.2 ха., рекреационни гори и територии – 990,1 ха., защитени природни територии – 3 239,5 ха. в т.ч. част от Народен парк “Рила” – 3 234,8 ха. ловностопански територии – коковища- 106,9 ха.

Защитените природни обекти в горски фонд са историческото място “Базиликата” в м. “Свети Спас” край село Голямо Белово на площ от 1.5 ха., “Чапаеви котли” на площ от 1.0 ха. и “Азово” на площ 1,2 ха.

На територията на лесничейството са обявени 17 бр. вековни дървета, от които 7 бука, 3 смърча, 6 бели бора и 1 зимен дъб.

В региона на Община Белово съществуват и функционират около 10 частни дървообработващи цеха.

На територията на общината, в горски фонд е разположен и национален парк Рила.

Дървесното богатство предпоставя благоприятни условия за развитие на дърводобива и дървообработващата промишленост, но при благоразумно използване на горските ресурси, тяхното възобновяване и обновяване.

Към момента общината води съдебен спор, относно собствеността на горите.

Анализът сочи:

- Видно от показателите общината следва да насочи своите усилия в подпомагане развитието на отрасъла /дърводобив и дървопроизводство /.
- Региона и общината има отлични условия за екотуризъм, чрез активно участие в програмите ГЕФ проект Подопи, стратегиите на МОСВ за парк « Рила », реклама на региона, организиране на различни спортни мероприятия и др.

1.2.2.2. Статус на индустрията

Процесите на деиндустриализация, които протичаха в страната през годините на преход към пазарно стопанство, се съпровождат със силен спад в индустриалното производство, намаляване на дела на заетите в отрасъла, както и в снижаване на участието му в създаваната брутна добавена стойност.

Към 2003год . данните сочат , че индустрията произвежда 30 % от БДС и е най – динамично развиващия се сектор в страната (7.1% реално увеличение на БДС)..През 2000 год делът на БДС в брутопродукцията на отрасъл индустрия в ЮЦР е 34.4% . През 2003год. данните сочат 34.3%, т.е. за периода в региона има леко намаляване . Колебанията в инвестиционната активност на отрасъл индустрия по години не е съществен . Статусът на развитие на промишлеността в областите на ЮЦР и по – конкретно за Пазарджишка област са дърводобива и дървопреработването , мебелната , шивашката и хранително – вкусовата промишленост. Като цяло за Област Пазарджик , като част от ЮЦР се сочи че областта се характеризира със слабо функционираща индустрия .

На територията на община Белово извършват дейност следните основни предприятия и учреждения общинска, държавни и/или частна собственост:

№	Име на предприятието, дружеството , фирмата	Реален предмет на дейност	Място на данъчна регистрация	Форма на собственост (частна, общинска или държавна)
1	Далекосъобщения	Далекосъобщения		Държавна
2	ЖП Гара	Железопътен транспорт		Държавна
3	Пощенска станция	Поща и далекосъобщения		Държавна
4	Противопожарна охрана	Дейности в обл. на отбраната, общ. ред и сигурност, противопожарна охрана		Държавна
5	Полицейски участък	Дейности в обл. на отбраната, общ. ред и сигурност, противопожарна охрана		Държавна
6	Електроснабдяване - район Белово			Държавна
7	Банка ДСК - гр. Белово	Финансова посредничество		
8	ТБ "ОББ" АД Белово	Финансова посредничество		
9	Медицински център - гр. Белово	Специализирана медицинска дейност		Общинска
10	Ветеринарен участък	Ветеринарна лечебна дейност		Държавна
11	Военен санаториум			общинска
12	"Белтранс" ЕООД	Транспортна дейност	гр. Белово	Общинска
13	БКС – ЕООД	Битово - комунални услуги	гр. Белово	Общинска
14	"Ватия" ЕАД – Рудник Белово	Производство на доломит	гр. Белово	Частна
15	ВиК ЕООД	Водоснабдяване и канализация	гр. Белово	Общинска
16	Горско лесничейство	Контрол и стопанисване на горския фонд	гр. Белово	Държавна
17	БРЕО "Енергоремонт" Белово	Ремонт на хидроенергийни съоръжения		Държавна
18	Завод за контейнери и траверси	Контейнери и траверси – импрегниране		Частна (приватизация)
19	ТПК "Изгрев" – Белово	Опаковъчна дейност	гр. Белово	в процес на доказване на собственост
20	РПК "Белово"	Търговия	гр. Белово	Кооперативна
21	Завод за хартия "Белово"	Производство на малограмажни хартии	гр. Белово	Частна
22	"Родопи" АД – Белово	Дървообработване	гр. Белово	Частна
23	"Ритон П" - цех за ризи	Текстилна промишленост	гр. Белово	Частна

24	"Фабрика БГ - 12"	Хранително- вкусова промишленост - производство на сирена		Частна
25	"Бельово" ООД	Бутилиране на минерална вода	гр. Белово	Частна
26	"Томекс" АД	Дървообработване	гр. Белово	Частна
27	"Мегатир"	Транспорт	гр. Белово	Частна
28	"Хидроелектроинвест" – НЕК – АД			Държавна
29	ПАВЕЦ "БЕЛМЕКЕН"	Производство на електроенергия	София ВЕЦ – Група "Рила"	Държавна
30	ПАВЕЦ "Чаира"	Производство на електроенергия	София ВЕЦ – Група "Рила"	Държавна
31	ВЕЦ Сестримо	Производство на електроенергия	София ВЕЦ – Група "Рила"	Държавна
32	ВЕЦ Момина клисура	Производство на електроенергия	София ВЕЦ – Група "Рила"	Държавна
33	"Варко" ЕООД	Дървообработване	гр. Белово	Частна
34	"Строй - комерс" ООД	Производство на тухли	Гр. Белово	Частна
35	"Испо" ООД	Дървообработване		Частна
36	ЕТ "Славия" – дърводелски цех	Дървообработване	гр. Белово	Частна

ЗАЕТ ПЕРСОНАЛ ВЪВ ФУНКЦИОНИРАЩИТЕ ЧАСТНИ ФИРМИ

Общини	(среден годишен брой)				
	1999	2000	2001	2002	2003
Общо за областта	35200	41478	35355	35225	40618
в т.ч. по общини					
Белово	2199	2066	2015	1821	1684

На територията на Община Белово има регистрирани по Търговския закон над 200 фирми - ЕТ, ООД, ЕООД и др. Би било трудно да се изброят всички, както и техният предмет на дейност, поради което сме изброили само някои от тях. Фирмите с общинско участие са: "В и К" ЕООД, БКС ЕООД, Медицински център ЕООД, "Бельово" ЕООД.

На територията на общината няма "срив" на действащите предприятия и има относително стабилно състояние в тенденциите. Действащите към момента държавни, общински, частни или предприятия в процес на приватизация осигуряват заетост на населението, което потвърждават и данните от бюро по труда, без да се отчита "скритата заетост" и сивата икономика. Малките и средни предприятия и фирми работят и в сферата на услугите, като наемат обикновено нискоквалифицирана работна ръка. Добра е тенденцията, през последните една – две години въведена по програмите на МТСП и Дирекциите "Бюро по труда" за въвеждане и популяризиране на насърчителните мерки по ЗНЗ. Стартират и стимулиращи мерки за насърчаване на частни работодатели осигуряващи заетост на хора с увреждания.

Най – голямото промишлено предприятие на е Завода за хартия "Белана" с мажоритарен собственик гръцката фирма "Трейд пейпър мил", основен производител на малограмажни хартии и санитарни изделия. От момента на приватизация до сега броят на заетите работници намалява и производството се свива. Няма данни за модернизация в

технологията и обновяване на производствените мощности, което е обезпокоително .Фирмата бе поканена да попълни анкетен формуляр .

Важен сектор и основна производствена единица на територията на общината се явява най-мощната хидроенергийна каскада в България .На територията на общината са изградени и функционират “ ВЕЦ/ ПАВЕЦ “ Белмекен “, ПАВЕЦ “ Чаира “,ВЕЦ “ Сестримо “, ВЕЦ “ Момина клисура “.

Добре развити са следните производства :

- Завод за траверси “ Белово “ АД;
- Производство на сокове и бутилиране на минерална вода – основно производство от предприятието за бутилиране на мин. Вода и безалкохолни напитки “Бельово” ООД. Дружеството е с 10% общинско участие и 90% частно.
- Производство на млечни продукти ;
- Добив и преработка на дървен материал
- Добивна промишленост
- Тухларска промишленост
- Транспорт
- Производство на варови материали
- Шивашка промишленост ;
- Хранително – вкусова промишленост;
- Изкупуване и преработка на диворастящи гъди и плодове и др.в сферата на услугите ;

В приложение 2 подробно са представени видовете производства .

Съществуват и други производства , но те са по слабо застъпени

Като цяло промишлеността е сектор ,които е добре да запази своето водещо място в икономиката на териториалната единица .Забелязва се превес на производства и дейности , при които се създава по – ниска добавена стойност и се изисква по – ниско квалифициран персонал . Необходимо е да се работи в аспект на навлизане на европейските стандарти в сферата на производството , иновациите и обучаването на наетия персонал , в контекста на продължаващото професионално обучение .

1.2.3.Заетост

В резултат на структурната реформа равнището на заетостта спадна във всички региони на планиране , като през последните три години се забелязва тенденция на плавно нарастване за цялата страна , с леки промени. Промените в последните години доведоха до структурни изменения в разпределението на човешките ресурси, т.е. увеличи се броят на свободните професии, на самонаетите и земеделските производители , работещи във фамилените си ферми. Повиши се мобилността на работната сила във връзка с откриването на малки и средни предприятия и частни фирми. Политиката на държавата и в частност на нейните териториални органи – Бюрата по труда , е насочена както към регистрираните безработни , така и към работодателите . Тя се изразява в посредничество за устройване на работа , подбор на кандидати , посредничество за придобиване на квалификация , прилагане на програми и мерки за стимулиране на заетостта .

През 2003год. за ЮЦР данните сочат ,че равнището на заетостта варира около 53%.

Секторния състав на заетостта показва относително близко разпределение по сектори – селско и горско стопанство ,индустрия, услуги.Делът на заетите в индустрията е сравнително равномерно разпределен,като различията в тези критерии зависи от индустриалния потенциал.

Равнището на заетите жени за сега остава по - ниско , което сочат и данните от бюрото по труда . За ЮЦР равнището на заетост е 50%. За община Белово от общо 713 регистрирани

в бюрото по труда към 31.12.2004год. безработни лица , 422 са жени , което представлява 59,2 %.

Заетите лица в общественния сектор е както следва

Община /среден год. брой/	1999	2000	2001	2002	2003
област	29812	21006	20503	19276	21262
Община	818	463	551	562	684

Продължава тенденцията на увеличаване на заетостта в частния сектор. През 2003год. структурата на заетите лица в частния сектор е близо два пъти по – висока във всички райони за планиране , което се дължи на преструктурирането .

Заетия персонал във функциониращите частни фирми , според официалните статистически данни ,е както следва

Общини	1999	2000	2001	2002	2003
Общо за областта	35200	41478	35355	35225	40618
в т.ч. по община					
Белово	2199	2066	2015	1821	1684

За сравнение с показателите , характеризиращи заетостта в ЕС ,е че всички европейски региони имат по- високо равнище на заетост от българските региони и секторната структура на заетостта на бълг. Региони , която има превес в заетостта в селското стопанство и относително ниска заетост в услугите .

По данни към 2001год. от НСИ икономически активното население в Община Белово възлиза на 5 135 души , т.е. 47 % от населението на Общината към този момент .

Постигането на целите от Стратегията от Лисабон , която предвижда равнище на заетост 70 % за мъжете и 60 % за жените , поставя определени изисквания пред РБългария , респективно и пред общинските ръководства в политиката им за регионално развитие .

1.2.4.Производителност на труда

Производителността на труда е сравнително еднаква във всички региони , но данните сочат че най- ниска производителност на труда има в ЮЦР.Това е един показател , на който не се обръща сериозно внимание .С влизането ни в ЕС , ще настъпят сериозни промени , както в сферата на обществените структури , така и в частния сектор , това от своя страна ще доведе до по- голяма конкуренция и следователно производителността на труда ще бъде показател , който ще бъде наблюдаван и отчитан .

1.3.СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ И СБЛИЖАВАНЕ

1.3.1.Безработица

България е с високо равнище на безработица въпреки че се отбелязва значително намаляване от 2000 г. насам. Въпреки това, равнището на заетост остава ниско. Необходими са, следователно, по-нататъшни усилия за прилагане на Съвместната оценка на приоритетите на политиката по заетостта в България. Необходими са значителни усилия за развитие на човешките ресурси, по-специално посредством обучение и образование, във връзка с което следва да продължи реформата на системите за висше и професионално образование. Тези системи трябва да бъдат приведени в съответствие с бъдещите потребности на икономиката. Необходимо е и прилагане на мерки за обучение на безработните и въвеждане на стимули за предприятията и работниците и служителите.

През последните няколко години на пазара на труда се диференцират групи от безработни лица, чието устройване на работа е значително затруднено. Основни проблеми в общия случай са социалната изолация, липса на трудов опит или квалификация, загубата на трудови навици, ниската мотивация за работа, трайно намалена или загубена работоспособност в следствие на заболяване, ангажираност в семейството – особено за самотните родители, майки на малки деца и такива, които се грижат за болни роднини и инвалиди. Тези неравностойни групи от безработни на пазара на труда са обект на специални грижи от страна на Министерството на труда и социалната политика, в частност – и от Агенцията по заетостта. Новият социален модел включва прилагането на диференциран подход към различните целеви групи в неравностойно положение, който да отговаря оптимално на нуждите им. В направените в началото на 2003 година промени в Закона за насърчаване на заетостта и в Националните планове за действие по заетостта за 2003 и 2004 години са определени мерки и програми, насочени към решаване на проблема с безработицата на хора в неравностойно положение на пазара на труда.

В ЮЦР равнището на безработица (14,91% ср.год. - 2003 г.) е близко, но малко по-високо от средното за страната. След период (2000-2002 г.) на запазване на нивото на безработица около 18%, през 2003 г. се наблюдава намаление, което е свързано главно с увеличението на заетостта. В структурата на безработните относителните дялове на продължително безработните лица над 1 г. (53,63%) и безработните жени (55,07%) са близки до средните стойности за страната. Във вътрешнорегионален аспект се откроява високата безработица за област Смолян, която е 1,5 пъти над средната за страната и района. Данните посочени в таблицата сочат , че равнището на безработица в Община Белово е под средното за региона .

Райони за планиране	за Общо за страната	за Южен централен район	Община Белово
Равнище на безработица / ср. год. %/			
2003	14.25	14.91	13.45
Относителен дял на регистрираните безработни жени /%/			
2003	54.22	55.07	55.0

По данни от НСИ икономически активното население в резултат на преброяването от 2001год. за община Белово възлиза на 5 135 души. Населението в подтрудолюбна възраст към 2001год. възлиза на 1 608 бр, което е 14,7 % от общия брой население в общината към 2001год. (10 925) . Населението в трудолюбна възраст е 6 191 лица , което е 56,7 %. Население в надтрудолюбна възраст – 3 126лица (28,6 %)

Особено тежък е проблемът с дълготрайно безработните лица , поради липсата на квалификация и ниското им образование .Регионалните различия в заетостта и безработицата имат дълготраен негативен ефект не само по отношение на възпроизводството на работна сила , но те обуславят и процесите на обезлюдяване, неизползване на ресурсите , миграционните процеси , емиграцията , свръхнаселването в големите градове.По отношение работата и намиране на заетост на тези лица са необходими специфични мерки .

Дирекция “ Бюро по труда “гр. Септември обслужва общините Септември и Белово. Анализа на пазара на труда и услугите по заетостта през 2004год. в региона на Д”БТ” сочат :

- Равнището на безработица в района на ДБТ в края на месец декември 2004год. е 19,71 %. В сравнение с края на месец декември 2003година равнището на безработица е намаляло с 1,74 пункта. За общините данните са както следва : за община Септември – 21.89%, за община Белово – 13,89 %.
- Средномесечния брой регистрирани безработни през 2004год. за община Белово е 717 с 31 лица по- малко към период 2003год.

- Входящият поток от новорегистрирани безработни 2004год. обхваща 798 души , с 176 /22,1%/ по-малко сравнено с предходната година;
- Средният брой новорегистрирани безработни е 6блиця ;

Политиката за насърчаване на заетостта е насочена както към безработните , така и към работодателите и се изразява в посредничество при устройване на работа , подбор на кандидатите , посредничество при придобиване на квалификация , прилагане на програми за заетостт и на мерки за стимулиране на заетост и др. Основните стъпки в тази насока са направени ,необходимо е да се анализират постигнатите резултати и да се търси по-тесен контакт между трите основни звена – работодател – БТ – безработен ;

1.3.2. Доходи

Тенденцията към сближаване на доходите по райони за планиране се потвърждава и през 2003год. .С най - високи доходи за страната се очертава Счверозападния регион , а с най-ниски средни доходи - Южен централен регион . Основен източник в структурата на доходите е работната заплата (38,3%), доходи от пенсии (20,2%) и домашното стопанство (19,6%). Относителният дял на дохода от предприемачество е най-голям в Южния централен район за планиране (6,3%). Общият разход средно на лице от домакинството (1687 лв.) е по-нисък от средния за страната (1748 лв.). Индексът на човешко развитие (ИЧР) на общинско ниво показва че 27,9% от общините са с висок индекс на човешко развитие, 32,4% - със среден индекс и 39,7% от общините са с нисък индекс. При определяне на общият индекс определящо значение имат икономическият компонент и комбинираният образователен индекс.

1.3.3. Здравни услуги

Основно място в сдравната система и нейната инфраструктура заема болничната помощ . С проведената реформа в здравеопазването доболничната помощ вече е основно в частния сектор и се поема от личните лекари .Наблюдава се тенденция на намаляване на болничните легла с 23%, като причина за това се сочи намаляващия брой население и по-високата използваемост на болничните легла , за по - кратък период .Няма сериозни регионални диспропорции в осигуреността на населението с болнични легла , за което допринася и премахването на райониране на болничния прием .

БРОЙ ЗДРАВНИ ЗАВЕДЕНИЯ И ЛЕГЛА И ПЕРСОНАЛ В ЗДРАВНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ОБЛАСТТА И ОБЩИНАТА

Г О Д И Н И	Брой	Легла
2001	86	1962
2002	74	1883
2003	78	1859

ПЕРСОНАЛ В ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

Общини	Лекари	Стоматолози	Персонал със ССМО и висше степен”специалист”	Друг
за областта 2001	715	205	1154	1122
за областта 2002	726	204	1113	947
За областта 2003	743	213	1148	980
в т.ч. за община:				
Белово 2001	12	8	7	4

Белово 2002	10	8	8	4
Белово 2003	10	8	7	4

Мрежата от здравни заведения за доболнична медицинска помощ В Община Белово се състои от:

- “Медицински център Г” ЕООД гр. Белово;
- 3 амбулатории за първична здравна помощ.

На територията на Община Белово работят седем лекаря, регистрирани на индивидуална практика, от които 4 работят в гр. Белово, а другите 3-ма обслужват населението от селата, влизащи в територията на община Белово:

- 1 лекар – с. Сестримо и с. Габровица;
- 1 лекар – с. Момина клисура;
- 1 лекар – с. Мененкьово.

В Общината работят и 8 стоматолози на частна практика. Спешната медицинска помощ се извършва от специализирано звено на пряко подчинение и контрол на ЦСМП гр. Пазарджик.

“Медицинският център Г” в гр. Белово се намира в сравнително нова сграда, строена специално за тази цел, с достатъчна площ и много добра функционална структура. Сградата функционира като такава от 1993 год. Осигурени са оптимални условия на лекарите да извършват дейността си, в т.ч.: кабинети, манипулационни зали, кабинети за детски и женски консултации. В поликлиниката са разкрити също клинична лаборатория, специализирани кабинети, физиотерапевтични зали, фитнес център, сауна, помещение за звеното за спешна медицинска помощ, както и кабинет по функционална диагностика.

Медицинският център е 100% общинска собственост .

За подобряване на здравето обслужване на община Белово е необходимо да се привлекат и се сключат договори със следните специалисти: кардиолог, гастроентеролог, ендокринолог, ортопед – травматолог, физиотерапевт, офталмолог (очен лекар), хирург и невролог. Медицинският център разполага с ценни и необходими дълготрайни активи /стоматологични столове “Юнитер” – Сирона, електрокардиографи, стерилизатори, гинекологични столове, сонолат SU 250 с линеен трансдюсер, електронен трансдюсер и видеопинтер, скиоскоп, офталмоскоп, биомикроскоп, ехограф, ендоканален ЕКГ, физиотерапевтичен апарат, рентгенов апарат, дефибрилатор, дейонизатор, цистоскоп /и др.

1.4. ФАКТОРИ, ОПРЕДЕЛЯЩИ РАСТЕЖА, ЗАЕТОСТТА И КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТТА

1.4.1. Човешки ресурси

Уменията на работната сила са основно сравнително предимство на регионите в глобалната конкуренция .Високото ниво на образование и предоставянето на качествено обучение на хората по време на целия им трудов живот , са ключът към укрепване на иновационния капацитет .Образователната структура на заетите лица ,по данни на НСИ към 2003 сочи за ЮЦР – 20 % от заетите са с висше образование ,68% средно и 22% с основно и по – ниско .

Налице е обща тенденция за повишаване образователното равнище на населението в страната ,което се изразява в увеличаване на населението със средно и по- високо образование .Районите с по- висок дял на селското население имат и по- голям дял на по- ниско образованите групи .

Сравненията с ЕС показват ,че дялът на населението със средно и по- високо образование в България е 71.7 % , което е над- средното равнище за ЕС . Независимо от

относително високото ниво на обжобразование на населението в трудоспособна възраст във всички региони качеството на работната сила е недостатъчно , за да отговори на предизвикателствата на икономиката , основана на знанието и глобализационните процеси .По отношение на участието на населението в образователния процес през 2003год. от цялото население на възраст от 5-14 год. се обучават 98%, във възрастова група 15-19 % - 70 % , а от 20-29% - 15.2%> Тези показатели съпоставени с Европейските са съпоставими само за възрастова група 5-14 год.

В Южен централен регион дялът на висшестите от населението на 7 и повече години образование е 7,2% (2001 г.), като в областите Пловдив и Стара Загора този дял е над средния за района. Инфраструктурата на образованието е повлияна главно от урбанизираността на територията и демографските контингенти като включва всички образователни степени (от предучилищно до висше). Центрове на висши училища и колежи са: Пловдив, Стара Загора, Хасково, Пазарджик и Кърджали. Град Пловдив е втори след столицата по брой на висшите училища. Характерна особеност, която се наблюдава и в другите райони, е намаляване на броя на учениците в предучилищното и основното образование, респективно на учебните заведения и преподавателите през последните години. Развива се частният сектор в системата на образованието.

Поддържането и продължаването на професионалните умения се осъществява чрез *професионалното обучение*. Дялът на населението на 15 и повече навършени години, използващо една от трите форми на обучение (формално, неформално и самостоятелно) е 17,3% (2002-2003 г.). Във формално обучение участва 8,6% от тази възрастова група, в неформално – 1,0%, а в самостоятелно – 14,4%. Неформалното обучение е най-малко използваната форма от населението, а най-много използвана форма на “Обучение през целия живот” за повишаване знанията и уменията е самостоятелното обучение. Участието на безработните в поне една от трите форми на обучение е ниско (9,4%).

Южният централен район за планиране се откроява с по-високата си концентрация на университети и колежи. Независимо от относително високия брой на образователни и изследователски центрове, няма качествен преход към приложни изследвания и трансфер на иновации и технологии към останалите сектори.

В областния център гр. Пазарджик функционират няколко учебни центъра, които могат да осигурят на работодателите висока квалификация за нужния им кадрови потенциал: Германо-Български образователен център по модерни технологии и мениджмънт, открит през 1995 год. по междуправителствено споразумение, Териториална организация на Научно-техническите съюзи и Дом за професионално-творческо развитие на учителите. По предприсъединителните програми на ЕС стартират мерки и проекти , които дават възможност на работодателите да кандидатстват за обучение на работещите при тях служители . Необходима е по- голяма информация и развитие на публично – частното партньорство – община , частни фирми и НПО .

В количествено отношение кризата в образованието се изразява в закриване на учебни заведения и паралелки, в намаляване на броя на учениците и на персонала . Тези процеси са характерни и за националната образователна система.

Образование

№	Училище	Населено място	Брой паралелки	Брой учители Брой ученици
1	Средно образователно училище	гр. Белово	26	52

	“ Ал. Иванов – Чапай ”			579
2	Начално училище”Васил Левски “	кв. Малко Белово	2	2 19
3	Основно училище” Отец Паисий “	с. Мененкьово	9	14 121
4	Основно училище’Отец Паисий “	с. Сестримо	9	14 97
5	Основно училище”Св.Кл. Охридски “	с. Момина Клисура	10	15 110

В педагогическите колективи работят 97 квалифицирани и правоспособни учители, като 64 са с висше образование, а останалите са с образователно – квалификационна степен специалист .

Последните години бяха закрити 3 начални училища , бяха обединени НУ “ Т . Каблешков “ със СОУ “ Ал. Иванов – Чапай “ и ОУ “ Св. Св. Кирил и Методий “ с. Габровица с ОУ “ Св. Кл. Охридски “ с. Момина клисура “ като последица от прилагането на “разпоредбите за определяне броя на децата в паралелките и групите на училищата и детските градини и обслужващите звена” и извършената демографска справка, показваща намаляването на раждаемостта, в т.ч.:

- от 01.09.1997 год. НУ “Чапай” с. Дъбравите;
- от 01.09.1997 год. НУ “Георги Бенковски” с. Голямо Белово;
- от 01.09.1998 год. НУ “Георги Стоев” с. Аканджиево.

Обединяването на горесцитираните училища е от 01.09.2002год.

Бизнесът е основен потребител в общинската образователна мрежа 2001/2002 през учебната 2001/2002год.

В следващите години трябва да се търсят възможности за стимулиране на взаимодействието между образованието и бизнеса, включително и чрез съвместни форми на обучение . При обучението в бакалавърска и магистърска степен на заключителния етап от подготовката на студентите трябва да се разчита на мрежа от компании, в които се провеждат стажовете и/или се разработват съответните проучвания във връзка с подготовката на бакалавърска или магистърска теза. Работодателите са заинтересовани от тази практика, защото имат възможност да наблюдават студентите в реална работна среда и да подбират от тях подходящи кандидати за работа. Успоредно с това компаниите могат да насърчават свои висококвалифицирани експерти да участват в учебния процес като лектори в учебните заведения. Това се разглежда, от една страна, като средство за развитие на служителите, а, от друга – е възможност да се осъществява предварително наблюдение и привличане на кандидати за работа сред обучаващите се.

Взаимодействието между образованието и бизнеса може да бъде полезно средство за синхронизиране на учебните програми в различните образователни степени в съответствие със съвременните промени в съответните области. В това отношение ще нараства ролята на образователната система като източник на необходимите кадри за високотехнологичните и средно високотехнологичните производства и наукоемките услуги, чието по-нататъшно развитие е елемент от стратегията за повишаване на производителността и конкурентоспособността на нашата икономика. Наред с това трябва да се усъвършенства компютърната и езиковата подготовка, която се предоставя в образователната система

система. В това отношение е добре да се има предвид конкретната цел пред ЕС – осигуряване до 2010 г. на всички училища в общността необходимия брой и качество компютри.

Детски градини

Основните статистически данни за детските градини на територията на Община Белово през 1998 год. са представени в следната таблица:

ОБЩИНА	Детски градини	Детски учителки	Деца
Пазарджик – област	143	696	8 109
Община Белово	4 + 1 ОДЗ	22	262

Педагогическия персонал в детските градини се състои от 19 квалифицирани правоспособни учители, като 14 с висше образование с образователна степен – магистър. Помощен персонал – 20 души. Данните към 2004/2005 год. сочат:

N	Детска градина	Брой групи	Брой учители	Деца
1	ОДЗ « Щурче » гр. Белово	6	11	110
2	ЦДГ с. Сестримо	1	2	17
3	ЦДГ с. Мененкьово	1	2	18
4	ЦДГ с. Момина кисура	1	2	16

След промените в общинската образователна мрежа 1998/1999 год. целодневните детски градини в общината са пет, в т.ч. в гр. Белово, с. Голямо Белово, с. Момина Клисуре, с. Мененкьово и с. Сестримо. Децата, посещаващи детските групи, са около 180. Целодневната детска градина в гр. Белово има общо 6 групи, от които една полудневна- детска е с местонахождение в с. Дъбравите. Детските градини към селата с. Голямо Белово, с. Момина Клисуре, с. Мененкьово и с. Сестримо са с по една група.

Педагогическият персонал в детските градини се състои от 21 квалифицирани правоспособни учители, като 12 са с висше образование, а останалите с полувисше. Помощно- обслужващият персонал се състои от 23 души, шест от които на половин щат.

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПЕРСОНАЛ В ДЕТСКИТЕ ГРАДИНИ по ОБРАЗОВАНИЕ И ВЪЗРАСТ ПРЕЗ 1999 Г.

Общини	Общо	По образование			По възраст								
		висше	полу- средно	повече	под 25	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	повече
		висше педаг.	педаг.										
Общо за областта	679	344	318	17	4	24	68	144	193	150	81	14	1
в т. ч. общини													
Белово	24	12	12	-	-	-	1	6	10	6	1	-	-

Основно място при анализиране на образователната система имат процесите, свързани с демографското развитие и ученическите контингенти. Те са изходна основа за определяне на всички параметри в образователната мрежа, в т.ч.: размера на капиталовите вложения, ресурсно и кадрово осигуряване и др. социални решения в сферата на образованието.

Култура, спорт, туризъм

Районът е с много богат природен и културен потенциал, което допринася за развитието на икономиката в него и дава възможност за развитие и на специализирани туристически дейности (селски и еко-туризъм, културно-исторически, зимен, балнеоложки и

т.н). Значителна част от природното и културно-историческо наследство на района предстои да бъде експонирано и комерсиализирано, което определя развитието на туризма като приоритетно направление за определени селища в общината .

На територията на община Белово са регистрирани редица исторически паметници. Голям интерес за културното наследство на Беловския край представлява с. Голямо Белово, където 80 % от жилищния фонд е изграден през епохата на Възраждането. Над 50 къщи са обявени за паметници на културата, а от четирите църкви се откроява “Св. Георги” със своята уникална дърворезба.

Наред с материалната култура в Беловския край се е създавала и висока духовна култура. Голямо Белово е един от старите просветни центрове в българските земи. През XVIII в. са съществували няколко килийни училища, от които и първото в България, а през 1806 год. е създадено обединено училище в двора на църквата “Св. Георги”.

Днес във всяко селище от Общината построените читалищни сгради са средища на културния живот. Читалищата и библиотеките в Община Белово се намират в селищата гр. Белово; Кв. Малко Белово; Кметство Мененкьово; Кметство Дъбравите; Кметство Момина клисура; Кметство Сестримо; Кметство Габровица; Кметство Аканджиево; Кметство Голямо Белово.

Културния календар на Община Белово включва следните културни прояви :

Културна проява	дата	Организатор , място на провеждане	Характеристика
1.Йордановден	06.01.	Кметството , отбелязва се във всяко селище	Освещава се водата в реките и местните извори
2.Къпанки на бабинден	08.01.	Читал. “ Тодор . Каблешков” и кметство Г. Белово	Ритуално поливане и изкъпване на бабите в реката ,придружено с камбанен звън.Ритуалът е за здраве и добруване .
3.Освобождението на Белово	14.01.	Община Белово, гр. Белово	При освобождаването на града от турско робство , влизането на руските войски е било съпроводено със запалване на голям огън . Ритуала се възпроизвежда всяка година . Празника се обича и почита от всички беловци и гости на региона .
4.Ден на лозаря	14.02.	Кметство Мененкьово Аканджиево	Традиционен празник за двете села . Провежда се в местност близо селата – “ Дъбето “
5. Фестивал на самодейното изкуство	01.03.	Община Белово и Чит.“Св.св. Кирил и Методий”Белово	Преглед на самодейните състави в общината . Има конкурсен характер .
6.Освобождаването на България	03.03.	Всички училища и читалища	Национален празник
7.Гергьовден	06.05	Кв. Малко Белово	Традиционен празник на жителите на квартала .Ритуално хоро, курбан за здраве .
8.Ден на българската просвета и култура	24.04.	Читалище“Св.св. Кирил и Методий”Белово,	Обявяват се майските културни празници

		Общински детски комплекс, СОУ гр. Белово	
9.Международен ден на детето	01.06	ЦДГ гр. Белово и Читалище гр. Белово	Състезания , игри за най- малките , благотворителен концерт.
10.Събор в местността “ Св. Спас “	15.08	Община Белово	Празник на града
11.Събор в село Сестримо	15.08	Кметство с. Сестримо , Читалище Искра	Празник на селото. Ритуален курбан . Празничен концерт.
12.Възпоменателно тържество послучай гибелта на Ал. Пипонков - Чапай	10.10	Кметството и читалището в село Дъбравите	Празнични прояви в с. Дъбравите – родното място на героя .
13.Коледни и новогодишни тържества	24.12	Всички читалища в Общината	Всяко населено място . Читалищата представят своите самодейни групи и програми .

Библиотеките в Община Белово притежават фонд от 105 620 тома.Общият брой на читателите варира – към 2000год е бил 2 570, от тях 886 са под 14 год. , а към настоящата 2005год. са 2282 , от тях 707 са под 14год. Забелязва се една тенденция на отлив от тези средища на духовност и култура . Като цяло всички библиотеки в общината имат проблем със сведения до минимум абонамент, както е и с предоставянето на качествени информационни услуги. Наличната база в общинските читалища е стара и трудна за поддържане.

Нужна е не само общинска политика в тази насока . Необходими са средства както за ремонт ,за обновяване на библиотечния фонд , така и за модернизация . Оборудването на компютърни кабинети в училищата следва и може да се съчетае и с оборудване на всички читалища с един или два компютъра и интернет . Това неминуемо ще привлече младите хора към читалищните сгради .

На територията на гр. Белово съществува една музейна сбирка, чиято сграда е в добро състояние. Сградата на музея е построена през 1895 г. от белгийски и италиански специалисти. В сградата е разположена картинна галерия с десетки произведения на известни майстори. Поставено е началото на научна историческа библиотека с над 5000 тома научна литература, като е събран и значителен документален снимков архив.

Статистически данни за броя на читалищата и библиотеките в Община Белово и общо за областта са представени в следната таблица:

ЧИТАЛИЩА и БИБЛИОТЕКИ	1995 г.	1996 г.	1997 г.	1998 г.
Читалища общо за Областта	107	107	107	107
Читалища общо за Община Белово	8	8	8	9
- в т.ч. в градовете	2	2	2	2
- в т.ч. в селата	6	6	6	7
Библиотеки общо за Областта	260	258	256	253
Библиотеки общо за Община Белово	12	12	12	13
- в т.ч. в градовете	4	4	4	4

- в т.ч. в селата	8	8	8	9
-------------------	---	---	---	---

Природните дадености и съществуващата материална база са добра предпоставка за развитие на спортно – туристическата дейност ,екотуризм и други видове туризъм на територията на Община Белово.

Наличните дадености Базата “Ливада Бачия”, курортът “Чаира”, “Долния Юндол” /Яденица/, язовир “Белмекен”, “Топлата вода”, “Чапаеви коти”, Куртово и други подобни обекти са с много големи и все още недостатъчно използвани и рекламирани възможности за отдих и туризъм.

Легендите свързват името на митичния Орфей и с Беловския край .Археологическите обекти на вр. “ Св. Спас “ , между които се откроява старохристиянската базилика от VIв., църквата “Св.Георги “ със своята уникална дърворезба , голяма част от жилищния фонд на Голямо Белово , изграден през епохата на Възраждането придават специфичния облик на общината все още неоткрит за масовия турист .

През 2004год. ОА Белово е изготвила и кандидатствала с проект по програма ФАР за изграждане на две “наследствени” пътеки в Община Белово , с оглед формиране на атрактивен регионален продукт за културен туризъм .Целта е била в Община Белово да се създадат условия за атрактивен туристически продукт , с който общината да излезе на туристическия пазар . С проекта се акцентира главно на културно – историческото наследство на региона в землищата на с. Голямо Белово – *черквата “ Св. Георги “ със скалния параклис “ Козма и Дамян “*, *културно – исторически комплекс “ Св. Спас “ и Папарашка река (място за стар поминък - златодобив)*, *възстановяване на валявиците*, *историко – арх. Местност Градището* и в землището на с. Сестримо – *историческите мвстности Момин скок и Бежаниците*, *параклис “ Св. Петка “* и др . За съжаление проекта не е одобрен , но остава “ жив “ . Това е една отчасти една добре разработена стратегия , която следва да се доразвие и активно се търси нейното финансиране .

На 2 км. от гр. Белово се намира Беловския минерален извор “Топлата вода” . Тоаози извор е един от най- големите по дебит в страната. До него са посторени плувен басейн и къмпинг.Плувният комплекс включва:

- терен с обща площ – 10 000 кв.м.;
- плувен басейн с размери 25/50м. и дълбочина 1,80 до 2,20 м., с общ обем от 2035 м3;
- детски плувен басейн с форма на полукръг с размер 10 м. и обем 126 м3;
- други инфраструктурни подобекти: хигиенни душиове, съблекални, тоалетни;
- езеро (рибарник) с полуостров с площ 14 500 кв.м.

Минералния плаж е електрифициран с локални ел. инсталации за сградите и районното осветление. Обектът се охранва от извор “Баните”.

Наличният водоизточник и изградените съоръжения на обекта обуславят използването на същите за краткотраен отдих, рекреационни дейности, развлекателни, спортни и увеселителни мероприятия.

Плувният комплекс може да се посещава от около 500 души дневно през активния летен сезон.

До 1998 год. плувният комплекс е експлоатиран на базата на наемни договори с частни фирми. От средата на 1998 год. обектът е със статут на общинска собственост и отдаден на концесия .

В гр. Белово са изградени един стадион, комплекс от спортни площадки, зала за волейбол и два физкултурни салона.

В община Белово съществуват две спортни дружества:

- Волейболно дружество “Марица”;
- Футболно дружество “Белана”.

В Община Белово функционира едно от най-старите туристически дружества в този регион на България – ТД “Алабак”. То организира походи, излети, екскурзионни летувания и редица други интересни мероприятия.

Съществуват добри възможности за развитие на културно – историческия продукт . В това отношение голям интерес представляват археологическите обекти на вр. Св. Спас, между които се откроява старохристиянска базилика от IV в., известна като Беловската базилика. На територията на общината има 4 църкви. В Беловския район се намира и първото килийно училище.

Туризмът следва да се разглежда като многостранна рекреационна дейност с комплексно влияние върху икономиката, социалната сфера, околната среда, културата. Употребата на понятието туристическа индустрия има до голяма степен условен характер. В анализа туризмът и свързаните с него производства и услуги се разглеждат и като индустрия, поради перспективността им за областта и поради очакването, че туризмът като интегриращ бизнес ще концентрира около себе си други отрасли като селско стопанство, търговия, транспорт и услуги, а с преодоляване на сезонността може да започне да наподобява методите на организация на промишленото производство.

Целта на анализа е да се направи преценка на съществуващото положение и да се излявят реалните възможности за стабилно развитие на туризма, интегрирано с другите сектори на икономиката и социалната сфера.

Съществуващите дадености и предпоставки, които благоприятстват развитието на туристическата индустрия в региона.

Проблемът с легловата база може да бъде решен успешно . Наличен е добър потенциал за селски туризъм и категоризация на малки семейни хотели . В центъра на гр. Белово се изгражда нова хотелска база , която ще бъде открита до края на годината , с което ще се направи сериозна стъпка напред в областта на развитието на туризма в региона .

Развитието на туристическата индустрия не може да бъде успешно,ако не се съчетае с общото подобряване на икономическата база и инфраструктурата, както и използването на компетентната помощ от страна на специалисти в съответните области. Необходимо е да се създадат консултативни органи за обмен на идеи и информация и обединяване на усилията на всички заинтересовани страни за създаването на добър туристически продукт в общината и повишаване качеството на предлаганите туристически услуги.

Следва да се разработи маркетингова стратегия за цялостен туристически продукт , в която да се направи подробен анализ на база което се изработи и стратегия .

Анализът сочи :

- Богата гама от природни ресурси - обширни горски масиви; уникална природа и разнообразни релефни форми; трайна снежна покривка през зимата; природни феномени; умерен климат; специфични природноклиматични условия с лечебно-рехабилитационни свойства.
- Добра материално – техническа база в сферата на образованието ;
- Териториална обособеност.
- Липса на замърсяващи промишлени предприятия и наличие на редица действащи програми по разгръщане на нови екологичносьобразни производства.
- Богато културно-историческо наследство: архитектура, занаяти, фолклор, бит, обичаи и традиции.
- Наличие на свободни демографски ресурси.
- Наличие на свободен сграден фонд.

1.4.2.Изследвания , технологии, иновации, телекомуникации

Знанията и достъпът до изследвания , иновации и технологии се превърнаха в движеща сила на растежа в модерните икономики .Съществуващи показатели в България , кито да послужат за оценка на количествениет и качествени характеристики на регионалните различия в развитието на изследванията и технологиите , и иновационния капацитет почти липсват .Традиционните изследователски центрове в България са университетите , научните институти и звена на БАН, аграрните институти и др.Независимо от относително високия брой на образователни и изследователски центрове , няма качествен преход към приложни изследвания и трансфер на иновации и технологии към останалите сектори .Връзката между научно – изследователските и образователните институции и бизнеса във всички региони на планиране от дълго време е прекъсната , което е една от причините за ниската добавена стойност и ниската й конкурентноспособност на производството .Разходите за научно-изследователска дейност в България възлизат на 0,49% от БВП, при среден показател за ЕС 1,49 %.

Информационните и комуникационни технологии / ИКТ/ предлагат нови възможности на фирмите и регионите и са важен фактор за регионалната конкурентно способност . Съществуват опасения ,че териториалните въздействия на т.н.” дигитално разделяне “, вместо да намалееят , ще задълбочат регионалните различия предвид факта ,че различните фирми и домакинства имат различни възможности за достъп до ИКТ . Като пример за това ще посочим данни на НСИ по отношение използването на домашни компютри – за ЮЦР 18 % от домакинствата използват дом. Компютър ,тази статистика сочи 45 % за Югозападен регион.Активното потребление на интернет за ЮЦР е 22%, докато за Югозападен регион тя е отново 45%, най- слабо е потреблението на интернет в Северозападен регион – 3% .

Интернет пазарът бележи стабилен ръст .Телекомуникационното покритие на територията е добро .Броят на мобилните телефони е по- нисък от този в ЕС.. Районът е с най-слабо развита телекомуникационна система - телефонната плътност (33,2тел.п /100д) е най-ниска за страната, степента на цифровизация (17%) също е по-ниска от средната. Въпреки това, делът на населението активно ползващо ИНТЕРНЕТ, е 22% от населението на страната. Териториалните диспропорции са големи- на фона на интензивното развитие в област Пловдив, областите Смолян и Кърджали определено изостават. Енергопроизводството е характерен белег за района - тук попада енергийният комплекс “Марица изток”, както и най-големите ВЕЦ в страната; по-големите градове вече имат битово газоснабдяване. Характерно за ЮЦ район са силните териториални диспропорции в развитието на инфраструктурата.

Тези данни се сочат ненапрочно . Основният извод , е че изоставането е във всички региони , респективно във всички териториални единици , по отношение по подготвеност на използване и използване на ИКТ.

Добре е да се анализират показателите за всяка териториална единица в страната , с оглед вземането на адекватни управленчески решения в тази насока , чрез осигуряване на ИКТ и достъп до ИКТ както за подрастващото поколение , така и за частния бизнес и други заинтересовани .

1.4.3. Предприемачество

Развитието на предприемачеството е основна цел на Лисабонската стратегия .Като ключови бариери все още се приемат – липсата на финансова подкрепа , сложните административни процедури ,липсата на квалифицирана работна ръка . Най- високото ниво на предприемачеството е отбелязано в Южен централен регион.Гъстотата на локализация на предприятията е индикатор за предприемачество , както и за перспективите за провеждане на икономическа дейност .

1.4.4. Развитие на услугите , подкрепящи бизнеса

Преструктуриратено на икономиката , доведе и до преструктуриране на отрасъла и услугите , институциите за подпомагане развитието на бизнеса .Това са фирмите и организациите , предлагащи финансови , застрахователни, консултански , информациоони и услуги за търговия с недвижими имоти .Тенденцията е за нарастване на наетите лиза в този сектор .

Регистрирани са Агенции за регионално развитие и бизнес центрове.

Развитието на бизнес услугите е едно важно условие за конкурентноспособността и съживяване ан икономиката по региони .

1.4.5. Обществен ред и сигурност

Обществото желае решаването на комплекс от въпроси , свързани с осигуряването на обществения ред и сигурност . Тези въпроси понастоящем се решават приоритетно от органите на Националната полиция, въпреки че редица централни и регионални институции имат законоустановени правомощия , свързани с осигуряване на сигурността и безопасността на гражданите . Съществува необходимост да се подобри координацията между тях и да се установят механизми на партньорство , които да доведат да успешно постигане на тази цел .Един от основните компоненти на утвърдената стратегия за работа “ Полицията в близост до обществото “ е “ Общественото партньорство “. То изисква да се установят трайни контакти с органите на местната администрация , НПО, медиите , училищата,частните охранителни фирми и др.В рамките на тази стратегия най- често се използват такива форми на сътрудничество , като създаване на комисии по обществен ред и сигурност , контакти с медиите , разработване на местни стратегии и програми за сигурност и др.

Ключов елемент при установяване на партньорство е повишаването на общественото доверие и гражданска подкрепа .

На територията на Община Белово е съсредоточен ПУ Белово . Голяма част от обектите на територията на общината се охраняват от охранителни фирми , което е допълнителен елемент на сигурност . Изградена е система “ Радио СОД “ и система за видео наблюдение на транспортния трафик Белово – Юндола , което е част от съвместния проект на МЗГ и МВР по отношение трафика на дървен материал.Това са в основния линии силните страни . Редно е обаче да се посочат и слабите такива , а също и възможностите и заплахите . Като слаби страни за общината се отчита липсата на Районен съд и прокуратура , Районна следствена служба . Факта , че ръководствата на частните охранителни фирми са извън територията на общината също се сочи като слаба страна . Липсва и охранителна фирма за охрана на селскостопанската продукция .Отбелязва се и факта по отношение на липсата на подходяща сграда , в която да се помещава ПУ . Това определено не е маловажен факт . Помещенията в които понастоящем се съхранява музейната експозиция отговарят на изискванията за ПУ. Би била редно да се анализират тези факти и вземе адекватно решение , като музейната експозиция се премести в сграда или помещения , които по – често се посещават и са в централната градска част , отворени към гости и граждани , каквато например е читалищната сграда в град Белово. Като заплахи се сочат : преминаващите през територията на общината първокласен и третокласен път , които предполагат голям трафик , включително и на криминално проявени лица .Множеството неохраняеми археологически обекти са също предпоставка за интерес от иманяри .

На база на този анализ са изведени основните стратегически цели , а именно :

- Определяне на приоритетите на полицейската работа в съответствие с обществените потребности ;
- Повишаване на чувството за сигурност на гражданите ;
- Нарастване на обществената удовлетвореност от дейността на полицията ;

- Преодоляване на отчуждението и установяване на отношения на партньорство и сътрудничество между полицията и гражданите ;
- Намаляване на страха от престъпността чрез превенция ;

Горепосочените стратегически цели изведени като такива на база направения SWOT анализ са приети с Решение на Общински съвет 158/25.11.2004год. , като актуализация на стратегията на общината по отношение раздел “ Обществен ред и сигурност “ .

1.4.6. Инвестиции

Данните сочат , че инвестициите в ДМА са изключително неравномерно разпределени.

С изключение на столицата и Югозападен район, където основно са съсредоточени най - високите инвестициоони разходи, за останалите региони те са относително ниски и не създават необходимите условия за растеж и заетост .

Преките чуждестранни инвестиции за 2003год. възлизат на 1 525 мл.USD, като нарастват с 55% спрямо 2002год. Инвестициите определено са съсредоточени там , където има добре развита инфраструктура и комуникации, квалифицирани човешки ресурси и т. н. Необходимо е да се намерят стимули – данъчни преференции, добра регионална политика и др.

1.4.7. Транспортна инфраструктура и транспортен достъп

Транспортната инфраструктура е основен фактор за регионалното развитие , за конкурентноспособност и сближаване .

Пътна мрежа

Общата дължина на пътната мрежа в РБ е 37 295.7 кв.км., със средна гъстота 0.33% км/кв.км./ по- малко от половината от равнището на този показател за ЕС/.Нисък е относителния дял на автомагистралните мрежи и първокласните пътища , мклоето не стимулира междурегионалните връзки и транзитния трафик .

Изграденост на пътна мрежа

Район за планиране	Гъстота на пътната мрежа – общо	Отн. Дял на АМ и път I кл.	Относителен дял на асфалт. Пътища	Относителен Дял на АМ и път I кл. В района от общото за РБ .
Р България	336.0	9.0	88.5	100
Южен централен регион	330.5	7.9	86.8	21.7

Констатира се изоставане в развитието на пътната мрежа в Южен централен регион . Количествените и качествени характеристики на пътищата са по – ниски от средните за страната .

Транспортен достъп

Териториалното разпределение на пътищата от висок ранг е от решаващо значение за мобилността на населението и транспортната достъпност до услуги от високо качество .ЮЦР е сред регионите с преобладаваща част от тези пътища , което определя и обеснява и

местоположението на големите центрове на селищната мрежа – Пловдив, Стара Загора . Това териториално развитие предполага и определя и възможностите за транспортен достъп до центровете и предоставяните в тях услуги / здравни , образователни и т. н. / .

Достъпността до транспортните мрежи на съседните страни е важен индикатор за възможностите за провеждане на транзитния трафик и развитието на трансграничното сътрудничество . В България има 17 ГКПП , като само седем от тях са на първокласни пътища , което затруднява достъпа до страните от ЕС и обратното .

Покритието на националната територия с пътища висок клас е неравномерно . По-добре са развити направленията изток- запад , отколкото север- юг.

ЮЦРайон има предимството да се пресича от три трансевропейски транспортни коридори (ТК) - ТК №4, ТК №8 и ТК №9, като централната му част е лесно достъпна по изградената АМ София-Пловдив. Това е районът с най-добре развита АМ мрежа (40% от АМ в страната), но относителният дял на първокласните пътища от пътната мрежа в района (12,2%) е по-малък от средния за страната (15,6%) и един от най-ниските по райони за планиране. Добре развита е регионалната пътна мрежа, с относителен дял 85%, по-висок от средния за страната (82,7%), но южните части на района са по-трудно достъпни и около 4% от пътищата нямат асфалтово покритие. Гъстотата на националната пътна мрежа (176,5 км/1000км²) е малко над средната за страната (174 км/1000км²), но местната пътна мрежа е с гъстота 149 км/1000км², по-ниска от средната за страната (159 км/1000км²) и затруднена експлоатация при зимни условия. Съществуват големи вътрешно регионални различия. Добре развита транспортна инфраструктура от най-висок клас, обхваща централните части на района и в същото време затворена в южна посока. Затруднения достъп за южните части пречи на вътрешно регионалната интеграция. Най-слабо развита е местната пътна мрежа в област Пазарджик, където достъпът до планинската част е затруднен. Макар че гъстотата на местната пътна мрежа за област Смолян е най-висока, достъпът до националната пътна мрежа се осъществява по една пътна артерия, което в никакъв случай не улеснява усвояването на богатия туристически потенциал. Определени затруднения в транспортния достъп има и за южните части на област Кърджали.

Районът се обслужва от главната жп линия София-Пловдив-Свиленград по отдавна утвърденото направление на Ориент експрес, която се пресича и с жп линията Русе-Кърджали- Подкова. Въпреки че гъстотата на жп мрежата в района (41 км/1000км²) е малко по-висока от средната за страната (39 км/1000км²), дялът на електрифицираните жп линии (53,8) е по-нисък от средния за страната, а удвояването изостава още повече (12,8% спрямо 22,4%).

Функционирането на транспортните коридори като трансевропейски изисква доизглаждането и модернизиранието както на жп, така и пътната мрежа, и отварянето на транспортната инфраструктура по южната граница, специфичен проблем за Югоизточния район за планиране.

Пътната мрежа в Пазарджишка Област е сравнително добре изградена. Средната гъстота е **3,934 км/кв.км.**, което е над средната гъстота за страната. Разпределението ѝ на територията на областта е неравномерно. Пътната мрежа 2-ри, 3-ти и 4-ти клас на територията на Областта се нуждае от значителни средства за реконструкция, основен ремонт и поддържане, тъй като голяма част от нея е разположена в планински район.

Състояние на пътищата в Областта спрямо пътната мрежа в региона.

ПОКАЗАТЕЛИ	МЯРКА	РЕГИОН	ОБЛАСТ
Дължина на пътната мрежа	Км	9057	1193,3
Дял от пътната мрежа на страната	%	24,3	3,2
Дял от пътната мрежа по класове пътища	%	100	100

-Автомагистрала			
-I Клас	%	1,4	5,03
-II Клас	%	7,0	4,94
-III Клас	%	10,1	16,98
-IV Клас	%	20,6	21,02
	%	60,9	52,03
Дял от пътната мрежа според настилката	%	100	100
-с настилка			
-без настилка	%	90,1	94,5
	%	9,9	5,5

Главните пътни коридори, преминаващи през областта са:

- София-Пловдив по автомагистрала “Тракия” и по I-во класен път Е-80;
- Европейски коридор № 8 /на територията на Пазарджишка област коридорът съвпада с трасето на автомагистрала “Тракия”/
- Пловдив-Пазарджик-Велинград-Разлог-Гоце Делчев по път II-84;
- Враца-Етрополе-Панагюрище-Пазарджик-Пещера-Доспат-Сатовча по път II-37;
- Пловдив-Пазарджик-Костенец-Ихтиман-Самоков-Кюстендил по I-во класен път Е-80 и по път II-62.

През територията на общината преминава главен пътен коридор – път I-8 , като пътното платно е изцяло в регулацията на населените места . Поради тази причина е необходимо да се вземат изрични мерки , с оглед ограничаване на ПТП .

Четвъртокласната пътна мрежа на територията на общината екм. Същата се нуждае от основен ремонт и рехабилитация .

Железопътна мрежа

Гъстотата на жп. мрежите е по- ниска от гъстотата на жп . мрежите в страните от ЕС / около 75% от средната за ЕС/.

Жп . мрежата не обслужва равномерно територията на страната .Данните в таблицата дават яснота .

Изграденост на жп. Мрежа

Райони за планиране	Гъстота на жп. мрежата	Отн. дял от удвоените жп. линии от общото за района	Относит . дял на електрифиц. жп. линии от общото за района	Относит. дял на жп. линиите в района от общото за страната
	Км / 1000 км.	%	%	%
<i>Р България</i>	<i>39.0</i>	<i>22.4</i>	<i>65.9</i>	<i>100.0</i>
<i>Южен централен район</i>	<i>41.0</i>	<i>12.8</i>	<i>53.8</i>	<i>26.1</i>

Достъпност до жп транспорт

Предвид спецификата на жп. Транспорта ,наред с териториалното развитие определящо е значението и на броя жп. гари и спирки , обслужващи съответните райони .

През Пазарджишка област и през територията на Общината преминава железопътната линия по направление СЕ-70, свързваща Европа с Азия, с дължина 60км, осигуряваща

железопътна връзка на селищата в областта с населени места от други Области в региона, страната и света.

Въздушен транспорт

На територията на общината няма действащи граждански или селскостопански летища . Гражданско летище функционира в гр. Пловдив.

1.5. ОКОЛНА СРЕДА

1.5.1. Качества на атмосферния въздух

Оценката на качеството на атмосферния въздух се извършва за основните контролирани показатели – прах, фини прахови частици (ФПЧ), серен диоксид, азотен диоксид, тежки метали, както и за други специфични замърсители , съгласно Закона за чистотата на атмосферния въздух. Като цяло ЮЦР може да се определи като район с най-влошени качества на атмосферния въздух , като според различните съставки определящи замърсяването , основно се визират Пловдив, Асеновград и Смолян . **Територии на област Пазарджик не се цитират в публичните данни , като територии с превишения на установени норми на качества на атмосферния въздух.**

Институционално състоянието и контрола на околната среда се осъществява от Районна Инспекция по Околната Среда и Водите, гр. Пазарджик. По данни на същата състоянието на околната среда по видове замърсяване е следната:

- Емисия на вредни вещества във въздуха. При контролни измервания от РИОВС-Пазарджик е установено, че емисиите на вредни вещества във въздуха са неравномерно разпределени по общини. Наличието на серни окиси, азотни окиси, въглероден двуокис показват най-високи стойности в общините Пазарджик, Панагюрище и Пещера, докато в общини Ракитово, Лесичово, **Белово** стойностите с изключение на тези на въглеродния двуокис са минимални. По статистически данни по години се отчита намаление на вредните емисии във въздуха. В планинските райони на областта поради липсата на големи промишлени предприятия измерванията показват данни под допустимите норми.
- Замърсяване от промишлени и битови отпадни води. Промишлените битови отпадни води за предприятия ползващи над 36 000 м³ вода се характеризират с непречистеност между 10% и 50% за различните общини. Това се дължи на факта че, нито едно предприятие няма капацитет за пречистване на 100% на отпадните си води. По години се отчита намаляване обема на отпадните води което вероятно също се дължи главно на намаляване обема на промишленото производство.
- За битовите отпадни води оценката е: в почти всички общини това е един от основните замърсители ,следователно приоритет в общинските планове следва да бъде изграждане на канализационна мрежа и пречиствателни съоръжения за битови отпадни води. В повечето села няма изградена канализация и съоръжения за пречистването им и битовите отпадни води се заустват в локални септични ями.
- Замърсяване от промишлени и битови твърди отпадъци. Количествата твърди битови отпадъци по статистически данни бележат спад през 1996 г. в сравнение с 1995 г. и леко увеличение през 1997 г. без да се достига нивото от 1995 г. Пред всички общини в областта стои проблема за изграждане на депа за твърди битови /определяне на места и терени/ отпадъци и евентуално на технологични линии за преработката им. Община Белово е включена в регионалния проект за изграждане на депо за ТБО по програма ИСПА . Все

още не е стартирала процедура по неговото изграждане . Проектът предвижда изграждане на съоръжение на територията на Община Пазарджик , което ще обслужва общините Пазарджик , Септември , Белово и Лесичово .

- Борбата с ерозията се осъществява от Държавните лесничейства по мероприятия предвидени в лесоустройствените проекти.
- Състоянието на чистотата в населените места се контролира от общинските власти.

Местоположението на Община Белово и спецификата в нейния планински релеф изключват до голяма степен вероятността за пренос на замърсители от съседни региони. Като цяло климатът в общината е повлиян благоприятно от природните дадености – Средна гора, Рила и Западните Родопи. Тези планини са едни бариери за навлизане и пречистващи механизми на атмосферните замърсители в района. Трябва да се отбележи, че на територията на Общината не съществуват пунктове, включени в системата на Националния екомониторинг, за контрол на качеството на атмосферния въздух.

Основен замърсител на въздуха на Община Белово е автомобилният трафик по основните пътни артерии. Поради наличието на основен ж.п. и автомобилен път през територията на общината преминават голям брой превозни средства, които отделят вредни газове. Като замърсители на атмосферата могат да се приемат и трите бензиностанции в района. Поради планинския район и откритостта на местата, където те са разположени, бензиновите пари се разсейват бързо, което гарантира опазването на въздуха.

Замърсители са основно предприятия, които работят в района и имат остарял технологичен парк за пречистване на въздуха. Замърсители на въздуха са и дървообработващите предприятия. В резултат на производствената им дейност, се получават големи количества трици, които е необходимо да се събират в специални бункери. Последните обаче не винаги работят, поради което триците често биват разнасяни от вятъра и запрашват въздуха. Създадената мандра и ВЕЦ не замърсяват въздуха и водата. Построяването им е съпътствано с предварителни оценки на еколого съобразността на дейността им и необходимост от изграждане на механизми за пречистване.

В следващата таблица е представено сравнение на емисията на вредни вещества в атмосферата от индустриални горивни и производствени процеси за община Белово и за областта

(тона)

ПОКАЗАТЕЛ	1996 г.		1997 г.		1998 г.	
	Общо за областта	Община Белово	Общо за областта	Община Белово	Общо за областта	Община Белово
Серни окиси	4021	39	22670	6	13155	18
Азотни окиси	801	11	618	14	2073	13
Метан	13	0	12	1	32	1
Неметанови летливи орган. съединения	1070	516	1334	972	1456	1041
Въглероден окис	199	6	256	8	334	8
Въглероден двуокис	362614	9 967	284 849	11 691	939857	11428
Двуазотен окис	41	0	27	0	157	0
Изхвърлен прах	572	18	194	15	218	10

Серни окиси	азотни окиси	Неметанови летливи	Въглероден	Въгле роден	Двуазоте н окис	Изхвъ рлен
-------------	--------------	--------------------	------------	-------------	-----------------	------------

	орг. Съединения	окис	двуок ис	прах			
За областта	946	215	635	360	128	185668	14
за общината	17	17	397	44	6	20217	1

Таблицата потвърждава, че основните замърсители на въздуха са въглеродният двуокис и неметановите органични съединения. Органичните съединения, отделени в община Белово, заемат над 70% от тези отделени в цялата област. По 3% е делът на изхвърления прах, метана и въглеродния двуокис в общото количество на емисията на тези вещества в област Пазарджик.

1.5.2.Качество на водите

Южен централен район за планиране се характеризира с голям брой замърсени речни участъци. Басейнът на р.Марица е най-замърсен и има дванадесет участъка, в които нивото на замърсителите е над допустимите концентрации. Замърсени води се заустват от градски колектори за битови отпадни и промишлени води, руднични води и др.

Община Белово е богата на различни видове надземни и подземни води. Върху водното богатство негативно влияние оказват промишлените предприятия и по –конкретно като основен замърсител в региона може да се посочи “Завод за хартия” АД, гр. Белово. Същият има изградена пречиствателна станция, която обаче е с недостатъчен капацитет и изхвърля директно в р. Марица отпадните води от преработката на целулозата. В резултат на това водите стават неизползваеми, а отпадъците попадат директно в почвата. За констатираните нарушения и замърсяването на р. Марица са наложени санкции и съставени актове от РИОСВ гр. Пазарджик.

Като основен източник на замърсяване на реките в региона са вливащите се в тях битово-фекални води. Важен проблем за всички селища в обхвата на община Белово е липсата на изградена пречиствателна станция за битово- фекални води. В цялата община тези води без да бъдат обработени се вливат в р. Марица и р. Яденица.

Замърсяването на водите в по-малки размери се причинява и от бензиностанциите чрез отпадъчните им необработени води.

Проблемът с водите в общината е не само общински. Река Марица, преминавайки през района на гр. Костенец, се замърсява от намиращите се там Завод за кибрит и Завод за хартия. В Белово реката пристига замърсена и неизползваема. Водите на реката се наблюдават от РИОСВ и тя е организацията, която предприема мерки за санкциониране на нарушителите.

(хил. куб. м)

ПОКАЗАТЕЛ	1996 г.		1997 г.		1998 г.	
	Общо за областта	Община Белово	Общо за областта	Община Белово	Общо за областта	Община Белово
Образувани отпадни води	33576	9974	27114	8105	23381	5182
Отведени						
- общо	32707	9974	26478	8105	23379	5182
- от тях необработени	7154	24	5060	5	4966	1307
Отведени необработени отпадни води в:						
- повърхностни водоеми	5083	24	2172	5	3164	1307
- подземни хоризонти	1		2			
- обществени канализации без СПСОВ	2070		2886		1802	

Екологичният проблем на общината свързан със замърсяването на реките е тясно свързан с проектите и предвижданите действия по отношение на проектирането и изграждането на:

- канализационни системи (там където липсват или са изградени частично);
- пневмотранспортни и аспирационни системи в цеховете за дървообработка, доломито-производство, хартиено производство и н.т.;
- общинска пречиствателна станция за отпадни води в гр. Белово, която би могла да поеме и отпадните води и на някои от околните села.

Община Белово има известни екологични проблеми, свързани със замърсяването и трайното увреждане на земеделския и горски фонд, дължащо си преди всичко на:

- изхвърлянето на течни и твърди отпадъчни продукти, отделяни от промишлени, селскостопански и битови дейности върху горските и обработваемите земи;
- неправилното складиране или небрежното разхвърляне на препарати за торене на почвите и химическа обработка на почвите;
- замърсяване на съхранявани до момента в екологично отношение територии вследствие на мащабно строителство върху тях, при което се изсичат горски насаждения.

По този начин се засягат обработваемите земи или се застрашават условията за развитие на ценни растителни и животински видове.

1.5.2.Качества на водите

Недостиг на водни ресурси и проблеми с питейното водоснабдяване

След 2000 год . се отбелязва тенденция към общо намаляване на водовземането в България , което се дължи на закриването на водоемки и нерентабилни производства , постепенно нарастване на цените на водата , съчетано със засушаване .Основните потребители на вода са промишлените производства и електро и топлоцентралите . Данните сочат и намаляване на водоползването в селското стопанство , в т. ч. И за напояване .

Към 2002год. близо 98.8% от населението на страната е свързано с публичната система на централизирано водоснабдяване .

Водоснабденото население в южен централен район е 97,6% от общото (най-нисък % за страната), но мрежите са амортизирани. Макар че районът е богат на водни ресурси, около една пета от населението е с режим на водоснабдяване, като най-големи са проблемите в областите Смолян и Пазарджик.При водоснабдяване на Община Белово се използват подземни и каптирани води, както и открити водохващания на територията ѝ. Основен водоизточник за гр. Белово, кв. Малко Белово и с. Дъбравите е каптирания “Владикин извор”. След изграждане на ВЕЦ “Белмекен”, “Сестримо” и “Момина Клисура” и ПАВЕЦ “Чаира” водата от изравнителите се използва за водоснабдяване на с. Сестримо и с. Момина Клисура. За подобни цели ще се използват и откритите водоизточници. Селата Габровица и Голямо Белово се водоснабдяват от каптирани малки водоизточници.

В останалите населени места в Общината също е необходимо да се извърши реконструкция на ВВМ, с което ще се намалят загубите на питейна вода и ще се повиши качеството на същата.

Повърхностни води

Управлението на водите на територията на Република България се осъществява на национално и басейново ниво . Речният басейн е основна единица за съвместно управление на повърхностните и подземни води по количество и качество за постигане на устойчиво

водоползване и опазване на водите и водните екосистеми .Управлението на водите , водните обекти и водостопански системи и съоръжения се осъществява на основата на планове за управление на речните басейни и Национален водостопански план . Община Белово попада в Източнобеломорски район с център Пловдив .

През последните години в национален мащаб се наблюдава тенденция на подобрене на общото екологическо състояние на водите . За ЮЦР ,като най- замърсен се посочва басейнът на река Марица , където са регистрирани 12 участъка , в които нивото на замърсяване е над допустимото .

При водоснабдяване на Община Белово се използват подземни и каптирани води, както и открити водохващания на територията ѝ.

Основен водоизточник за гр. Белово, кв. Малко Белово и с. Дъбравите е каптирания "Владикин извор". След изграждане на ВЕЦ "Белмекен", "Сестримо" и "Момина Клисурса" и ПАВЕЦ "Чаира" водата от изравнителите се използва за водоснабдяване на с. Сестримо и с. Момина Клисурса. За подобни цели ще се използват и откритите водоизточници. Селата Габровица и Голямо Белово се водоснабдяват от каптирани малки водоизточници.

А) Водоснабдителна мрежа в гр. Белово и Голямо Белово

Реконструкцията на системата за водоснабдяване в гр. Белово започва през 1990 - 1993 год. с построяването на основния водоизточник на града - Помпена станция "Владикин извор" с капацитет около 100 л/с. Тласкателните водопроводи, използвани при тази мрежа, са Фи 159 и Фи 325 мм, съответно за с. Дъбравите и за гр. Белово. Хранителният водопровод от тип Ф 325 мм е от стоманени тръби от напорен резервоар с обем 1000 куб. м до началото на града. Мрежата разполага и с дублиращ водопровод Ф 159 мм (стоманени тръби) за кв. "Лъките", който преминава под ж.п. линията и моста на р. Марица.

Проблемът на Община Белово с изпълнената от азбесто - циментови тръби вътрешна водопроводна мрежа в целия град Белово и в кв. "Малко Белово" е решен .

Недостатъците на изградената водоснабдителна система в града в голям аспект са решени :

- Изготвен е проект за зонирание на ВВМ на града , с който :

1)определя наличието на ненужно високи напори в ниските части, които водят до увеличаване броя на аварияте и оттам до загуби на вода и разликата в котите на различните водоеми води до преливане и загуба на вода, а оттам до непълно оползотворяване на водните количества от някои водоизточници.

3) Амортизираната вътрешна водопроводна мрежа, изградена от тръби с малки диаметри, е подменена.

Реализирано е изпълнението на изготвените проекти за :

- реконструкция на ВВМ по улица "Т. Каблешков " и ул. " Кл. Охридски " - I, II, III и IV участък, с обща дължина над 1000 м.
- реконструкция на ВВМ за кв. "Лъките" , кв. "Марица" V, VIa и VIб участъка с обща дължина 1300 м. кв. Малко Белово , за който има изготвен работен проект за зонирание .

Изготвен е работен проект за реконструкция и доизграждане на водопроводна мрежа с. Голямо Белово на стойност 1 800 000лв.

Б) Водоснабдителна мрежа в селата

1. с. Момина Клисурса

От изготвените проекти за реконструкция на ВВМ на с. Момина Клисурса са изпълнени:

- проект за изграждане на "Нов хранителен водопровод и главен клон";

- проект за изграждане на "Довеждащ водопровод";
- доизградени са участъците от с дължини: 247 м с ф 60 и 258 м с ф 80.

2. с. Сестримо

В с. Сестримо съществуващия проблем с пречистването на суровата вода, пристигаща от открит водоизточник е решен . Проектирана и изградена е на допълнителна шахта-утаител от 100 куб. м на едрите замърсители на водата. Към момента все още остава нерешен проблемът за ново водохващане . Изготвен и внесен е проектен фиш в СИФ , касаещ " Ново водохващане за довеждащ водопровод и доизграждане на ВВМ " .Необходимо е изготвяне на работен проект .

3. с. Аканджиево

Водоснабдяването на с. Аканджиево се осъществява от Община Септември и ВиК гр. Пазарджик. Един от вариантите за водоснабдяване на това село е изграждане на собствен водоизточник. На този етап са извършени проектни проучвания за изграждане на самостоятелно водоснабдяване.

За реализация, изграждане на външния водопровод и съоръженията за водохващане, както и реконструкция на ВВМ и тръбен кладенец е необходимо да се извършат следните дейности :

- помпена станция, хлораторно, помпени агрегати, Ел, КИП и А;
- тласкателен тръбопровод от стоманени тръби;
- реконструкция на ВВМ от напорен резервоар до селото;
- реконструкция ВВМ в селото.

4. с. Габровица – необходим е ремонт на вътрешната водопроводна мрежа и ново външно хранване с питейна вода ;

Канализационни системи и пречиствателни съоръжения за отпадни води

Заустването на непречистените битови и индустриални отпадъчни води е основен източник на замърсяване на водите в България . Лошото състояние на канализационните мрежи или липсата на такива е друг фактор за повсеместно замърсяване на водите .

По официални статистически данни към 2002год. 66.5 % от населението на страната , предимно в градовете и по- големите села , са включени към канализационни системи .Данните за ЮЦР сочат ,че 65% от населението е обхванато в канализационна мрежа . Дължината на канализационната мрежа е 2193,1 км, обхващаща 64,9% от населението. Въпреки сериозните замърсявания на територията на ЮЦ район действат само 5 ГПСОВ, обслужващи 5 селища, които обхващат само 21.1% от населението.

Успоредно с реконструкцията на Водопроводната мрежа на населените места в Общината е необходимо да се изпълни и канализационната мрежа в районите, където не е изпълнена. Съвсем малка част от съществуващите канализационни мрежи в населените места отговарят на изискванията на "Норми за проектиране на канализационни системи". Цялата канализационна мрежа е без изградени колектори, гарантиращи отвеждането на отпадните води до пречиствателни съоръжения.

Почти във всички населени места в общината канализационната мрежа е крайно амортизирана, в голямата си част строена по стопански начин , а на много места липсва такава. Някои от мероприятията, които трябва да бъдат предприети, с цел решаване на най- неотложните проблеми, могат да бъдат систематизирани по следния начин:

- изграждане на канализация на кв. Малко Белово, където в момента липсва такава;

- доизграждане на канализационната мрежа в с. Момина Клисура и в по- малка част в останалите населени места . Сериозен проблем , сочен от кметовете на населените места е факта , че в предхождащите години голяма част от канализационните мрежи са изградени без проекти , което в много от случаите води до настоящи проблеми и ще наложи на места неефективни решения при включване и доизграждане на нови участъци .Необходимо е да се изготвят екзекутиви . Съгласно одобрен проект от ПУДООС към момента стартира изграждане на канализационна мрежа в с. Аканджиево ;

Необходимо е предпроектно проучване , относно проектиране и изграждане на ГПСОВ в гр. Белово и останалите населените места , с избор на най- удачен вариант за изграждане на ГПСОВ или модулни ПС .На база предпроектни проучвания може да се пристъпи към изготвяне на идейни и работни проекти .

1.5.3. Качество на почвите

На територията на Община Белово няма замърсени почви .Почвените типове са посочени в *приложение 1*

1.5.4. Отпадъци

През периода 1998-2002год. официалните данни сочат тенденция на намаляване на количеството образувани отпадъци . За страната това са 84,2 мил. тона. , което е с 38 % по- малко от 1998год. , като най – голям дял имат производствените отпадъци .Тенденция на трайно намаляване на отпадъците се отбелязва и в ЮЦР .Количеството битови отпадъци , отнесени към обслужващото население се запазват сравнително постоянни - около 500 кг.. жител / годишно.

В края на 2002год. организираното събиране на битови отпадъци обхваща 80 % от населението в страната , като общото количество е 3 199 358 тона . През 2002 г. на територията на ЮЦрайон са образувани общо 36 136 000т производствени неопасни отпадъци, 705 080 т битови и 113 926 куб.м строителни отпадъци и 32 476 000 т отпадъци от преработка и добив на подземни природни богатства. 81.9 % е дялът на обслужваното население от услуги по сметоизвозване от общото население. Броят на ДТБО е 225.

В община Белово има само едно организирано и контролирано депо, намиращо се в местността “Савови ниви” над с. Дъбравите. Непосредствено до него е обособено и депото за производствени отпадъци на “Завод за хартия-Белово”. По план – график общината е предприела действия по закриване на нерегламентираните сметища за твърди битови и строителни отпадъци, които са в местностите “Чифлика”, “Тухларната”, “Филипов дол”, “Мокра дълбочица” и “Русин мост”.

В тези депа се изхвърлят отпадъци от домакинствата, търговията и производствената дейност. С най-голямо значение е депото в м. “Савови ниви”, където се изхвърлят над 80% от отпадъци, генерирани в общината.

Сметосъбирането и сметоизвозването се извършва от “БКС-Белово” ЕООД. В селищата с организирано сметосъбиране и сметоизвозване се използват кофи за смет от 0,5 куб. м и контейнери от 4 куб. м, които са разпределени както следва:

СЕЛИЩЕ	КОФИ (бр.)	КОНТЕЙНЕРИ (бр.)
гр. Белово с кв. Малко Белово	922	39
с. Сестримо	95	12
с. Мененкьово	70	10
с. Момина Клисура	110	8
с. Габровица	0	10
с. Дъбравите	20	7

с. Голямо Белово	0	7
с. Аканджиево	46	1

Състоянието на кофите и контейнерите е незадоволително, като много от тях се нуждаят от подмяна, поради което Общината е предприела действия по закупуване на нови кофи , с оглед по – пълно обхващане на населението и равномерното разпределение на съдовете . Извозването на отпадъците се извършва по предварително изготвени графици с честота веднъж седмично. Поради ограничените финансови възможности на общината в някои села боклукът се извозва два пъти в месеца.

На територията на общината няма обособени площадки за претоварни станции и предварителна обработка на твърдите битови отпадъци (ТБО). Не е създадена и система за разделно събиране на отпадъците. За нея ще е необходима специална организация, финансово обезпечаване, което на този етап липсва, и утвърждаване на навици у населението за разделно събиране на отпадъците.

Основната задача пред общината е свързана с осигуряване на по-ефективна организация и функциониране на депата. В сметищата отпадъците се изхвърлят без предварително третиране. Не се извършва редовно подравняване и запрястване на отпадъците. Депата не са оградени и обозначени чрез табели. Контролът по депонирането на различните видове отпадъци, упражняван от изпълнителните органи, е слаб.

Наблюдението върху състоянието на сметищата е епизодично и се заключава обикновено в рамките на задължителните проверки, извършвани от контролните органи (РИОСВ, ХЕИ и др.) съвместно с представители на общината. За всички площадки по селата са изготвени предварителни доклади за ОВОС. В тях са дадени основните насоки за възможностите за използване на терените за депониране на ТБО без опасност от увреждане на околната среда.

Проблемът с отпадъците в община Белово е сред основните и приоритетни области, които се нуждаят от спешни действия за коригиране на недостатъците в организацията на управление на отпадъците. Необходимо е да се планират средства за закриване на нерегламентираните сметища , като едновременно с това се търсят възможности за финансиране по програми и осигуряване на достатъчно съдове за смет .

Едновременно с това следва да се има предвид , че Община Белово е включена в регионалния проект по ИСПА за изграждане на регионално депо за твърди битови отпадъци .

Основен проблем на общината е управлението на отпадъците на територията ѝ. Количествата битови отпадъци за сметища с организирано сметоизвозване за област Пазарджик и за община Белово имат следните размери:

Показател	Община Белово		Община Белово		Община Белово		Община Белово	
	Общо за областта	Община Белово	Общо за областта	Община Белово	Общо за областта	Община Белово	Общо за областта	Община Белово
Събрани битови отпадъци (т.)	155817	8 340	124971	5500	128701	4500	129245	4800
Натрупани битови отпадъци (т.)	155717	8 340	124971	5500	128701	4500	129245	4800
Събрани строителни отпадъци (куб.м.)	15428		16642		12136		4057	

Значителна част от отпадъците се извозват в депата, но съществува и произволно, неорганизирано изхвърляне на отпадъците. Най-често отделни предприятия и хора изхвърлят отпадъци край пътищата или реките, което води до замърсяване на последните. По пътя за село Мененкьово в м. “Крайчинец” съществува незаконно сметище за строителни отпадъци. Площадката се е обособила като такава през периода 1988 - 1990 г., когато е замразено строителството на надлеза в района.

Заводът за хартия има собствено депо за отпадъци непосредствено до общинското в м. “Савови ниви”. Заводът сам извозва отпадъците, като досегашната му практика беше директно изхвърляне без обработка. Не е решен проблемът за извозване на отпадъчната целулоза и други производствени отпадъци от същия завод със специализирани коли, поради което периодично се замърсява пътят до депото. В момента те са задължени да изготвят проект за собственото сметище съгласно изискванията на РИОСВ, гр. Пазарджик.

Към настоящия момент единственият източник на финансиране на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на твърдите битови отпадъци е общинския бюджет. През изминалите години Общината не е ползвала средства от Националния фонд по ООС и ПУДООС към МОСВ.

Очевидно е, че финансовият ресурс на общината обаче е недостатъчен, за да реши този така важен въпрос с отпадъците. Необходими са значителни инвестиции за доставка на нови кофи и контейнери за боклук, за увеличаване честотата на извозване на боклука от отделните селища и обхващане на всички райони, за по-стриктно следене и санкциониране на незаконно образуваните сметища.

Изготвен е краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план за подобряване дейността по управление на ТБО (твърди битови отпадъци). В тях е посочено, че средствата ще се осигурят от общинския бюджет чрез такса смет и плащания за ползване на депото за ТБО и от фирми, работещи на територията на общината. Програмите предвиждат мерки за постигане на следните цели:

- намаляване или ограничаване на образуваните отпадъци;
- рециклиране или други форми на оползотворяване;
- екологично обезвреждане;
- почистване на стари замърсявания;
- поетапно включване на всички населени места на територията на общината към системата на третиране на ТБО.

Отношението на обществото към екологичните проблеми е или “неразбиране” или “търпимост”. Недостатъчна е образователната дейност сред подрастващите. В населението не се формира “екологична култура”. Съгласно ЗОУ общината има изготвена програма за управление на отпадъците, но само нормативния документ не е достатъчен. Необходими са стриктни мерки и контрол, административни санкции и глоби.

1.5.5. Биологично разнообразие

България е страна с богато биологично разнообразие. На територията на страната съществуват 94 вида бозайници 383 вида птици и т.н.

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. Общата площ на защитените територии в страната към 31.12.2003 год. са 545 004 ха., или това представлява 4,9 % от територията на страната. На територията на Южен централен район за планиране са разположени 15 резервата, 9 поддържани резервата, части от националните паркове” Централен Балкан “ и “Руила “, много природни забележителности и местности.

На територията на Община Белово защитените природни обекти в горски фонд са историческото място “Базиликата” в м. “Свети Спас” край село Голямо Белово на площ от 1.5 ха., “Чапаеви коти” на площ от 1.0 ха. и “Азово” на площ 1,2 ха.

1.6. ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ И СБЛИЖАВАНЕ

1.6.1. Развитие на селищната мрежа и териториално – урбанистична инфраструктура

Състоянието на селищната мрежа и урбанистичното развитие е огледало на състоянието на регионалното развитие и на провежданите регионални политики .Урбанизацията в България протича бурно до 80 години и по- бавно след това . В таблицата са посочени данни ,които потвърждават това .

Табл. Урбанизационни процеси в България 1956-2003

	1956	1980	1985	1993	2000	2003
Република България	7 613 709	8 876 600	8 948 649	8 459 763	8 149 468	7 801 273
Селско население	5 057 638	3 330 600	3 148 710	2 739 267	2 572 611	2 359 546
Градско население	2 556 071	5 546 000	5 799 649	5 720 496	5 576 857	5 441 727
Степен на урбанизация	33.5%	62.5%	64.8%	67.7%	68.4%	69.8%
Брой на населен. места	5 903	5 373	5 295	5 336	5 340	5 333
Брой на градовете	112	214	237	238	240	246
Брой на селата	5 791	5 159	5 058	5 098	5 100	5 087

С образуването на градски агломерации се изострят проблемите в периферните райони с незначителна концентрация на население .Проблемите на населените места в тези райони прерастват в общи реуионални проблеми – икономически , социални , акологически , културни и т. н. Степента на развитие на териториите и на районите зависи от наличието на големи градове , в които са концентрирани производството, услугите , образованието и т.н. , това са градове с над 100 000 жители , като София , Пловдив, Бургас , Русе... Територии и райони без присъствия на голям град са изостанали в своето развитие .Наличието на средно големи градове не е в състояние да компенсира отсъствието на голям организиращ територията център. Характеристиките на урбанистичното развитие на ЮЦР сочи :

- Урбанизацията на региона е сравнително слаба – в градовете – центрове ан области живее 37 % от населението на района ;
- Има два големи града с население над 100 000 жители – Пловдив и Стара Загора ;
- Територията е слабо наситена с градове – центрове и балансори – 3.3 бр. на 1000 кв.км.

Наблюдават се тенденции за учвелячаване на населението в някои малки градове , като това се дължи на силен икономически фактор , туристическа функция и др., но не е в резултат на държавна регионална политика . Добре е в този аспект това да се подкрепи и чрез допълнително държавно стимулиране . Има два големи града над 100 хил.д. – Пловдив-340хил.д. и Стара Загора-142 хил.д. Има още четири средни градове над 30 хил.д., центрове на области – Хасково-79 хил.д., Пазарджик-77 хил.д., Кърджали-46хил.д. и Смолян-32 хил.д. В градовете центрове на области живее 37% от общото население на района. Има още три града над 25 хил.д., които допълват и балансират областните центрове – Димитровград-43 хил.д., Казанлък-53 хил.д. и Карлово-25 хил.д. Увеличава се населението на градовете Свиленград, Момчилград, Раковски, Пещера, Ракитово, Доспат, Раднево и не намалява населението на Кърджали, Доспат, Крумовград, Садово.

В контекста на това Община Белово може да намери своето място сред градовете , които ще получат държавно стимулиране. За това обаче е необходима добра стратегия и добра държавна политика .

Кадастър и населени места

Изискванията на ЕС налагат до 2007год. цялата територия на РБългария да бъде цифровизирана . Процедурите по оцифряване са възложени . До 2007год. за всички населени места в Област Пазарджик ще бъдат разработени кадастрални карти .

В последващи фази приоритет на общината ще бъде своевременното попълване на тези карти и изготвянето на Общи и подробни планове на тези територии. Тези планове ще бъдат изготвени и актуализирани.Съгласно промените в нормативната уредба те ще се поддържат с необходимия за тази цел софтуер , с оглед бързо и ефективно обслужване на гражданите и юридическите лица .

Към настоящия момент състоянието е както следва:

Действащия застроително регулационен план (ЗРП) на гр. Белово, е одобрен през 1979 г. ЗРП за гр. Белово е одобрен със заповед № 485/28.03.79 г. ЗРП на новата част е одобрен със заповед № 1830/10.12.82 г. и ЗРП на централната градска част е одобрен със заповед № 68/1989 г.

Тези планове ще бъдат изготвени и актуализирани.Съгласно промените в нормативната уредба те ще се поддържат с необходимия за тази цел софтуер , с оглед бързо и ефективно обслужване на гражданите и юридическите лица .

За с. Габровица има изработен кадастрален план в цифров модел от 1998 г. За с. Мененкьово в момента се изготвя кадастрален план в цифров модел. Действащите кадастрални и ЗРП на останалите села в общината са одобрени през следните години:

- с.Дъбравите - 1971 г. - ЗРП и кадастрален план
- с.Сестримо - 1986 г. - ЗРП и кадастрален план
- с.Момина клисура - 1986 г. - ЗРП и кадастрален план
- с.Аканджиево - 1991 г. - ЗРП и кадастрален план
- с.Голямо Белово - 1994 г. - ЗРП и кадастрален план
- курорт “Чаира” - 1971 г. - Идеен ЗРП
- м. “Топлата вода” - 1960 г.

След изготвянето на кадастралните карти ще бъде необходимо и попълване на същите по отношение подземните съоръжения и изготвен кадастър на кадастър на всички подземни съоръжения в община Белово.

Необходимо е при изработването на кадастралните карти да се обърне сериозно внимание и се обхванат и застроените териториите - м. “Топлата вода”, курорт “Чаира”, Ливада Бачия, Долни Юндол – Яденица и местността Куртово. Изработването на кадастрални карти и последващите ЗРП на курортните местности ще даде възможност за планиране и изготвяне на стратегии за развитието на тези територии . Това ще създаде по-добри условия за развитието на туризма в Общината.

Един от проблемите стоящ не само пред Община Белово , но и пред много други общини с население от ромски произход е незаконното жилищно строителство .Общината е предприела постъпки пред съответните инстанции и е възложила изготвяне на ПУП за тази зона . Изготвената документация предстои да бъде внесена за разглеждане пред компетентната инстанция – МЗГ , Комисия за земеделските земи .

В предвид изброеното е необходимо още на този етап да се планират средствата необходими за тази дейност .Доброто планиране е предпоставка за търсене на външни финансови източници и средства за реализация на тези дейности .

Факт е , че тези планове ще бъдат изготвени и актуализирани.Целта е да се осигури пълна картина на собствеността и регистър на имотите , с оглед добро стратегическо планиране и бързо и ефективно обслужване на гражданите и юридическите лица

1.6.2. Вътрешно регионални неравновесия

Оценката на социално – икономическото развитие определя българските райони за планиране като относително балансирани регионални структури . Проблемите намират своите характеристики на местно ниво – специфичен местен потенциал за развитие , административен и човешки капацитет.

В демографското развитие – средната продължителност на живота в общините се различава от стойността на показателя за страната , който е 72години .Причината за различията е различна , но тя е синтезиран показател за стандарта на живот и равнището на развитие .

Образователната структура показва значителни вътрешнорегионални различия . Характерно за региони с преобладаващо селско население – по- ниска образователна степен , същевременно в големите центрове – областните градове концентрират население с по- високо образователно равнище .

Равнището на безработица също е важен критерии за определяне на стимулите за развитие .

В този аспект е необходимо да се направи добър анализ при определяне на районите за целенасочено въздействие , необходим е може би един ротационен период и стратегия , която периодично да отчита състоянието по определени показатели , на база което се вземат и последващи решения.

1.6.3. Райони за целенасочено въздействие .

Напоследък думите “Райони за целенасочено въздействие” навлязоха в публичното пространство и в масова употреба. Но може би малко са хората , които на практика знаят тяхното точно значение .

В закона за регионалното развитие са регламентирани 6 вида райони за целенасочено въздействие :

1. Райони за икономически растеж- характеризират се със силно развитие икономически и обслужващи функции
2. Райони в индустриален упадък ;
3. Изостанали гранични райони ;
4. Изостанали селски райони ;
5. Изостанали планински райони ;
6. Столична община ;

Териториалният обхват на районите за целенасочено въздействие се определя спределя според определените критерии на Наредбата за определяне на районите за целенасочено въздействие и регионалните планове за развитие . В границите на районите за планиране се обособяват райони за целенасочено въздействие. Районите за целенасочено въздействие са териториална основа за провеждането на държавната политика за регионално развитие чрез система от мерки, насочени към постигане на устойчив ръст на социално-икономическото развитие и преодоляване на вътрешнорегионалните различия. Районите за целенасочено въздействие обхващат териториите на една или повече съседни общини.

Според критериите на Наредбата за определяне на районите за целенасочено въздействие могат да се определят три района за растеж – Пловдив, Стара Загора и Пазарджик. Според териториално-урбанистичния модел като централни силно урбанизирани територии с регионално значение могат да се развиват и териториите на градовете Карлово, Казанлък, Кърджали, Смолян, Хасково и Димитровград. Като градове центрове с микрорегионално

значение за околните селски и планински територии могат да се посочат градовете Панагюрище, Велинград, Девин, Чепеларе, Рудозем, Ардино, Крумовград, Ивайловград, Свиленград, Харманли, Раднево, Чирпан и Асеновград.

1.6.4. Трансгранично сътрудничество

Подкрепата на процесите на трансгранично сътрудничество се осъществява по програма ФАР – ТГС, която понастоящем покрива всички гранични региони на страната .Област Пазарджик, респективно Община Белово попада като бенефициент по програмата за трансгранично сътрудничество , където се финансират процесите на сътрудничество с Гърция .За периода до 2006 год. програмата ще финансира различни мерки , свързани с развитието на инфраструктурата ,мерки за социално – икономическо подпомагане и т.н.

1.6.5. Оценка на капацитета за усвояване на средствата от Структурните фондове и Фонд “ Сближаване “ на ЕС на местно и регионално равнище

Възможността за усвояване на средствата от Структурните фондове и Фонд “ Сближаване “ на ЕС на местно и регионално равнище зависи от :

- добра дългосрочна стратегия , базирана на целите и изискванията при усвояване на средствата по помощта на ЕС;
- наличието на подготвени специалисти ;
- наличие на добри практики и процеси , опит в прилагане на принципите на партньорство в стратегическото планиране и разработване на проекти ;
- финансови ресурси за изготвяне на проекти и съфинансирането им;

За да се засили въздействието и да се гарантират възможно най-добрите резултати, 94% от структурните фондове за периода 2000-2006 г. се концентрират върху три цели:

- Цел 1: подпомагане на регионите със забавено развитие за наваксване на изоставането.
- Цел 2: подпомагане на икономическото и социално реструктуриране в индустриални, селски, градски или зависими от риболова зони, изправени пред структурни трудности.
- Цел 3: модернизирание на системите за обучение и насърчаване на заетостта. Мерките, финансирани по Цел 3, се отнасят за целия Съюз, с изключение на регионите покривани от Цел 1

Кохезионният фонд е специален фонд, който има за цел да помага на най-слабо развитите държави-членки: десетте нови държави-членки, Ирландия (до края на 2003 г.), Гърция, Португалия и Испания. Критерият за подпомагане е брутният национален продукт (БНП) на страната да не надвишава 90% от средния за Съюза.Кохезионният фонд се използва за финансиране на големи проекти (а не на програми) на цялата територия на Съюза, свързани с околната среда и трансевропейските транспортни мрежи, като по този начин позволява на страните да преодолеят бюджетните затруднения, които биха имали при осъществяването на такива разходи, в усилията им за изпълнение на изискванията на икономическия и валутен съюз. Освен това той помага на тези страни да постигнат вропейските норми в тези области.

Административни структури и човешки ресурси

Административния капацитет в повечето общини е изграден . Така е и в Община Белово . В подкрепа на това могат да се посочат факти и данни , а именно че до момента Общината успешно се е включила и е спечелила проекти по програмите на МОСВ –

ПУДООС, “Красива България”, СИФ, изготвени но нереализирани са проекти по САПАРД и ФАР, което е показател за готовността на администрацията да участва ефективно при изготвяне на проекти и привличане на средства по Структурните и Кохезионни фондове на ЕС, с които ще се подпомагат страните членки до 2013 год.

Все пак добре би било да се провеждат периодични обучения, които да дават информация за предстоящи програми и проекти. Най-добрата практика си остава спечеления и реализиран проект. Всеки един дава самочувствието и опита на администратора и служителя.

Информация и комуникация

Очертани са три основни проблема по отношение информационния обмен:

- незадоволително качество, пълнота и съгласуваност на информацията;
- липса на интерактивна комуникация, ориентирана към конкретни проблеми;
- слаба прозрачност и обратна връзка в комуникационния процес по избор на проектите;

Наличието на информация не е достатъчно, но е много важно условие за усвояване на средствата от ЕС. Има какво да се желае в това отношение.

Финансови ресурси

Основен принцип в използването на средствата от ЕС е принципът на допълняемост, което означава че финансирането на проект е обвързано със съфинансиране. Това в някои случаи се явява основен проблем поради липса на финансови средства както за изготвяне на проекти, така и за съфинансиране. Съществуват и други причини, а именно: липса на изградени партньорства, липса на умения и система на планиране и др. Следователно необходима е по-голяма гъвкавост, добро партньорство между общини, общини и НПО, публично – частно партньорство и държавата. По добро планиране на бюджета на общината в дългосрочен план.

Общината е изготвила три годишна бюджетна прогноза, която е приложена като *приложение 3* към плана. Стратегията за развитие на Общината има пряка връзка и представлява основа за изработване на следващите общински бюджети, както и за привличане на средства за реализацията на приоритетните проекти. Поради това е важно да се анализират досегашните бюджети на Община Белово и тяхното изпълнение.

Анализирайки приходите на община Белово се вижда, че като цяло общите приходи на общината намаляват, което е резултат от спада в собствените приходи. В структурно отношение собствените приходи са с най-голям дял в общите приходи. През отделните периоди този процент се променя като тенденцията е той да се движи около 70% от общите приходи. Това е показател за сравнително високата финансова автономност на общината.

Приходите от Централния републикански бюджет (субсидиите) са също относително постоянна величина около 15%. Незначителен (под 1%) е дялът на трансферите и безлихвените заеми. През 1998 г. и 1999 г. отпуснатите безлихвени заеми са с цел временна финансова помощ на общински предприятия. Такива в общината са “ВиК-Белово” ЕООД и “БКС” ЕООД.

ПРИХОДИ (в лв. и %)	1999		2000	
Собствени приходи	1695033	64.57%	1960000	83.70%
Взаимоотношения с ЦРБ	422307	16.09%	362900	15.50%
Трансфери и безлихвени заеми	21772	0.83%	17000	0.73%

Прих. остатък /нал. в нач. на годината/	486108	18.52%	1730	0.07%
Общо приходи по бюджета	2625220	100.00%	2341630	100.00%

Тенденцията към намаляване на собствените приходи е резултат от спада в данъчните приходи. Сравнението на размера на намаление на процента на собствените приходи с намалението на процента на данъчните приходи показва, че тези разлики са равни, т.е. намалението на собствените приходи е изцяло функция на спада в данъчните постъпления в общината. Относителният дял на данъчните приходи в собствените приходи на общината е около 80%. Слаб ръст бележат неданъчните приходи, което е резултат от увеличението на другите неданъчни приходи (приходи от продажба на услуги и стоки, отдаване под наем на имущество, глоби и санкции). В структурата на данъчните приходи с много малък дял са имуществените данъци. Тези приходи са с относително постоянен дял около 3%.

В собствените приходи един относително постоянен дял заемат и неданъчните приходи.

За периода 1999 г. -2000год. се забелязва спад в приходите от таксите и увеличение на другите неданъчни приходи. Причините за този спад са намаление на приходите от такса смет, в резултат на несъбрани суми. В структурата на приходите от такси с най-важно значение и голям дял са такси за битови отпадъци, такси за ползването на детски градини и за административни услуги. Ръстът на другите неданъчни приходи е резултат от продажбата на стоки и услуги, свързани с осъществяването на профилактични прегледи на работниците от предприятията, работещи на територията на община Белово

Като цяло спадът в приходите от такси се компенсира с по-голямо увеличение на другите неданъчни приходи в абсолютен размер, което резултира в нарастване на общите неданъчни приходи за 1999 г.

Община Белово няма финансови взаимоотношения с други общини, не е използвала банкови заеми, няма емитирани общински облигации. До сега тя е работила изключително със собствени средства и субсидии от ЦРБ. Това е една финансово стабилна община с потенциал за силно разширяване на финансовата ѝ активност и автономност.

Разходите на община Белово са насочени към задоволяване на социалните, образователни, здравни, културни, икономически, защитни, благоустройствени и инфраструктурни потребности на населението в общината, като се спазват установените отраслови приоритети – здравеопазване, социално дело, образование, екология, питейно водоснабдяване, съчетани с изискването средствата да се разходват спрямо изпълнението и плана при спазване на строг режим на икономии и при съблюдаване на определени приоритети относно медикаменти, стипендии и социални помощи, заплати и осигуровки, храна, както и издръжка на социални, здравни и образователни заведения, придобиване на дълготрайни активи.

Обемът и структурата на разходите зависят от редица фактори, като най-важен е размерът на действително постъпилите приходи. Разходите зависят и от множество натурални показатели, като численост на персонала, брой учащи се, брой хронично болни и др.

За 1999 г. общите разходи на община Белово намаляват в абсолютен размер в сравнение с 1998 г. , докато за периода 2001-2003год. общите разходи нарастват, като най – голям процент са разходите за образование .

В последващата таблица са представени разходите на общината по функции:

РАЗХОДИ (в лв. и %)	2001		2002		2003	
	лева	%				
Общи държавни служби	452 612	18,25	533 285	18,40	534 009	18,74
Отбрана	22 404	0,9	12 083	0,42	34 485	1,21

Образование	939 437	37,88	944 070	32,57	1 025 564	35,99
Здравеопазване	41 787	1,68	8 831	0,3	42 347	1,49
Социални дейности	542 038	21,85	529 461	18,27	237 217	8,32
БКС	337 041	13,59	406 301	14,02	724 134	25,41
Култура	57 593	2,32	56 879	1,96	83 089	2,92
Икономическа дейност	87 836	3,52	407 487	14,00	169 073	5,93
Други разходи	-	-	-	-	-	-
Всичко:	2 480 298	100 %	2 898 397	100 %	2 849 918	100 %

Характерна черта на бюджета на община Белово към май 2005год. е липсата на бюджетен дефицит. Общината има няколко извънбюджетни сметки и фондове. За разглеждания период при тях няма почти никакво движение на паричните потоци. Те не са от значение за приходната система на бюджета.

Съгласно три годишната бюджетна прогноза за периода 2005-2008 год. , приложена като приложение 3 към плана :

Финансирането на делегираните от държавата дейности се извършва чрез преотстъпен данък по ЗОДФЛ – за заплати и осигуровки и обща допълваща субсидия за издръжка.

Разходите за делегираните от държавата дейности по **икономически тип** се характеризират със следните особености:

1. Разходите за заплати и осигуровки са преобладаващи в структурата на разходите ;
2. Разходите за издръжка намаляват, поради факта, че те са предназначени за финансиране на общообразователните училища.

Разходите за делегираните от държавата дейности по **функционално предназначение** се характеризират със следните особености:

1. Най-голям е дела на разходите във функция “ Образование”, като за периода 2005-2008 година те намаляват от 71,34% до 66,18%. Това се обуславя от намаляване броя на учениците и закриване на начално училище в село Малко Белово.
2. Разходите във функция “ Общи държавни служби” – 23%, “Отбрана и сигурност” – 2-3%, “Образование” – 8%, и “Култура” – 4-5% в структурно отношение не променят дела си.

За прогнозния период с най-голям относителен дял в собствените приходи са приходите и доходи от собственост и общинските такси. Размерът им за периода 2006-2008 е 60-65% от общите приходи. Общата изравнителна субсидия е от 23-30% от приходите, а субсидията за капиталови разходи нараства от 10% до 13,38% от тях.

Разходите за местни дейности по **икономически тип** се характеризират със следните особености:

3. Разходите за заплати и осигуровки запазват относителния си дял в структурата на разходите;
4. Разходите за издръжка и за стоителство нарастват, като най-голямо е изменението за периода 2005-2007 година.

Разходите за местни дейности по **функционално предназначение** се характеризират със следните особености:

3. Най-голям е дела на разходите във функция “ Жилищно стоителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда” – 33-35%. Това е така, защото с тези разходи се финансират значими териториално-устройствени и социални обекти. Предвидени са и средства за подобряване на пътната инфраструктура.
4. Разходите във функция “ Общи държавни служби” – 27%, “Икономически дейности и услуги” – 20-21%, “Образование” – 8%, “Социално осигуряване,

подпомагане и грижи” – 9% и “Култура” – 1% в структурно отношение не променят дела си.

Изменението на натуралните показатели за делегираните от държавата дейности, финансирани чрез общинските бюджети в Община Белово за периода 2004-2008 година се характеризира със промени в следните функции:

1. Функция “Общинска администрация” - за периода 2006-2008 година щатната численост е увеличена с 10 броя дофинансирани бройки. Увеличението на числеността е необходимо във връзка с допълнителните функции, които държавата възлага на общините – създаване на звено за евроинтеграция, компютъризация на общинска администрация и други.
2. Функция “Отбрана и сигурност” - запазва се числеността, предоставена по данни на ЦКБППМН към МС и НСНВ.
3. Във функция “Образование” промените са продиктувани от факта, че поради намаляване броя на учениците Общински съвет - Белово гласува закриването на НУ село Малко Белово. Това обуславя намаляване на броя на паралелките и персонала.

Трудности в усвояването на средствата по предприсъединителните фондове. Умения за партньорство и взаимодействия с други участници в процеса .

Време е да се изведат поуки и общините да осъзнаят , че единственият верен път за постигане на коренна промяна в социално – икономическия живот на дадената община може да настъпи , при добро стратегическо планиране и успешно изготвяне и защитаване на проекти както по предприсъединителните , така и в следствие пред Структурните и Кохезионен фонд. Основните трудности при кандидатстване обикновено са ограничените ресурси и сложните процедури , поради което е добре общините да търсят партньори както сред други общини , така и сред неправителствените организации (НПО). Много от външните донори предпочитат да работят с НПО .

Характерно за българските общини е ,че не използват възможностите са съвместно търсене на решения по общи проблеми или за обединяване на ресурсите си .

Този ограничен капацитет за т.н. , хоризонтално партньорство представлява сериозен риск за усвояване на средствата по фондовете . необходимо е малките общини да обединят усилията си в тази насока .

1.7. SWOT АНАЛИЗ

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> • Близост до големи центрове – София , Пловдив и курортни центрове (Костенец и Боровец) • Добри условия за туризъм ,запазена ,уникална и самобитна природна среда ,съхранени обичаи • Изградено партньорство с представители на Русия • Добър потенциал за развитие на селски туризъм ; • Добри дадености за развитие на биологично земеделие ; 	<ul style="list-style-type: none"> • Липса на маркетингова стратегия за дългосрочното развитие на общината; • Миграция към други региони от страната и емиграция ; • Липса на добро публично – частно партньорство и партньорство между съседните общини в областта; • Липса на интернет страница на общината и стратегия за развитие в областта на туризма ; • Спряно производство на крупни производствени предприятия ;

<ul style="list-style-type: none"> • На фона на икономическото състояние ,относително стабилни демографски показатели ; • Квалифицирана работна ръка ,трудолюбив народ ; • Добри условия за развитие и традиции в животновъдство ; • Традиции в овощарство ; • Налични на термоминерални води и база за отдых • Екологично чисти територии ; • Добро образователно и квалификационно ниво на активното население; • Квалифицирани преподавателски кадри ; • Богата история и традиции, автентичен фолклор ,съхранена идентичност и самочувствие ; • Добри традиции в спорта; • Възможности за развитие на туристическия продукт ; • Активно се работи по утвърдената стратегия “ Полицията в близост до обществото “ 	<ul style="list-style-type: none"> • Слаба транспортно-комуникационна обезпеченост ; • Липса на добра инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи в населните места и пречиствателно съоръжения за битови отпадни води. • Ниска рентабилност на наличното към момента производство <ul style="list-style-type: none"> • <i>Стари и неефективни технологии</i> • <i>Физически и морално остаряло оборудване</i> • Липса на борси,добри пазари и цени за реализация на селскостопанската продукция ; • Недостатъчни външни инвестиции ; • Неорганизираност на селскостопанските производители; • Неефективни общински фирми; • Липса на реално функциониращи сдружения на бизнеса, включително представители на БСК, ТПП; • Лошо състояние на пътната мрежа; • Лошо състояние на уличната мрежа в града и селата ; • Неизградени водоизточници в населените места ; • Недоизградена канализация в град Неделино и липса на такава в останалите населени места; • Неактуализирани кадастрални планове; • Амортизирана електроразпределителна мрежа в някои населени места ; • Неефективно улично осветление; • Неефективна система за събиране и третиране на отпадъците; • Висока безработица; • По - трудна адаптивност на местното население към новите социално-икономически условия; • Недостатъчни възможности за реализация на младите хора; • Липса на изградени партньорства и контакти с групи в социална изолация; • Застаряване на населението и относително ниска раждаемост • Недостатъчен брой служители , липса на добра материално – техническа база на ПУ Белово
--	---

Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> • Развитие на биологично и алтернативно земеделие ; • Производство на екологично чисти продукти на селското стопанство и преработвателната промишленост; • Развитие на сектора МСП и услугите; • Наличие на свободни мощности и материално-техническа база ; • Наличие на производствени мощности и квалифицирана за това работна ръка ; • Създаване на индустриални зони за МСП; • Построяване на нови пътни връзки и рехабилитация и доизграждане на транспортната инфраструктура ; • Възвръщане на пазарите и партньори и намиране на нови такива; • Проучване за находища на минерални води и залежи от полезни изкопаеми ; • Възстановяване на стари занаяти и обичаи; • Развитие на туризма в подходящи за региона форми; • Възстановяване и доизграждане на допълнителна водоснабдителна система, доизграждане на канализационни мрежи ; • Изграждане на пречиствателни съоръжения ; • Изграждане на социално партньорство, иновации , продължаващо професионално обучение и др. • Прилагане на специализирани програми за образование и обучение; • Възраждане на традициите в спорта и създаване на добра материално – техническа база ; 	<ul style="list-style-type: none"> • Финансова необезпеченост на инвестиционни регионални проекти; • Липса на информация за източници за финансиране ; • Силно ограничено производство на много промишлени отрасли; • Ограничен интерес на чуждите инвеститори към района и малките общини поради липса на • Влошаване на демографските фактори /изтичане на квалифицирана работна ръка , младежи и обезлюдяване на селските райони/ • Ниска раждаемост • Недостиг на финансиране за бизнеса • Недостатъчни бюджетни средства за капиталови разходи ; • концентрация на индустрията в общинския център • Увеличаване на данъчното бреме; • Намаляване покупателната способност на населението ; • Влошаване на климатичните условия • Недостиг на бюджетни средства за социални дейности • Влошаване инфраструктурата в някои квартали и нас.места поради нерегламентирано строителство • Трудна адаптивност към европейските изисквания ,въвеждане на квоти и ограничения за европейските и други пазари • Опазване на околната среда ,липса на култура в населението ,създаване на нерегламентирани сметища

2. ВИЗИЯ ,ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОБЩНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ (ОПР) ЗА ПЕРИОДА 2007-2013

Стратегическа част

Стратегията за развитие представлява ключов елемент на плана и обединява усилията на местната общност за развитието на община Белово. Тя има решаващо значение за мобилизиране и използване на местния потенциал и ресурси за постигане целите на развитието на общината през периода 2007-2013 година.

Стратегията отразява както европейската политика за регионално развитие, ориентирана към икономическо, социално и териториално сближаване, така и националните приоритети за

устойчиво и балансирано развитие на регионите и общините в страната. Стратегията за развитие на община Белово има интегративен характер по отношение на секторните политики за местно развитие, тъй като определя необходимите структурни промени, интервенции и взаимодействие между различните местни икономически и социални сектори и политиката за опазване на околната среда с оглед преодоляване на съществуващите вътрешни и регионални диспропорции и създаване на условия за постигане на растеж и по-устойчиво, балансирано и хармонично развитие на територията на общината.

Стратегията за развитие очертава визията, основните цели и приоритети за развитие на общината за плановия период и осъществява необходимата връзка във вертикален план със стратегиите за развитие на областта и региона, както и съответствие и допълване в хоризонтален план със секторните политики и мерки за развитие на местно ниво. Дефинираните основни цели и приоритети са фокус на местната политика за развитие и средоточие на усилията на общинските власти, икономическите и социалните партньори и гражданското общество за постигане на икономически растеж и по-добро качество на живот на хората в общината. Те са и базата за разработване и прилагане на Програмата за реализация на Общинския план, която е основен оперативен инструмент за насочване и управление на ресурсите в подкрепа на политиката за устойчиво интегрирано местно развитие.

Визия

Визията за развитие на община Белово представлява обобщен израз и декларация за това, как виждаме и каква бихме искали да стане в бъдеще нашата община.

Тя отразява общия стремеж на местната самоуправляваща се общност към възходящо социално-икономическо развитие и просперитет за един по-дълъг период от време, като към края на 2013 година се очаква постигане на определената визия в значителна степен и формулиране на следваща визия на основата на резултатите и очертаващите се нови перспективи.

Визията е резултат на задълбочен анализ на статистическите данни за състоянието на общината, на силните и слабите страни, на заплахите и възможностите за устойчиво интегрирано местно развитие. Вътрешните и външните фактори за развитие са свързани с реалностите в общината, областта и региона, както и с макроикономическите намерения и възможности за развитие на страната. Голямото предизвикателство пред общността и пред общинските власти през плановия период е решаването на натрупаните проблеми и реализацията на потенциала за развитие на община Белово.

Визията за бъдещето на общината е формулирана в резултат на срещи и дискусии на представители на обществеността и местната власт. Жителите на общината добре познават спецификата на местните ресурси и историческото минало на своя край и ги възприемат като упование и надежда за успешно бъдещо икономическо, културно и духовно възраждане. Те осъзнават, че местните ресурси трябва да се използват ефективно и разумно, съобразно принципите на устойчивото развитие.

Визия за Общинския План за Развитие

Хората се стремят към бъдеще, когато природните богатства на общината (климат, гори, минерални извори, подземни изкопаеми) ще бъдат използвани по най-разумен и ефективен начин, за осигуряване поминъка и просперитета на всички жители на този древен край.

За тях промяната към по-добър живот е свързана с удовлетворяване на съществуващите потребности от работни места, храна, здравословни условия на живот, труд и отдих, образование, култура и личностна реализация.

Своето хармонично развитие те виждат в съхраняването на околната среда , природните ресурси и биологично разнообразие, възраждане и развитието на високопланинско, екологично чисто селско стопанство, незамърсяваща индустрия, туризма.

Изграждане на съвременни транспортни връзки и комуникации, отварянето към съседните области и трансграничното сътрудничество, при запазване на своята идентичност , традиции, фолклор и занаяти.

Трябва да се съхранят специфичния и индивидуален характер на Беловския край и неговия природо-екологичен и духовно-културен потенциал и да се използват като основен фактор за бъдещо устойчиво развитие и просперитет.

Визия

Главната цел на регионалното развитие за периода до 2015 е постигане на устойчиво и балансирано развитие на районите в РБългария , според дългосрочната национална стратегия .

Възловата географска позиция и уникалните природни дадености на Община Белово дават възможност за превръщането и в модерно европейско средище с характерен и привлекателен облик .

Експонирането и развитието на тези възможности ще превърнат Община Белово в удобен , екологично чист , комуникативен и равноправен европейски център – притегателен за живот и бизнес , туризъм и отдих.

ПОСТИГАНЕТО НА ВИЗИЯТА ЩЕ СТАНЕ В ПАРТНЬОРСТВО И С ЦЕЛЕНАСОЧЕНИ ДЕЙСТВИЯ НА ОСНОВАТА НА МЕСТНИ РЕСУРСИ И ПРИВЛИЧАНЕ НА СРЕДСТВА ПО НАЦИОНАЛНИ И МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ.

ДЕЙНОСТИТЕ И ПРОЕКТИТЕ ЩЕ БЪДАТ ПОДЧИНЕНИ НА ПРИНЦИПИТЕ НА ПРОГРАМИРАНЕ, КОНЦЕНТРАЦИЯ, ПАРТНЬОРСТВО И ДОПЪЛНИТЕЛНОСТ НА ФИНАНСИРАНЕТО.

ЩЕ СЕ ОСИГУРИ КООРДИНАЦИЯ, ЕФЕКТИВНОСТ И УСТОЙЧИВОСТ В ДЕЙСТВИЯТА НА ВСИЧКИ ИНСТИТУЦИИ, ЗАИНТЕРЕСОВАНИ ОТ РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНАТА, И СТРЕМЕЖА ЗА ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЛАСТТА.

С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЕЙНОСТИТЕ И ПРОЕКТИТЕ В ПЛАНА ОЧАКВАМЕ В КРАЯ НА 2009 ГОДИНА:

- БРУТНИЯ ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ НА ЖИТЕЛ ДА БЪДЕ ДВА ПЪТИ ПО-ГОЛЯМ СПРЯМО 2000 ГОДИНА,
- БЕЗРАБОТНИТЕ ДА СА ПОД 11% ОТ АКТИВНОТО ТРУДОСПОСОБНО НАСЕЛЕНИЕ,
- ПРОМИШЛЕНОСТТА, ДЪРВОДОБИВА И СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО В РЕГИОНА ДА СА ЕФЕКТИВНИ И КОНКУРЕНТНОСПОСОБНИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАЗАР.

С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЕЙНОСТИТЕ И ПРОЕКТИТЕ В ПЛАНА ОЧАКВАМЕ В КРАЯ НА 2013 ГОДИНА:

- НАСЕЛЕНИЕТО ОТ БЕЛОВСКА ОБЩИНА ДА НАРАСТНЕ С 10 %.
- ЖИТЕЛИТЕ НА ОБЩИНАТА ДА ЖИВЕЯТ В ЧИСТА И ЗДРАВΟΣЛОВНА ОКОЛНА СРЕДА ПРИ ЗАПАЗЕНО БИОРАЗНООБРАЗИЕ И ПРИРОДА.
- БЕЗРАБОТНИТЕ ДА СА ПОД 10% ОТ АКТИВНОТО ТРУДОСПОСОБНО НАСЕЛЕНИЕ.
- ДОХОДИТЕ НА ЧЛЕН ОТ СЕМЕЙСТВОТО ДА СА СЪИЗМЕРИМИ С ТЕЗИ НА ИЗТОЧНО - ЕВРОПЕЙСКИТЕ ДЪРЖАВИ – ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ.
- ПРИРОДАТА И КУЛТУРАТА – СЪХРАНЕНО И ПОПУЛЯРИЗИРАНО ИСТОРИЧЕСКОТО И КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Стратегически приоритети, цели и мерки за устойчиво развитие на Беловска община

Въз основа на анализа на проблемите и нуждите, силните и слаби страни, възможностите и заплахите за социалното и икономическо развитие се определят следните стратегически цели, приоритети и мерки за бъдещото развитие на общината .

Главната цел може да се постигне чрез реализирането на следните стратегически цели :

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: ИНВЕСТИЦИИ ЗА ХОРАТА
--

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: РАЗВИТИЕ НА ПОТЕНЦИАЛА
--

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: СЪТРУДНИЧЕСТНО
--

ПРИОРИТЕТ 1:ПОВИШАВАНЕ НА РЕГИОНАЛНАТА КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТ

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1 :РАЗВИТИЕ НА ИНОВАЦИИТЕ

МЯРКА 1.1.РАЗРАБОТВАНЕ НА ОБЩИНСКА ИНОВАЦИОННА СТРАТЕГИЯ

МЯРКА 1.2 .СЪЗДАВАНЕ НА АКТИВНО ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО И ПРИВЛИЧАНЕ НА ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ / ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ /

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2: ИЗГРАЖДАНЕ НА ПУБЛИЧНО – ЧАСТНО ПАРТНЪОРСТВО

МЯРКА1.1. ПАРТНЪОРСТВОТО МЕЖДУ ОБЩИНИТЕ , БИЗНЕСА И НПО В ОСНОВАТА НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ

МЯРКА 1.2. ПРИВЛИЧАНЕ НА ИНВЕСТИТОРИ

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3. ПОДОБРЯВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

МЯРКА 1.1. ИЗГРАЖДАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННА МРЕЖА И ИНФОЕВРОЦЕНТЪР

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4. ИКОНОМИКАТА – ГРЪБНАКА НА ОБЩИНАТА

МЯРКА 1.1. СТРАТЕГИЯ ЗА ДИВЕРСИФИКАЦИЯ В ИКОНОМИКАТА В ОБЩИНАТА ;

МЯРКА 1.2. РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО СЪОБРАЗЕНО СЪС СПЕЦИФИКАТА НА РЕГИОНА И ЕВРОПЕЙСКИТЕ КРИТЕРИИ ;

МЯРКА 1.3. ПОДКРЕПА НА БИЗНЕСА ;

ПРИОРИТЕТ 2: ИНФРАСТРУКТУРА ЗА РАЗВИТИЕ

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1 : РАЗВИВАНЕ НА ДОБРА ТРАНСПОРТНА МРЕЖА В ОБЩИНАТА

МЯРКА 1.1.ИЗГОТВЯНЕ НА ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТРАНСПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА В ОБЩИНАТА – РЕПУБЛИКАНСКА , ОБЩИНСКА И ПЪТИЩА ОТ МЕСТНО ЗНАЧЕНИЕ

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2: ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

МЯРКА 2.1. ДОИЗГРАЖДАНЕ НА ВОДОСНАБДИТЕЛНИТЕ И КАНАЛИЗАЦИОННИ СИСТЕМИ , ПСОВ;

МЯРКА 2.2. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

МЯРКА 2.3.ПРЕДПАЗВАНЕ ОТ ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ И РИСКОВЕ – УКРЕПВАНЕ НА СВЛАЧИЩА, БРЕГОВЕ НА РЕКИ ;

ПРИОРИТЕТ 3: КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1: ИНВЕСТИЦИИ В ОБРАЗОВАНИЕТО

МЯРКА 1.1.ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО , ИЗГРАЖДАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА . ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ . ДЕН НА ОТВОРЕНИТЕ ВРАТИ В ОБРАЗОВАНИЕТО

МЯРКА 1.2.СТИМУЛИРАНЕ ПОЛИТИКАТА НА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ И ППО;

МЯРКА 1.3.СЪЗДАВАНЕ НА ПУБЛИЧНО – ЧАСТНО ПАРТНЪОРСТВО С ОГЛЕД СТИМУЛИРАНЕ НА ВРЪЗКИТЕ МЕЖДУ ИНСТИТУЦИИ,ИНСТИТУТИТЕ , БИЗНЕСА КАТО РАБОТОДАТЕЛИ И ОБУЧАВАЩИТЕ СЕ – МЛАДЕЖИ И СТУДЕНТИ ;

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2 :ИНВЕСТИЦИИ ЗА ХОРАТА. ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА БЕЗРАБОТИЦАТА И СОЦИАЛНАТА ИЗОЛАЦИЯ НА ГРУПИ В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ

МЯРКА 1.1.ПОДКРЕПА ИНТЕГРИРАНЕТО НА БЕЗРАБОТНИТЕ

МЯРКА 1.2. ПРИЛАГАНЕ НА ПРЕВАНТИВНИ И АКТИВНИ МЕРКИ

МЯРКА 1.3. ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО ЗА ГРУПИТЕ В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3:ДОСТЪПНОСТ И КАЧЕСТВЕНИ ЗДРАВНИ УСЛУГИ

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4:ОПАЗВАНЕ И ВАЛОРИЗИРАНЕ НА ПРИРОДНОТО И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

МЯРКА 1.1.РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ УСЛУГИ КАТО ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ДИВЕРСИФИКАЦИЯ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

МЯРКА 1.2. УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ ЧРЕЗ ОПАЗВАНЕ И ЕКСПОНИРАНЕ НА ПРИРОДНОТО И КУЛТУРНО БОГАТСТВО .

ПРИОРИТЕТ 4: ПОДОБРЯВАНЕ НА СРЕДАТА НА ЖИВОТ

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1. ОБНОВЯВАНЕ НА ПУБЛИЧНИТЕ ПРОСТРАНСТВА . ДОСТЪП ДО УСЛУГИ .

МЯРКА 1.1. ОБНОВЛЕНИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВО НА ГРАДА , СЕЛАТА И КВАРТАЛНИ РАЗРАБОТКИ

МЯРКА 1.2. ПОВИШАВАНЕ ДОСТЪПА ДО УСЛУГИ

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2 . ПОДОБРЯВАНЕ НА СЕЛСКАТА СРЕДА И ВРЪЗКИТЕ ГРАД – СЕЛО

ПРИОРИТЕТ 5 . СЪТРУДНИЧЕСТВО – ФОРМУЛА НА УСПЕХА

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1 :РАЗВИТИЕ НА МЕЖДУОБЩИНСКО , РЕГИОНАЛНО , НАЦИОНАЛНО И ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ;

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2 : РАЗВИТИЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ ИНСТИТУЦИИТЕ И МСБ ;

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3 : ДОВЕРИЕ В ИНСТИТУЦИИТЕ , АКТИВНО ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО , МРЕЖИ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

ПРИОРИТЕТ 6 . УКРЕПВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1. ГОТОВНОСТ И АДЕКВАТНОСТ ЗА ВЪЗПРИЕМАНЕ НА РЕФОРМИТЕ НА ПОЛИТИКАТА НА ЕС;

МЯРКА 1.1.УКРЕПВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА НА МЕСТНО НИВО ЗА ЕФЕКТИВНО УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ СТРУКТУРНИТЕ ИНСТРУМЕНТИ НА ЕС

МЯРКА 1.2. ПОДГОТВЕНОСТ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТИ

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2. РЕГИОНАЛНИ ПАРТНЬОРСТВА ЗА РАЗВИТИЕ И СЪТРУДНИЧЕСТВО И СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ПАРТНЬОРИ

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3. ИНСТИТУЦИИТЕ – В ПОЛЗА НА ХОРАТА . ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРЕДОСТАВЕНИТЕ УСЛУГИ

МЯРКА 1.1.ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ – РЕГИОНАЛНИ И МЕСТНИ ИНСТИТУЦИИ, СОЦИАЛНИ ПАРТНЬОРИ , НПО И ДР.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4. ИНОВАЦИИ , НОВИ ПОДХОДИ ,ЕФЕКТИВНОСТ ЗА ПОСТИГАНЕ НА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТ

3. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ(ОПР)

Организацията и методът за изпълнение на Общинския план за развитие обхващат системите за управление и контрол, наблюдение и оценка, осигуряване на информация и публичност и прилагането на принципа за партньорство на всички етапи на изпълнение.

В процеса на реализация на плана ще се спазват и принципите на отговорно и добро управление, ефективен финансов контрол, разделение на правомощията при осъществяване на управленските функции, предотвратяване и корекция на нередностите при изпълнението на конкретните дейности.

3.1.ИНСТИТУЦИОНАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПР

Орган за управление на Общинския план за развитие е кметът на общината.

Органът за управление е отговорен за:

- организацията и координацията на системата за събиране на статистическа и финансова информация за изпълнението на плана;
- изготвянето на годишни доклади и заключителен доклад за изпълнението на плана.
- организирането на междинна и заключителна оценка на постигнатия напредък при изпълнението на целите и приоритетите
- ефективното финансово управление и контрол
- координацията и съответствието със секторни политики на местно, областно/регионално и национално ниво
- спазването на съответното законодателство, нормативната уредба и методическите указания на компетентните органи
- информацията и публичността на плана

Специализираните звена на общинската администрация са отговорни за оперативното управление на плана - административно и финансово управление, финансов контрол и вътрешен одит.

Организация и координация на дейностите за постигане на целите

1. Ангажираност на публичните институции и местните организации в областта на регионалното развитие

Местните институции и тяхната ангажираност в общинското и областно развитие е неотменна необходимост, защото органите за управление са ефективни, когато мислят и действат единно и стратегически, грижат се за бъдещето и за това как да го изградят съвместно.

Цялостната организация и координация на дейностите се осъществява и ще се осъществява съобразно **принципа на партньорство**. В процеса на изготвяне на стратегическия документ бяха поканени да участват представители на много институции. Функциите по изпълнението на регионалната политика в България на органите на изпълнителната власт на териториално ниво са описани в Закона за регионалното развитие.

Ролята на **националната статистика** е много важна при обосноваване решенията на политиката за регионално развитие. Териториално статистическо бюро – Пазарджик осигури информация, необходима за аналитичната част на стратегията. В процеса на изпълнение на Плана ТСБ може да сигурява информация, необходима за наблюдението и оценката на изпълнението на ОСР.

Местните власти участват в реализирането на приоритети на Плана за развитие, чрез мобилизиране на местните финансови, човешки и организационни ресурси, включително частния и неправителствения сектор за изпълнение на мерките и проектите на тези планове и програми, за развитие и прилагане на местните инициативи с над общинско значение, за осигуряване на публичност на действията на местното развитие.

Участието на **социално-икономическите партньори, неправителствения и частния сектор** в политиката на регионалното развитие в рамките на ОСР следва да бъде широко застъпено.

Синдикалните организации, Организацията на работодателите са членове на Областния съвет за регионално развитие и като такива са основен партньор на общинските и областните власти в процеса на формиране и прилагане на регионалната политика.

Неправителствените организации имат функция на полезен коректив по отношение подготовката на Плана и на реален участник в нейното изпълнение. Те имат широки възможности за подпомагане на информационни, образователни и квалификационни, маркетингови и други компоненти по реализация на Плана. Голяма част от тях пряко ще участват в реализацията на проекти и действия за регионално развитие, финансирани от европейски и други фондове. Фактор за успешното им включване е усъвършенствания механизъм на партньорство с тях и привличане на обществеността.

Цялостната организация и координация на дейностите ще се осъществява съобразно принципа на партньорство.

Участието на местните власти, в лицето на кмета на общината и общинския съвет, се характеризира с разработването и изпълнението на общинските ПР.

Всички заинтересовани страни подпомагат дейностите по реализацията на ОПР чрез разработването на проекти за регионално развитие, чрез активно участие в процеса на вземане на решения и маргелиране.

Цялостният процес по стратегическо планиране и програмиране на общинско ниво се осъществява в съответствие с приоритетите на регионалната политика в България и изискванията на ЕС.

Партньорство за развитие

На регионално и областно ниво са изградени и действат консултативни органи на принципа на партньорството, които активно участват в планирането, програмирането, наблюдението и оценката в областта на прилагане на политиката за регионално и местно развитие. Основните органи, които включват представители на държавните органи – ключови министерства,

областни управители, местни власти, икономически и социални партньори и граждански организации, са:

- **Регионалният съвет за развитие**, който обсъжда и съгласува Регионалния план за развитие на Южен централен район в т.ч. и оценява инициативите на общините за регионално и местно развитие. Този орган е изграден на ниво, съответстващо на Ниво 2 от класификацията на европейските региони (NUTS), възприета от Евростат.
- **Областният съвет за развитие**, който обсъжда и приема проекта за Областна стратегия за развитие и схема за устройство на област Пазарджик, като също така оценява инициативите на общините, регионалните агенции, гражданските сдружения и неправителствените организации, свързани със стратегията за развитие на областта. Областният съвет за развитие е изграден на ниво, съответстващо на Ниво 3 от класификацията на европейските региони (NUTS).

Основните партньори в осъществяване на стратегията за устойчиво интегрирано развитие на община Белово и при реализацията Общинския план за развитие са:

Общинската администрация – координатор и двигател на развитие

Общинската администрация е основна страна в подготовката и реализацията на стратегията за развитие, залегнала в Общинския план, като институционализирана воля на населението на общината за местно самоуправление, изразена в техния вот за избор на кмет и Общински съвет.

Ролята на органите на местното самоуправление и общинската администрация е ключова по отношение на следните области:

- влияние върху икономическата среда (най-вече чрез местни данъци и такси)
- насърчаване на частния бизнес чрез инвестиции в публичната инфраструктура
- пряко участие в отделни проекти, в които е ангажирана общинска собственост и които могат да бъдат основа за публично-частни партньорства
- подпомагане на определени инициативи чрез помощ при тяхното финансиране (най-вече чрез предоставяне на гаранции, насърчаване на кредитни кооперации)
- предоставяне на качествени публични услуги, които да бъдат убедителен аргумент в полза на ясни и прозрачни отношения между бизнеса, гражданството и общинската администрация (по принципа “видим ефект от данъците на населението”).

Общинската администрация ще се придържа към следните основни принципи:

- запазване на възможността за участие в икономическия живот през публично-частни партньорства. Това може да бъде една от гаранциите за прозрачно и оптимално използване на общинските ресурси (като например концесии за минерална вода);
- икономическата активност на общината, макар и в ограничени размери, ще поддържа мероприятия, които имат смесен (икономически и социален) характер и тяхната ефективност не се измерва единствено с икономически критерии (като рентабилност). При такива мероприятия обаче винаги трябва да бъде ясно представена социалната компонента на общата цел, за която се заплаща определена икономическа цена;
- приватизацията на предприятия за отделни публични услуги (като поддържане на чистотата и сметоизвозване) следва да се осъществява само при наличие на гаранции за по-добро качество на приемливи цени на предоставяните услуги;
- максимално прозрачно управление на общинските активи в каквато и форма да са те (общински предприятия, дялови участия с смесени фирми и т.н.)

Обективните предпоставки за активно и разширено участие на общинските власти са:

- волята за промени и необходимостта от развитие на демократичните процеси в управлението на общината;
- изискванията на процеса на интеграция на страната и регионите в Европейския съюз;
- необходимостта от въвличането на гражданите в местното самоуправление и реализирането на стратегията за развитие на общината;
- процесите на глобализация и засилен конкурентен натиск върху икономиката след пълноправното членство на България в ЕС и необходимостта от устойчиво местно икономическо развитие.

Областна администрация и местните власти са основните участници и партньори в процеса на формиране и прилагане на регионалната политика. Участват в състава на органите създадени със ЗРР за целите на управлението и наблюдението на регионалното развитие и в частност в Областния съвет за развитие.

Областна администрация и областния съвет за развитие участват в изпълнението на ОСР чрез изработването, общественото обсъждане и изпълнението на Областната стратегия за развитие. Областната администрация участва във формирането на регионални и местни партньорства при подготовката, финансирането и изпълнението на проекти, реализиращи плановите документи на местно ниво.

Частният бизнес – надежден икономически партньор

При определяне ролята на частния бизнес за развитието на общината и за реализиране на стратегията за устойчиво интегрирано развитие правилното разпределение на ролята между общинската администрация и бизнеса е от особено значение.

Бизнесът е основният икономически партньор при изпълнението на стратегията. Партньорството обаче действа в определени институционални, фискални и инфраструктурни условия, които могат да са предмет на общински решения.

За успешното реализиране на Общинския план за развитие е особено важно да има постоянен диалог между общината и бизнеса за потенциалните ползи и загуби от едно или друго решение и за това как то би се отразило в по-широк план върху икономическите и социалните аспекти на развитието в община Белово. Създаването на благоприятен бизнес климат в общината е основна предпоставка и за привличането на преки чуждестранни инвестиции.

Професионалните сдружения и неправителствените организации – мобилизиращи социални партньори

Професионалните сдружения и организации на работниците и служителите и неправителствените организации, действащи в община Белово, ще имат съществена роля при реализацията на Общинския план за развитие, като в някои отношения е възможно ролята им да бъде водеща. Предпоставките за това са следните:

- ✓ Организациите имат възможност да реализират и стопанска дейност, ако тя е съобразена с основната им дейност. Това дава възможност за допълнителни приходи;
- ✓ В много случаи тези организации са канал, през който в общината реално влизат чуждестранни инвестиции ;
- ✓ Организациите обикновено са източник на качествени експертни знания и “друг поглед” върху едни или други проблеми, което ги прави често незаменими при изработване и

взимане на решения на общинско ниво. Това се отнася до синдикалните организации и професионалните сдружения и до нестопанските организации предимно в областта на екологията и насърчаването на равните възможности, като добра експертиза вече притежават организации, занимаващи се с екологични оценки и анализи, икономически анализи и прогнози, работа с деца, с хора с увреждания, със стари хора.

Неправителствените организации (НПО) като юридически лица с нестопанска цел чрез осъществяването на конкретни проекти работят за защита на гражданските интереси и местното развитие. Те са естествен партньор на местните власти, бизнес и медии и имат съществена роля при изработването и реализацията на стратегията за интегрирано местно развитие. Предимство на НПО е постоянното взаимодействие с граждански групи и доброто познаване на местните проблеми. Всяка от тях има мисия и представлява определени граждански интереси. Неправителствените организации могат да привличат вниманието на общността към определени теми като предизвикват дебат, предоставят допълнителни знания и умения, мобилизират гражданско участие и обществена подкрепа, които са изключително важни за успешното осъществяване на Общинския план за развитие.

Потенциалното поле за работа за подобни организации тепърва ще се разширява.

3.2. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И ФИНАНСОВИ МЕХАНИЗМИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ

Национални източници

Републикански бюджет:

Ежегодно към Закона за държавния бюджет за съответната година се приема финансирането на инвестиционни обекти. В повечето случаи обектите се финансират в продължение на две или повече години.

Изготвя се окончателния поименен списък, който е приложение към Закона за държавния бюджет. Финансират се основно обекти, включени в Национални програми, приети от Правителството

Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда /ПУДООС/ към МОСВ

Голяма част от проектите, финансирани от предприятието са инвестиционни проекти. Видовете проекти, които се финансират от ПУДООС са:

- Проекти за изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води и канализационни мрежи
- Проекти за ликвидиране на сондажи, в които се смесват води с различни качества и се замърсяват по-дълбокочисти подземни води, за консервиране и за привеждане на кранов режим на сондажи, разкриващи подземни води на самоизлив, които не се използват
- Проекти в областта на управление на отпадъците
- Проекти за изграждане на съоръжения за регулиране на оттока на реките и създаване на водни площи с местно значение
- Проекти за изграждане на съоръжения за защита руслата и бреговете, на дерета от ерозия
- Проекти, свързани с изграждането на малки водоснабдителни мрежи и съоръжения с местно значение за питейно-битово водоснабдяване на населението
- Проекти, свързани с органично земеделие, екологосъобразно животновъдство и екотуризъм
- Малки водно-електрически централи

Външни програми

Предприсъединителни фондове на Европейския съюз за държавите кандидатки за членство – ИСПА и САПАРД

Предприсъединителните фондове ще действат в периода на подготовката на страната ни за пълноправно членство .

ИСПА

Този фонд носи наименованието "Инструмент за структурна политика за предприсъединяване" англ. Instrument for Structural Policies for Pre-accession" /ISPA/. ИСПА /на български вече се е наложило съкращението ИСПА / ще предоставя подкрепа за подготовка за членство в ЕС на държави-кандидат-членки, където влиза и България, за икономическото и социалното сближаване в сферата на околната среда и транспорта.

Финансирането по линия на ИСПА ще подкрепя проекти за осъществяване на мерки в сферата на опазване на околната среда, които да помогнат на страните-бенефициенти в изпълнението на изискванията на ЕС в тази област, както и проекти в транспортната инфраструктура, предимно на тези, които осигуряват взаимовръзка на националните с европейските транспортни мрежи. Размерът на финансирането на всеки проект не трябва да бъде по-малко от 5 млн. евро, което означава че ще се подкрепят сравнително крупни проекти в посочените сфери. Със средства по ИСПА могат да бъдат финансирани до 75% от стойността на одобрените проекти в изключителни случаи - до 85%. Останалата сума трябва да бъде осигурена от страната-бенефициент , т.е задължителен е принципа на допълняемостта от национални източници. Програмата е отворена за България за периода 2000-2006г. Проектите се предлагат от Правителството на България чрез Съвета по регионално развитие към Министерски съвет.

САПАРД

С регламент на Съвета 1268/1999 от 21 юни 1999 г./ публикуван в Официален вестник на ЕО 161/43 от 26 юни 1999 г. се създава още един специален Фонд за подпомагане на предприсъединителните мерки в селското стопанство и земеделското развитие в държавите-кандидатки през периода на подготовката за членство /англ. Community support for pre-accession measures for agriculture and rural development in the applicant countries of central and eastern Europe / . Този фонд за предприсъединително съдействие в селското стопанство е познат под наименованието САПАРД. По него са бенефициенти същите страни както по ИСПА. Той трябва да подкрепя създаването на устойчиво селско стопанство и устойчиво земеделско развитие. Важна е ролята на фонда за прилагането на законодателството, свързано с общата селскостопанска политика. Фондът ще подкрепя разнородни мерки, свързани с инвестиции, подобряване на преработката и маркетинга на селскостопанските продукти, усъвършенстване на структурите за контрол на качеството, ветеринарния и фитосанитарния контрол, усъвършенстване на професионалното обучение в тази сфера, развитие и диверсификация на икономическите дейности с цел осигуряване на допълнителни доходи , обновяване и развитие на селата и др.

Програмата се ръководи от Министерство на земеделието и горите, а Изпълнителна Агенция по Програмата е фонд "Земеделие" към същото министерство.

Програма ФАР

1. *Национална Програма ФАР.*

2. Програма ФАР ТГС: България – Гърция

Проектите по Трансгранична Програма ФАР се координират от Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

Проекти и програми за заетост, обявени от Министерството на труда и социалната политика

Цели, приоритетни области - Повишаване на жизнения стандарт и развитие на социалния капитал

Проекти и програми, обявени от Министерството на регионалното развитие и благоустройството

Финансираща или координираща организация - Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Цели, приоритетни области - Програми ИСПА, ФАР "Икономическо и социално сближаване" и ФАР "Трансгранично сътрудничество".

Проекти и програми, обявени от Министерството на икономиката

Финансираща или координираща организация - Министерство на икономиката

Цели, приоритетни области - Провеждане на държавната политика в областта на промишлеността, търговията, туризма, приватизацията

Проекти и програми, обявени от Министерството на образованието и науката

Финансираща или координираща организация - Министерство на образованието и науката

Цели, приоритетни области - Програми, свързани с образованието; конкурси за ученици, студенти, преподаватели, експерти, изследователи

Проекти и програми, обявени от Министерството на околната среда и водите

Финансираща или координираща организация - Министерство на околната среда и водите

Цели, приоритетни области - Съхраняване на природните богатства и осигуряване на здравословна околна среда

Агенция за чуждестранни инвестиции

Финансираща или координираща организация - Агенция за чуждестранни инвестиции

Цели, приоритетни области - възможности за търсене на партньори по конкретни инвестиционни проекти във всички стопански области

Красива България

Финансираща или координираща организация - Министерство на труда и социалната политика

Цели, приоритетни области - временна трудова заетост, квалификационно обучение в областта на строителството и туризма

Междуправителствени двустранни програми за сътрудничество

Програми за подпомагане, обявени в сайта на Британското посолство

Финансираща или координираща организация - Министерство за международно развитие - Великобритания

Цели, приоритетни области - трудова заетост; околната среда; силно гражданско общество; социално сближаване; развитие на финансови пазари; търговия и привличане на чуждестранни инвестиции; обучение,

Програма за малки грантове на Комисия "Демокрация" към посолството на САЩ в България

Финансова целева помощ (до 24 000 щ.д.) за нестопански организации за проекти, насочени към развитие на демократичните институции в България: изграждане на демократични институции, първенство на закона, достъп до информация, гражданско обучение и гражданско общество, човешки права, етническа и политическа хармония.

Българо-Датска програма.

По тази програма се финансират инвестиционни екологични проекти, в т.ч. на общини /ГПСОВ, депа за отпадъци, топлофикации/ под формата на безвъзмездни помощи. Изисква се национално съфинансиране, като за всеки проект условията се уточняват поотделно.

Предимство на тази програма е възможността да се финансират предварителните проучвания и подготовката на цялата техническа документация , необходима за стартирането на инвестиционните проекти.

Програма на Правителството на Япония

По тази програма се отпуска безвъзмездна помощ за проекти на местно равнище. Целеви области:

- социално-икономическа инфраструктура;
- социални и здравни услуги, като дейности с цел повишаване на жизнения стандарт и развитие на човешките ресурси на Република България;
- подкрепа за образованието и професионалното обучение.

Българо-холандска програма

Министерство на икономиката на България е координатор на Програма “PSO+”, от която могат да се възползват фирми и общини за финансиране на инвестиционни проекти. Холандски фирми, доставчици на оборудване, необходимо за реализация на проекта, могат да кандидатстват пред Холандското Министерство на икономиката за безвъзмездно финансиране, в партньорство с български фирми.

След 2007 г., когато България стане пълноправен член на ЕС, за финансиране на проектите ще се ползват средства от следните фондове:

- Европейски фонд за регионално развитие
- Европейски социален фонд
- Финансов инструмент за насочване на рибното стопанство
- Европейски фонд за насочване и гарантиране на селското стопанство
- Фонд “Сближаване”
- Европейска инвестиционна банка

Европейските политики, които ще имат най-пряко влияние върху българските местни власти

Предстоящото присъединяване на България към Европейския съюз през 2007 г. е свързано както със създаването на много нови възможности за страната като цяло, така и с изпълнението на много конкретни ангажменти. Основните компоненти на предприежинителния процес са хармонизацията на Общностното право с националното, изграждане на институционален капацитет, прилагане на достиженията на правото на Общността и създаване на работещи механизми за упражняване на контрол. Сред тях можем да открием практическото прилагане на Европейските законодателство и изискванията и реализацията на инвестиционни проекти като най-скъпоструващите, които касаят директно местните власти. Приложението на голяма част от общеевропейски политики неминуемо ще окаже своето влияние и върху местните власти по отношение на хармонизацията на местното законодателство с европейските изисквания в сфери като икономическа

политика, регионално развитие, обществени поръчки, публични финанси, селско стопанство, постигане на стандартите за околната среда, както и въвеждане на четирите фундаментални свободи на вътрешния пазар на ЕС, което на свой ред пряко засяга ежедневието на гражданите.

В резултат на многостранните споразумения – Договора от Рим, Договора от Маастрихт, Договора от Ница, Единния Европейски акт и Амстердамския договор, ЕС създава своето Общностно право. Непрестанно нарастващият обем на Европейското право е допълнителен източник на законодателство за страните членки и техните местни и регионални власти, тъй като то е задължително за тях. Взимайки под внимание съществуващите европейски политики и законодателство, бихме могли да разграничим **няколко основни области, които ще окажат пряко влияние върху местното и регионално ниво в България след присъединяването ни към ЕС.**

Икономическо развитие Правото на ЕС забранява държавните субсидии, които засягат или затрудняват свободната конкуренция между търговски субекти. Всяка държавна субсидия трябва да бъде декларирана пред Европейската комисия, която преценява дали и до какъв размер тя е допустима. За местните власти изискването за равенство на частния и публичния сектор в икономическите отношения създава сериозни задължения. Това се отнася особено за сферата на обществения транспорт, електроснабдяването, топлофикацията. Значително се усложнява реализирането на широкомащабни публични инвестиции, а също и взаимосвързаната дейност на различни общински предприятия. Така например се налага премахване на местните монополи в снабдяването с енергия и енергийни източници.

До голяма степен местните политики ще бъдат поставени в рамките на общоевропейските ценности и политики и по отношение на **икономическото развитие**. Воден от една от своите основни цели – трайно развитие на Европа, основаващо се на балансиран икономически растеж, ЕС обръща поглед към местните власти като най-логичното управленско ниво, където биха могли да се прилагат мерки за повишаване на заетостта. Наред с положителните страни, това носи след себе си многобройни предизвикателства за общините, които трябва да съобразят огромен обем от Директиви и да вземат под внимание правните, икономически и организационни въпроси. Не на последно място местните власти и техните социални партньори ще бъдат повлияни от **Европейските регламенти и директиви в области, свързани с равните възможности и достъп до пазара на труда, здравеопазване и сигурност, работно време и др.**

Обществени поръчки Като равноправни членове на ЕС местните власти ще трябва да съблюдават и прилагат на практика всички европейски изисквания и законодателство, свързани с **обществените поръчки**. Това означава, че всички тръжни процедури в областта на предоставяне на публични услуги на стойност по-висока от 200 000 евро и в областта на благоустройството на стойност по-висока от 5 милиона евро **ще следва да се обявяват не само на местно и национално ниво, но и задължително да се публикуват в Официалния вестник на ЕС, което на практика води до възможността за участие в процедурата не само на местни компании и институции, но и на всички потенциални кандидати на територията на Съюза.** Доста опасно е, че по този начин се ограничава конкурентноспособността на местните икономики, които не биха могли да се справят с натиска и възможностите на всички компании на територията на Съюза, и с идеята, че в крайна сметка чрез този механизъм се нарушава прилагането на концепцията за стимулиране на местното развитие. Следователно местните власти в страната трябва да работят за стимулиране и подобряване на качеството и конкурентността на икономическите партньори на своята територия, чрез което да се превърнат в неразделна част от Единния европейски пазар.

Отделни Европейски директиви поставят изискванията и принципите на провеждане на обществени поръчки в областта на водоснабдяването, електроснабдяването, транспорта и телекомуникациите. Праговете за обявяване на процедурите в тези конкретни сфери в Официалния вестник на ЕС, са 400 000 евро за обществена поръчка за предоставяне на публични услуги в областта на електроснабдяване, транспорт и питейна вода, докато прагът за провеждане на обществена поръчка в областта на благоустройството е отново 5 милиона евро.

Административен и програмен капацитет на местно и регионално ниво

Основното предизвикателство пред местните и областните администрации към настоящия момент и с оглед на бъдещото присъединяване на България към ЕС – вероятно през 2007 г., е тяхната навременна експертна подготовка за ефективно прилагане на законодателните актове, придобиване на по-високо ниво на компетентност и конкурентност с цел пълноценно усвояване на финансовите ресурси, които ще бъдат предоставени на страната, за да повишат икономическото развитие като цяло и улеснят процеса на преход. Наличието на административен капацитет за планиране, разработване и реализация на проекти и прилагането на принципа на партньорството на всеки отделен етап от процеса са основни предпоставки за ефективното използване на средствата от предприсъединителните финансови инструменти. Изискването за **административен капацитет и реформа** става все по-важно за Европейската комисия с постепенното опознаване на състоянието на администрациите на страните в преход, в това число и на България. Проблемите на административната реформа в страните кандидатки в комбинация с големия обем законодателство на ЕС, което те трябва да хармонизират и прилагат, превръщат административния капацитет в ключово условие за присъединяването. **Професионализация** на администрациите на всички управленски нива в България би била възможна с обучение на служителите, но това не изчерпва всичко. Въпросът касае също и въвеждането на правила, регламентиращи задълженията, отговорностите и съответните права на служителите – съгласно и Закона за държавния служител. Но и с това отново не се изчерпват необходимите усилия: нужно е и подобрене на управлението на персонала и управленските стандарти, което, от своя страна, води след себе си редица други задачи. Ключовите административни ценности, които трябва да се насърчават, са *надеждност, прозрачност, предсказуемост, отговорност, адаптивност и ефективност*. Тези ценности не са просто идеи, които правителството “продава” на служителите от публичния сектор. Те трябва да бъдат вградени в институции и административни процеси на всички нива и да се отстояват от независими контролни органи.

В периода на предприсъединяване България трябва да изгради административен капацитет за прилагане на правото на Общността и за управление на финансовата помощ по Структурните фондове и Кохезионния фонд.

Структурните фондове през периода 2000 - 2006 г.

Европейският съюз не замества ролята на отделните държави членки в осъществяване на регионалната политика. Усилията на равнище ЕС са съсредоточени в подпомагане на държавите членки при осъществяване на националната политика в тази сфера чрез предоставянето на допълнителни финансови средства. На практика, чрез регионалната политика на ЕС се създава основата за координирани действия и целенасочено използване на финансовите средства. Регионалната политика на ЕС подпомага изостаналите региони за повишаване на тяхната конкурентоспособност и за ефективното им участие в единния пазар главно чрез осъществяване на инфраструктурни проекти за подобряване на транспортната мрежа, усъвършенстване на телекомуникациите и т.н., както и чрез повишаване на квалификацията на работната сила. Тази насоченост на регионалната политика изхожда от презумпцията, че модерната инфраструктура и висококвалифицираните специалисти са

абсолютно необходима предпоставка за повишаване конкурентоспособността на местните фирми и на регионите като цяло.

Развитието на регионалната политика доведе да създаването на т.н. Структурни фондове: Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Раздела “Ориентиране” от Европейския фонд за ориентиране и гарантиране на селското стопанство и Финансов инструмент за ориентиране на риболова. Общото в тези фондове е, че те са предназначени да подпомагат сближаването на държавите членки на ЕС и на техните региони в икономическо и социално отношение.

Ето как изглеждат трите цели, в рамките на които се осъществява разпределението на средствата по структурните фондове на ЕС през периода 2000 - 2006 г.:

ЦЕЛ 1 - Тази цел е приоритетна. Средствата за нея възлизат на 135,9 млрд. евро, което представлява 69,7% от общия размер на Структурните фондове. Тези средства са предназначени за региони, изоставащи в своето развитие, които имат най-големи трудности от гледна точка на инфраструктура, производствена система, доходи и безработица. Регионите, чиито брутен вътрешен продукт (БВП) на глава от населението, изчислен за последните три години (по налични данни към 26 март 1999 г.) е под 75% от средната стойност на този показател за ЕС могат да получават финансиране по цел 1.

ЦЕЛ 2 - Цел 2 се финансирана с 22,5 млрд. евро, което представлява 11,5% от Структурните фондове и е посветена на социалното и икономическото реструктуриране и ще подпомага регионите, които страдат от структурни проблеми и чието население или площ са достатъчно значителни. Те включват предимно области, осъществяващи социално-икономически промени в сферата на индустрията и услугите, земеделски райони в упадък, градски зони в затруднение и зони, силно зависещи от риболова. Мерките, финансирани чрез цел 2 подпомагат развитието на икономическия потенциал и реструктурирането чрез възстановяване на икономическата динамика и ускоряване на диверсификацията.

ЦЕЛ 3 - За тази цел са отделени 24,05 млрд. евро, което представлява 12,3% от Структурните фондове. Тя е насочена към развитие на човешките ресурси и подкрепя приспособяването и модернизиранието на политиката и системата на образование, обучение и заетост. Приоритети са модернизиранието на трудовия пазар, развитие на непрекъснатото обучение, стимулиране на местни инициативи за повишаване на заетостта, борба срещу социалното изключване.

В осъществяването на тези цели, ЕС се стреми да допринесе за хармонично, балансирано и устойчиво развитие на икономическите дейности, за развитие на заетостта и човешките ресурси, за защита и подобряване на околната среда, за премахване на неравенството и стимулиране на равнопоставеността между мъжете и жените.

Освен изброените Структурните фондове, през периода 2000 – 2006 г. се осъществяват четири Общностни инициативи в сферата на:

- трансграничното сътрудничество – INTERREG;
- земеделското развитие – LEADER;
- икономическо и социално възстановяване на градове и градски зони в кризисно положение - URBAN;
- международно сътрудничество за стимулиране на нови средства за борба с всички форми на дискриминация на пазара на труда и осигуряване на равни възможности – EQUAL.

Особено внимание ще се обръща на инициативата INTERREG във връзка с трансграничните дейности на държави, които имат граница със страни кандидатки за членство в светлината на разширяването на ЕС.

Бъдещето на Структурните фондове 2007 – 2013 г.

Финансовата перспектива на ЕС 2007 - 2013 година

Финансовата перспектива определя рамката за разходите на Европейския съюз за седемгодишен период въз основа на приоритети, съгласувани и приети от европейските институции – Европейската комисия, Европейския парламент и Съвета на министрите. Тя определя максималните суми, които ще бъдат изразходвани за седемгодишния период и тяхното разпределение по години. Окончателното решение относно финансовата перспектива се оформя в рамките на т.нар. **Междуинституционално споразумение** между Европейската комисия, Европейския парламент и Съвета на министрите (представляващ правителствата на държавите членки). Необходимостта от съгласуване на финансовата перспектива може да бъде разглеждана както в посока на заздравяване на бюджетната дисциплина, контрол върху нарастването на разходите и добро функциониране на бюджетната процедура., така и в общ план като политическо послание за бъдещото развитие на интеграционния процес.

Защо всъщност става необходимо съгласуването на средносрочна финансова рамка? През 80-те години политическият и институционален баланс, върху който се основават финансите на европейската Общност става крехък и несигурен. Приемането на годишния бюджет на Европейската общност се превръща в своеобразен маратон, често съпроводен със сериозни противоречия между държавите членки и общностните институции. Преди 1988 г. Европейският парламент и Съветът на министрите, известни като “двете ръце на бюджетната власт”, изпадат в остри спорове, свързани предимно с нарастването на разходите. Съгласуването на средносрочна финансова перспектива се налага и от необходимостта от подългосрочна визия за развитието на интеграционния процес и осигуряване на средства за осъществяване на интеграционните проекти, което трудно може да стане само чрез годишното определяне на бюджета.

Финансовата перспектива за периода 2007 – 2013 година беше предложена от Европейската комисия на 10 февруари 2004 г. Тя предвижда нарастване на ежегодния бюджет на ЕС от 133,56 млрд.евро през 2007 г. на 158,45 млн.евро през 2013 г или общо около 14 310 млрд. евро за целия период 2007-2013 г. Средствата са разпределени в пет основни раздела:

Индикатори

Индикаторите за отчитане на състоянието и резултатите в движението към устойчиво развитие на общината са:

- Основни демографски показатели (население, раждаемост, смъртност и прираст, население под, в и над трудоспособна възраст и структура по пол, възраст и образование, етническо самоопределяне);
- Стойности и изменение на доходите и разходите (средна работна заплата, среден общ доход, среден общ разход);
- Трудова заетост и безработица;
- Индекс на човешко развитие;
- Стойности и динамика на изменение на брутният вътрешен продукт (БДС) на човек от населението;
- Инвестиции (разходи за придобиване на ДМА, разходи за развойна дейност, чужди инвестиции);

- Показатели на селското стопанство (обработваема и използвана земя по култури, брой животни, добиви и продуктивност);
- Динамика на потреблението (нетни приходи от продажби);
- Състояние на околната среда (разходи за опазване и възстановяване на околната среда, изменение на измерените параметри на въздуха, водата и почвата);
- Динамика на изменението на социални и културни дейности и граждански институции.

Съгласуваност и координация на политиките и инструментите за местно развитие

Стратегията за развитие на община Белово отчита целите и приоритетите на структурните политики в отделните сектори на местно и регионално ниво с оглед съгласуваност и координация на местната политика за интегрирано развитие с тях. Този подход е необходим, за да се гарантира ефективното и ефикасното използване на ресурсите на общината за развитие като цяло.

Политиката за интегрирано местно развитие ще подкрепи икономическата политика на страната и в региона с извеждане на приоритетни области за намеса на общинско ниво чрез прилагане на интервенции, които ще съдействат за стимулиране на икономическа активност в общината и като следствие ще подобрят бизнес средата, пазарните позиции и конкурентоспособността на местната икономика. Икономическата диверсификация и модернизация за подобряване жизнеността на регионалната икономика са от особена важност за постигане на напредък по отношение на устойчивото и балансираното развитие на общината.

Основен акцент в приоритетите и специфичните цели на Общинския план за развитие е подобряването на инфраструктурата, свързана с бизнеса и достъпа до услуги, като това кореспондира с целите и приоритетите за развитие на базисната инфраструктура и мрежи в страната и региона – транспортна, енергийна, телекомуникационна, ВиК. Координацията на мерките и действията в тази насока ще стимулира икономическото развитие и растеж и ще допринесе за повишаване привлекателността на общината за инвестиции, както и за достигане на екологичните стандарти.

Опазването и възстановяването на околната среда, както и екологосъобразното използване на природните ресурси са свързани пряко с използването на местния потенциал за развитие. Целите и приоритетите на политиката в сферата на околната среда внимателно са отчетени и съгласувани при определянето на приоритетите и специфичните цели, залегнали в плана за развитие, особено във връзка с балансираното, устойчивото и хармоничното развитие на територията на общината.

Целите и мерките, касаещи програмата за опазване на околната среда е в пълно съответствие със стратегията за интегрирано развитие, определена с настоящия план за развитие на общината. Сред основните цели са:

- Използване на природните дадености на територията на общината за развитие на икономическия потенциал и туризма;
- Идентифициране и анализ на проблемите в областта на околната среда на територията на общината, установяване на причините и предложения за решения и действия за тяхното преодоляване;
- Обединяване на усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията на територията на общината за решаване на проблемите;
- Оптимално използване на ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми.

Тези цели са интегрирани в плана по Цел 3.2 при определянето на Приоритет 3 : Природните ресурси в полза на хората

Съгласуваността и координацията с политика за развитие на човешките ресурси и с Националния план по заетостта на национално и регионално ниво е от съществена важност за постигане на целите и приоритетите за интегрирано местно развитие. В това отношение развитието и адаптирането на професионалните умения, насърчаването на предприемачеството за повишаване на икономическата активност и изграждането на мрежа на информационното общество в зависимост от конкретните нужди на общината съответства на хоризонталните цели и приоритети в областта на човешките ресурси. Приоритетите, определени с плана, хармонизират и с целите, поставени на европейско ниво от Лисабонската стратегия (2000 г.) и резултатите и препоръките след оценката на постигнатия напредък по изпълнение на стратегията, направена през 2005 г.

Споделя се разбирането, че увеличаването на заетостта, подобряването на качеството на живота и доходите на населението в общината е възможно само чрез по-нататъшно засилване конкурентоспособността на местната икономика и развитието на човешките ресурси.

Зоните за земеделие и селскостопански дейности и съответните населени места представляват важна част от територията на общината, като в повечето случаи те се характеризират с изостаналост, липса на инвестиции и възможности за диверсификация и модернизация на производството. Общата насоченост на целите и приоритетите на плана е съобразена със секторната и регионалната политика по отношение на стремежа за балансирано и устойчиво развитие, по-специално свързано с развитието на земеделието и селските райони, съгласно Националния план за развитие на земеделието и селските райони.

Целите и приоритети на плана са формулирани по начин, който дава добри възможности за оптимално икономическо въздействие на местно ниво и координация на трите предприемачески инструменти за България - ФАР, ИСПА и САПАРД, насочени към съфинансиране на секторни мерки и мерки за регионално развитие, определени с общата стратегическа рамка на НПИР за периода до 2006 г. и за периода до приключване на тяхното действие. Ще се търсят възможности за финансиране на отделни проекти на общината в областта на интегрираното регионално развитие, техническото съдействие и укрепването на административния капацитет, които да подпомогнат подготовката за участие в Структурните фондове на ЕС, както и самата реализация на плана след 1 януари 2007 г.

Важен елемент на координацията е осъществяването на финансов контрол за правилното и законосъобразно усвояване на средствата за финансиране на плана, който следва да се осъществява съобразно правилата и процедурите, предвидени в националното законодателство и в съответствие с изискванията за прилагане на структурните инструменти на ЕС.

Общинският план за развитие се базира на редица стратегически и планови документи, които се разработват на различни териториални нива и имат конкретни функции по отношение формирането и прилагането на местната политика за развитие. В тази връзка е налице съгласуваност с Областна стратегия за развитие и схема за устройство на област Пазарджик, Регионалния план за развитие на Южен централен район за планиране, Националната стратегия за регионално развитие, а оттук и с Националната оперативна програма за регионално развитие, която ще бъде основен източник за съфинансиране на приоритетите, залегнали в Общинския план за развитие.

Хоризонтални приоритети

Устойчиво развитие

Развитието, което запазва и обогатява икономическия и социалния капитал и природните ресурси, се дефинира като устойчиво развитие.

Устойчивото развитие обхваща преди всичко екологичните аспекти на икономическата дейност на общината. Решаването на проблемите и предизвикателствата пред устойчивото развитие обаче следва да обхваща всички параметри, свързани не само с ефекта върху околната среда, но и със социалните и икономическите последици и взаимодействието между тях.

Устойчивото развитие се определя като хоризонтален приоритет за реализацията на планираните мерки и конкретните проекти или схеми за подпомагане в рамките на Общинския план за развитие.

Устойчивостта на отделните инвестиционни намерения и операции или на индивидуалните проекти ще бъде отчитана, като се имат предвид следните критерии:

- възможност за самоиздържане след определен период;
- запазване и/или създаване на устойчиви работни места;
- принос за опазване и подобряване на околната среда, устойчивото развитие на съответната обществена група или икономическа дейност

Равни възможности

Планирането и прилагането на политиките за местно развитие, както и осъществяването на отделни инициативи и проекти ще използват инструментариум, който гарантира спазването на принципа на равните възможности за различни етнически групи, лицата и групите в неравностойно положение и застрашени от социална изолация, както и принципа за равенството между мъжете и жените.

Равните шансове за участие и ползване на резултатите от конкретните проекти за местно развитие са ключов фактор за генериране на добавена стойност и успешна реализация на целите на стратегията за интегрирано развитие.

Мерки за консултиране на партньорите

Процесът на консултации включва участие на партньорите при разработването на Общинския план за развитие, неговото управление, наблюдението и оценката на постигнатите резултати.

Консултациите имат за цел координация и мобилизация на всички ресурси на общината за изпълнение на плана, както и разширен обмен на мнения и идеи за успешно прилагане на политиката за местно интегрирано развитие между всички основни участници – местни власти, социални партньори, неправителствени организации, частен бизнес, областен управител и областна администрация. Обобщените резултати от процеса на консултации водят до последваща актуализация на плана съобразно настъпилите промени, тенденциите и перспективите за развитието на общината.

Формите на консултиране и взаимодействие включват създаването на специализирани работни групи, експертни консултации по ключови проблеми, съвместни комисии за мониторинг по отделните мерки, обществени форуми и дискусии, гарантиращи прилагането на принципа на партньорството.

Дефиниране на системата за наблюдение и оценка

Наблюдението и контролът за ефективното и ефикасното изпълнение на Общинския план за развитие се извършват от Общинския съвет. На сесиите на Общинския съвет се канят представители на икономическите и социалните партньори, неправителствените организации, представители на обществеността.

Функциите по наблюдението обхващат:

- разглеждане и утвърждаване индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана
- разглеждане и одобряване критериите за подбор на индивидуалните проекти
- периодичен преглед на постигнатия напредък по отношение на целите
- анализиране резултатите от изпълнението на приоритетите, мерките и степента на постигане на специфичните им цели
- разглеждане резултатите от ad hoc оценки и междинната оценка
- разглеждане предложения за преразпределение на средствата по приоритетите и индивидуалните операции и проекти
- предложения за промени, свързани с постигането на целите плана или подобряване на управлението му.

Общинският съвет разглежда и одобрява годишните доклади и заключителния доклад за изпълнение на плана.

Докладите съдържат информация за:

- промените в социално-икономическите условия и секторните политики за развитие на местно, регионално и национално ниво;
- постигнатия напредък по изпълнението на приоритетите, мерките и индивидуалните проекти и схеми за подпомагане
- финансовото изпълнение на проектите
- действията, предприети с цел осигуряване на качество и ефективност при изпълнение на плана включващи:
 - а) мерките за наблюдение, оценка и контрол, както и създадените механизми за събиране на данни;
 - б) преглед на всички значителни проблеми, възникнали в процеса на изпълнение, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - в) мерките за осигуряване на публичност
 - г) мерките за постигане на необходимото съответствие със секторните политики и програми.

Етапите за оценяване на изпълнението на плана включват извършване на междинна (през 2010 г.) и последваща/ заключителна (до средата на 2015 г.) оценка, както и ad hoc оценки по отделни теми или проекти.

Информация и публичност

Органите, звената и организациите, извършващи действия в рамките на правомощията си по изпълнението на Общинския план за развитие осигуряват своевременна информация за характера и същността на тези действия, за необходимостта и потенциалните ползи от извършването им, за последиците от тях, както и за постигнатите резултати включително относно помощта, предоставена на общината от фондовете на ЕС и републиканския бюджет.

Информацията е насочена към:

- широката общественост;
- потенциалните бенефициенти по отделните мерки и проекти;
- лицата и организациите, осъществяващи промоцията на индивидуални проекти;
- осигуряване на прозрачност на действията и отчетност на средствата.

4.МОНИТОРИНГ , ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОПР

За наблюдение /мониторинг/ и оценка на реализацията на Плана се създава **Мониторингова група**, в която може да се включват:зам.кмет ,директори на дирекции в ,общински съветници ,ръководители на работодателска организация, синдикат, инфраструктурно предприятие и частна фирма, НПО и външни експерти.Оценката по чл.37 от ЗРР следва да се възложи на външни експерти.

Дейности на Мониторинговата група:

- 1.Наблюдава процеса на изпълнение
- 2.Изготвя ежегоден доклад до Кмета на Общината и Общински съвет , до Областния съвет за регионално развитие .Докладът се внася за обсъждане в Общински съвет въз основа на което се взема решение .

Мониторинговата група провежда два вида оценка:

- **междинна**, която отчита първоначалните резултати от изпълнението;степенна на постигане на целите и използването на финансовите ресурси и процедурите за управление и наблюдение;
- **последваща**,която включва оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси, оценка на общото въздействие, анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на стратегията, изводи и препоръки, относно прилагането на политиката на регионалното развитие.

Критериите и индикаторите за оценка на резултатите от изпълнението на плана са:

- Основни демографски показатели;
- Стойности и изменение на доходите и разходите, средна годишна заплата;
- Трудовата заетост и безработицата, заети в селското стопанство, индустрията и услугите;
- Измененията на брутният вътрешен продукт и брунтата добавена стойност;
- Инвестициите /разходи за ДМА , разходи за развойна дейност,чуждестранни инвестиции/;
- Показателите на селското стопанство /земя,култури,животни,добиви и продуктивност/;
- Динамиката на потреблението /нетни приходи от продажби/;
- Състояние на околната среда;
- Динамика на изменението на социални и културни дейности и граждански институции.

Разработването, актуализацията и допълването на общинския план се организира от кмета на общината и се предлага за разглеждане и решение на общински съвет .

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Редовен доклад на Европейската комисия за напредъка на България в процеса на присъединяване 2001, 2002, 2003 г.
2. Национална стратегия за регионално развитие на РБългария 2005- 2015
3. Национален план за регионално развитие 2000 – 2006 г.
4. Национален план за икономическо развитие; Протоколно решение на Министерския съвет от 5 юни 2003 година за приемане на актуализиран Национален план за икономическо развитие 2000-2006 г.
5. Регламент на съвета (ЕС) 1260/1999 относно общите условия за структурните фондове.
6. Доклад за глобалното човешко развитие. ПРООН,
7. "Преглед на регионалната политика в България: състояние, оценка и перспективи", автори Алеко Джилджов, Васил Маринов, Флориан Хаузер, издание на ФРМС, юли 2001г.
8. Визия за Регионално Развитие (ВРР) на Световната Банка, 06.02.2002, Задар, Харватия.
9. Екип за Регионално планиране, Асоциация за Градско и Областно Планиране (АГОП Януари 2003 г.).
10. Изграждане на визия и стратегическо планиране в общността, Наръчник на местните власти, ФРМС, София 2001 г.
11. Регионално планиране и прогнозиране, Лиляна Василева, Гена Велкова, Анна Манолова, издание Тракия-М, София 2002 г.
12. Регионална политика в процеса на присъединяване към Европейския съюз, Сравнителен анализ, Алеко Джилджов, Васил Маринов София 1998
13. Закон за регионалното развитие
14. Интернет източници:

РЕГЛАМЕНТИ ОТНОСНО ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ :

- • Регламент на съвета (ЕС) № 622 от 16 март 1998 г., относно помощта за страните-кандидатки в рамките на Стратегията за присъединяване и по–специално, за създаване на партньорства за присъединяване ;
- • Регламент на съвета (ЕС) № 1266 от 21 юни 1999 г., относно координацията на помощта за страните-кандидатки в рамките на Стратегията за присъединяване и изменящ регламент на ЕИО № 3906/89 (за програма ФАР);

- • Регламент на съвета (ЕС) № 1267 от 21 юни 1999 г., относно създаване на инструмент за структурни политики за пред-присъединяване (ИСПА);
- • Регламент на съвета (ЕС) № 1268 от 21 юни 1999 г., относно подкрепата на Общността за пред-присъединителните мерки за развитие на земеделието и селските региони в страните кандидатки от Централна и Източна Европа в пред-присъединителния период (за програма САПАРД);
- • Регламент (ЕС) № 2759 от 22 декември 1999 г., определящ правилата за прилагане на регламент № 1268/1999, относно подкрепата на Общността за пред-присъединителните мерки за развитие на земеделието и селските райони в страните-кандидатки от Централна и Източна Европа в пред-присъединителния период .

РЕГЛАМЕНТИ ОТНОСНО СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ :

- Регламент на съвета (ЕС) № 1260 от 21 юни 1999 г., относно общите условия за Структурните фондове ;
- Регламент (ЕС) № 1783 от 12 юли 1999 г., на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР);
- Регламент (ЕС) № 1784 от 12 юли 1999 г., на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския социален фонд (ЕСФ);
- Регламент на съвета (ЕС) № 1257 от 17 май 1999 г., относно помощта за развитие на селските райони от Европейския фонд за ориентиране и гарантиране на земеделието (ЕФОГЗ);
- Регламент на съвета (ЕС) № 1258 от 17 май 1999 г., относно финансирането на общата селскостопанска политика ;
- Регламент на съвета (ЕС) № 1263 от 21 юни 1999 г., относно финансовия инструмент за ориентиране на рибарството (ФИОР);
- Регламент на съвета (ЕС) № 179 от 28 януари 2002 г., изменящ регламент (ЕС) № 2792/1999 г., относно подробните правила и норми за структурната помощ на Общността за сектора рибарство.

РЕГЛАМЕНТИ ОТНОСНО КОХЕЗИОННИЯ ФОНД:

- Регламент на съвета (ЕС) № 1264 от 21 юни 1999 г., изменящ регламент (ЕС) № 1164/94 г., относно създаването на Кохезионен фонд;
- Регламент на съвета (ЕС) № 1265 от 21 юни 1999 г., изменящ Анекс II към регламент (ЕС) № 1164/94 г., относно създаването на Кохезионен фонд;

- Регламент на съвета (ЕС) № 1386 от 29 юли 2002 г., относно подробните правила за прилагане на регламент (ЕС) № 1164/94 по отношение на системите за управление и контрол на помощта, отпускана от Кохезионния фонд, и процедурата за извършване на финансови корекции.

Регламент на съвета (ЕС) № 622 от 16 март 1998 г.

Регламентира помощта за страните кандидатки в рамките на стратегията за предприсъединяване и по-специално - за изграждане на капацитет за програмиране и планиране и създаване на партньорства за присъединяване.

Регламент на съвета (ЕС) № 1266 от 21 юни 1999 г.

Регламентира координацията на помощта за страните кандидатки в рамките на стратегията за предприсъединяване, изменящ регламент на ЕИО № 3906/89 за програма ФАР.

Регламент на съвета (ЕС) № 1267 от 21 юни 1999 г.

Регламентира създаването на инструмент за структурни политики за пред присъединяване ИСПА.

Регламент на съвета (ЕС) № 1268 от 21 юни 1999 г.

Регламентира подкрепата на общността за развитие на земеделието и селските региони в страните кандидатки от Централна и Източна Европа в предприсъединителния период – програма САПАРД.

Регламент (ЕС) № 2759 от 22 декември 1999 г.

Регламентира правилата за прилагане на регламент № 1268/1999 относно подкрепата на Общността за предприсъединителните мерки за развитие на земеделието и селските райони в страните кандидатки от Централна и Източна Европа в предприсъединителния период.

Регламенти, свързани със Структурните фондове:

Регламент на съвета (ЕС) № 1260 от 21 юни 1999 г.

Регламентира общите условия за Структурните фондове.

Регламент (ЕС) № 1783 от 12 юли 1999 г. на Европейския парламент и на Европейския съвет

Регламентира Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР).

Регламент (ЕС) № 1784 от 12 юли 1999 г. на Европейския парламент и на Европейския съвет

Регламентира Европейския социален фонд (ЕСФ).

Регламент на съвета (ЕС) № 1257 от 17 май 1999 г.

Регламентира помощта за развитие на селските райони от Европейския фонд за ориентиране и гарантиране на земеделието (ЕФОГЗ).

Регламент на съвета (ЕС) № 1258 от 17 май 1999 г.

Регламентира финансирането на общата селскостопанска политика.

Регламент на съвета (ЕС) № 1263 от 21 юни 1999 г.

Регламентира финансовия инструмент за ориентиране на рибарството (ФИОР).

Регламент на съвета (ЕС) № 179 от 28 януари 2002 г., изменящ регламент (ЕС) № 2792/1999 г.

Регламентира подробните правила и норми за структурната помощ на общността за сектора рибарство.

Регламенти относно Кохезионния фонд

Регламент на съвета (ЕС) № 1264 от 21 юни 1999 г., изменящ регламент (ЕС) № 1164/94 г.

Регламентира създаването на Кохезионен фонд.

Регламент на съвета (ЕС) № 1265 от 21 юни 1999 г. изменящ Анекс II към регламент (ЕС) № 1164/94 г.

Регламентира създаването на Кохезионен фонд.

Регламент на съвета (ЕС) № 1386 от 29 юли 2002 г.

Регламентира подробните правила за прилагане на регламент (ЕС) № 1164/94 по отношение на системите за управление и контрол на помощта, отпускана от Кохезионния фонд, и процедурата за извършване на финансови корекции.

Национални стратегии

- Стратегия за ускорено присъединяване към ЕС
- Стратегия за участие на РБ в Структурните фондове и Кохезионния Фонд на ЕС
- За модернизация на държавната администрация
- За електронно правителство
- Комуникационна стратегия
- Стратегия за децентрализация – проект
- НСРР

Стратегии на Европейския Съюз

- Европейско споразумение за асоцииране
- Лисабонска стратегия
- Стратегия от Гьотеборг
- Стратегия за устойчиво развитие на Европейския съюз: сегашно състояние и бъдеща ориентация
- Европейска рамка за оперативна връзка между институциите за предоставяне на общоевропейски услуги за електронно управление
- Новият Социален дневен ред на Европейския съюз

